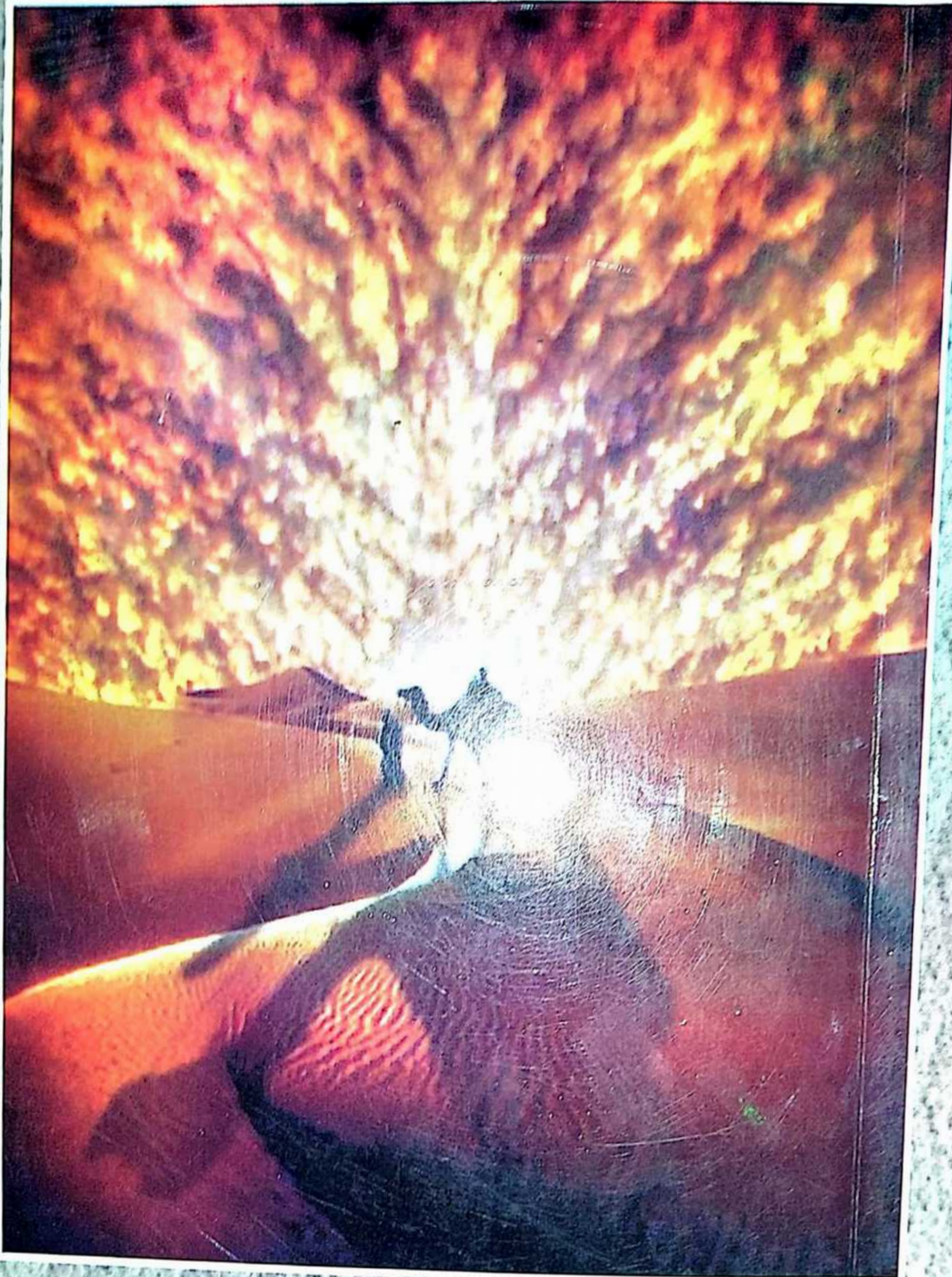

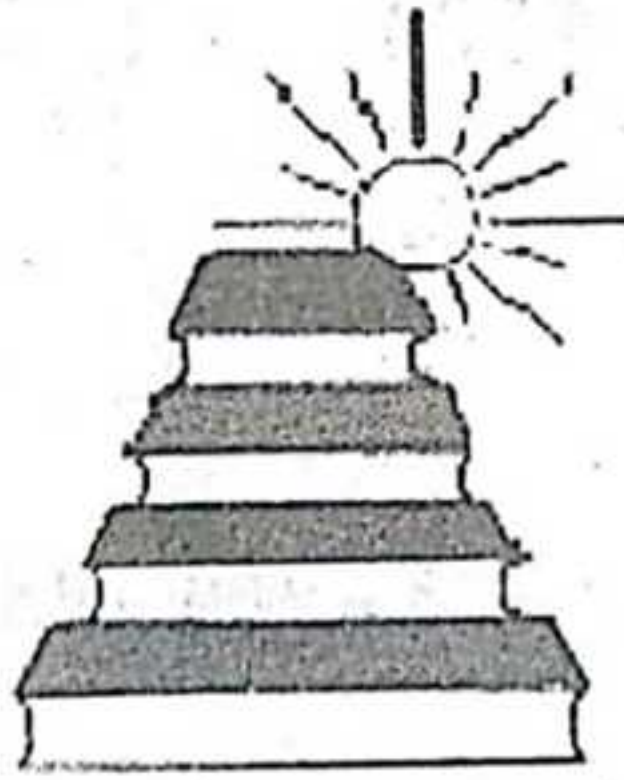
زُشَن

آزات جمال دینی

زُزُن

آلات جمالہی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

© بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

نام کتاب	:	رژن
شاعر	:	آزات جمالدینی
ردء بند	:	وہاب عبداللہ بلوچ
پروف وانوک	:	عبدالواحد بندیک
ڈیزائننگ	:	بیرگ بلوچ
کمپیوٹر کمپوزر	:	نذر بلوچ
پرٹرز	:	یونائیٹڈ پرٹرز کوئٹہ
اولی چھاپ	:	اگست 1985ء
دومی چھاپ	:	2013ء
دانگ	:	1000
بہا	:	250

ISBN : 978 - 969 - 8557 - 95- 9

نامدات

اُستاد اصغر در آمد

و

اکبر بار کزنیء نامء

لڑ

تاکدیم	سر حال
9	پیش گان
11	آزات و زند و حال
40	بلوچی ترقی پسند ادب و سروک
48	منی سنگت
51	آزات نمیران انت
54	قول
56	پوریاگر
60	مستیں توار
63	بلوچستان و سردار
67	نہادی
69	غزل منی بانک! منی کیگد! منی ساہ!
70	غزل سنکٹاں اے وتی دیوان و
72	دل زہیر واریں
76	گوانک
79	کشار

83	روح انت مروچی شادہ
85	لولی
89	ما بلوچ !
90	سمند ٹرندیں
96	دوشی
98	پرین دوشی
102	غزل دست بچ جنت دردے، مروچی دل ء منی
103	حزب تودہ ء سلام
104	پیغام
111	غزل سرشپ ء چہ گپتہ درداں !!
112	غزل اے سوز کہ دل ء سوچنت
113	تہنائی
116	اناردانگ
121	پدریچ
128	بے واہگ
129	منی چمروک
132	ہمور و باران
137	غزل تمام عمر ء نہ دیستوں و شدلیں روچ
138	ماہکان
146	بلوچی
147	لاہوتی
150	بہارگاہ

157	غزل ناوڑیں گپاں ہوش پر بیتہ
158	مہرک
160	غزل چوچیا مردمء ازاب کئے؟
161	التجا
165	غزل کد کدیں رونچے ٹک دنت چاری
166	غزل
167	غزل غم و دوز و نجاں گاراں مروچی
170	چڑینگ
175	غزل شہی لوٹی منا مہمان کنت دوست
176	مستاگ
178	انقلاب
179	غزل ماں دل آ سے روک بیت چاریں جاورء
180	ما من لوٹاں
184	من باور چوں کنیں

پیش گال

چہ واجہ وہاب عبداللہ ء جُہد و کوششتاں رند آزات جمالدینی ء شعرانی دپتر ”رژن“ ء نام ء بلوچی لبرانک ء مزنیں دیرہی یے لیگ بیت۔ آزات جمالدینی بلوچی شاعری ء سرخیلان انت۔ آشه مستریں شاعران یکے، کہ نہ تہنا بلوچی دنیا ء بلکہ پورنیں پاکستان ء ہجارج بوتہ۔ بلکہ آئی ماں دری دنیا ء ہم نام وتوار پیدا کرتہ۔

آزات ء شعرانی یک گونڈیں کتابے 1953 ء ء بلوچی پبلیکشنز ء نیمگ ء شہ کوٹہ ء شنگ بوت۔ اے کتاب ء نام ”مستیں توار“ ات کتاب ء توک ء آزات ء ہنداتی شعرمان اتنت۔ اے شعرانی اردو ترانک (ترجمہ ہم مان اتنت۔

شعران ء بلوچستان ء نامی نیں لبرانت انجم قزلباش ء ترینگ ات۔ کتاب شہ سی یا چہل تا کاں گیش نہ ات شاعری دنیا ء سک مقبول بوت۔

شہ ”مستیں توار“ ء چاپ بوہگ ء رند آزات جمالدینی ء کتابی صورت ء ہجر شعر شنگ نہ بوتگ اتنت۔ بیدچہ روتاک و ماہتا کاں کہ آئی ء شعر کدی کدی آیانی توک ء چاپ کنگ بوتگ انت۔

اصل ء آزات ء گوں وت و گوں وتی شاعری ء بازیں جے نہ ات، چوکہ بازیں شاعران بیت۔ آئی ء مستریں حُب بلوچی زبان و لبرانک ء دیرہی دیگ بوتہ۔ اے کار ء گوں آئی ء باز کم سیادی کرتگ ات۔ آزات ء دگران ء پہ شاعری و ادبی تخلیقاتاں پر ماتہ و باز پہ محنت، ترندی و مہر آزات ء شعران ء ”رژن“ ء توک ء چاپ کنگ ء واہگ و جہد مے مڑا ہداریں و رنا واجہ وہاب عبداللہ ء انت۔

بلوچی زبان ۽ نیک نکتی انت کہ اے گونڈیں عمر ۽ آرا انچو مستریں کارانی کنگ

۽ خیال پیدا بوتہ۔

پدا آئی ۽ آرہیں پس ۽ وتی بلوچی دوستی ۽ جوزگ ۽ سبب ۽ وتی تنگوییں پنج ۽
دل نگران نہ گرتہ و آئی مالی کمک کرتہ۔ ”رژن“ ۽ مئی گمان ۽ آزات ۽ درستیں شعرمان
انت۔ آزات ۽ دوبیاض مان ابودہی ۽ ڈزگ بوت انت کس نزانت کہ آبیاضانی توک
۽ چکس ہنچشیں شعر بوتگ انت کہ آشنگ نہ بوتگ انت و اے کتاب ۽ مان نہ انت۔
واجہ وہاب عبداللہ ۽ وتی وس ۽ آزات ۽ درستیں شعر نژ آ ورتگ و ”رژن“ ۽ توک
۽ ”مستیں توار“ ۽ شعر ہم ہوار انت۔

گوں وہاب عبداللہ ۽ واجہ لعل بخش رند و واجہ رحیم بخش آزات ۽ جہد ”رژن“ ۽
بارہ ۽ ستا کرزنت۔ آیانی سرپدیں سرسوج و رژن ۽ ردو بند دیگ و ڈولدار و جلوہ ناک
کنگ ”رژن“ ۽ زیب و زینت ۽ سبب انت۔ اے کاروت پہ بلوچی زبان و لہزانک ۽
دیمرئی ۽ مزنیں خبرے و اُمیت ہمیش انت کہ اے ورنامد ام انچشیں کار پہ بلوچی زبان ۽
دیما برگ ۽ کنت و بلوچی لہزانک ۽ پراہی و شایگانہ ۽ رامد ام ردوم دنت۔
شہ بلوچی لہزانک ۽ وانوک و واہگداراں ہم اُمیت انت کہ آ اے ڈولیس راجی
کارانی دلبدی ۽ کمت و اے ڈولیس ورنایانی جہدان ۽ پہ نیکیں چماں چارنت۔

عبداللہ جان جمالدینی

بلوچستان یونیورسٹی کوسٹہ،

22 اپریل 1985

آزاتِ عزندِ حال

عبدالواحد آزات جمالدینی مے پسن ء نبشتگ ء روء 1912 میلادی ء دوشنبہ
 ء روج ء ماں جمالدینی ء ہلک ء ودی بوت۔ بلے مے پسن ء (من ”مے پسن“ نبشتگ
 کنیں کہ آزات منی مستریں براس ات) ماہ و آئی روج نبشتہ نہ گرتہ۔ بلوچی ء یک کتابے
 ”مستاگ“ (نوکیں شاعرانی گالانی سری گچین) ء توک ء آزات جمالدینی ء ودی بوگ
 ء سال 1918 میلادی نبشتگ بوتہ۔ لم ء اے سال ء ڈسوک آزات جمالدینی وت
 بوت کنت نزائیں اے تاریخ ء حال آزات ء چون رستہ۔ بلے برز ء سال من وت وتی
 پسن ء یک دست نبشتیں نوٹ بگے ء توک ء ونتہ۔ پمیشا من آزات ء ودی بوگ ء سال
 ہمیشی ء رازانین۔

آزات ء ہدیہ ء سنگ ء سراچے تاریخ نبشتگ کنگ بوتہ۔

آزات ء پسن ء نام میرخانجہان ات۔ عبدالواحد شہ جمالدینی ٹگ ء تعلق
 داشتی۔ اے ٹگ شہ بلوچانی یک مزین قبیلہ رخسانی ء انت۔ رخسانی ماں بلوچستان ء
 بازیں علاقہاں تالان انت۔ ہم ایران ء ہم اوگانستان و شوروی ء۔

آزات ء پیرک جہان بیگ خان کہ جمالدینی ٹگ ء سردار ات۔ آزات ء
 پسن ء نام میرخانجہان خان ات۔ آزات ء ماس ء نام بی بی پری جان ات کہ چہ نوشکی ء
 سیدانی بزرگیں ٹگ ء تعلق داشتی۔ چہ ماس ء نیمگ ء ہم آزات ء پیرک ء نام سید خواجہ
 احمدات، نامی نہیں مردے ات۔

آزاد جمالدینی ءِ پَس ءِ راعلم ءِ سک شوق ات۔ آئی وتی ہنداتی وانگ ماں
ہلک ءِ مسیت ءِ ہنا کرتکت اے وہدی انگریزانی حکومت ماں نوشکی و چاگئے ضلع ءِ قائم
بوت، نوشکی ءِ شہر ءِ پرائمری اسکولے پچ کنگ بوت۔ بلے ہلک ءِ ملا کہ نامی بسم اللہ ات
پہ اسکول ءِ وانگ ءِ زہگان ءِ سک جتی۔ بلے آرات ءِ پَس میر خانجان خان ءِ اسکول ہ
وانگ ءِ سک شوق ات۔ آصحب ءِ ماہلہ شہ لوگ ءِ درکپت ءِ دیم پہ اسکول ءِ شہر ءِ رهاگ
بوت۔ شہر شہ جمالدینی ءِ ہلک ءِ سے میل ات۔ آئی ءِ ہند گرت، روج ءِ اسکول ءِ وتی ءِ
بیگاہ ءِ چیرکائی لوگ ءِ برتر ات لوگ ءِ وتی مسترین ءِ کستریں براساں وانیتی۔ اے ڈول
ءِ آئی وتی وہد ءِ وانگ ءِ ہشتک شر در برت۔ مئے پَس و مستریں نا کو میر فقیر محمد وانگ ءِ
جوان استاد اتنت۔ فارسی ءِ اردو دونیں زبانان زانت انت ءِ آیانی خط سکت ڈولدار
ات۔

آزاد جمالدینی ءِ وتی وانگ شہ میگ ءِ مدرسہ (مسیت ءِ) بنا کرتکت ءِ رند ءِ
پَس ءِ آئی ءِ رامان نوشکی ءِ سرکاری اسکول ءِ داخل کنائنت۔ ہے اسکول ءِ مئے پَس و رند
ءِ آرات و رند ءِ من ونگ ات۔ آوہد ءِ درتیں ضلع چاگئے ءِ اے یکیں اسکول ات۔
آرات ءِ وہد ءِ اے اسکول مزن کنگ بوتگ ات۔ بزاں تاشش کلاس ءِ ات۔ گورنمنٹ
لوئر ڈل اسکول نوشکی گوشگ بوت۔

آرات سک شیواریں زہگے بوتہ۔ وتی کلاس ءِ سک جوان بوتہ شش کلاس ءِ
پاس کنگ ءِ رند آئی ءِ پَس و نا کو ءِ شال (کوٹہ) ءِ پہ گیشتر وانگ ءِ دیم دات۔ کوٹہ کہ
آوہداں شال یا شالکوٹ ءِ نام ءِ یات بوت، ماں بلوچستان ءِ انگریزی راج ءِ ہنجاہ ات۔
اے سکیں ڈولداریں شہرے ات۔ آرات ماں بورڈنگ ہاؤس ءِ مننت ءِ گورنمنٹ سنڈیمین
اسکول عہفت کلاس ءِ داخل ات۔ بورڈنگ و اسکول ءِ نوشکی ءِ دگہ بازیں بچک وانگا اتنت
کہ شہ آیایں یکے بلوچی ءِ مزن نامیں شاعر گل خان نصیر ات۔

سنڈیمین ہائی سکول تیوگیس بلوچستان ء یکیں اسکول ات کہ اوداتاں دہ کلاساں
وانینگ بوت۔ باز جوانین ء زیبائیں اسکولے ات۔ وانگ اے اسکول ء سک شرات ء
زہگانی ہرپیم ء نگہداشت بوت بلے شال ء آگ ء رند آرات ء رنگی میں تب ء بورڈنگ
ء پابندیان ء نہ منت پس ء نا کو پہ آرات ء زردیم دانت۔ آ دست پچ ات زر زوالی
آئی عادت بوت۔ آئی رند ء بورڈنگ ء رایله دات ء شہر ء جاگہے پہ کریہہ زرت۔ ایڈول
ء آئی آجونی گیش بوت۔ زیرک ء شیوار بوگ ء باوجود آرات ء شری ء نہ ونت ء شہ
اسکول ء وشالکوٹ ء تک ء کراچی ء شت۔ آئی ء آئی ء سنگتیں ورنایے ء نیت کرتکت
کہ بمبئی ء رونت ء فلمی زندگی ء بنا کمت۔ آرات ء سنگت بمبئی ء سربوت بلے آرات
ماں کراچی ء منت ء زران ء گتینت۔ پدائے پس ء راچہ کراچی ء آرات ء دوستے ء
حال داتکت۔ پس شت ء آرات ء پدا لوگ ء آورت۔ آرات پدا وانگ ء گلایش
بوت۔ بلے شہ سنڈیمین اسکول ء درکپت ء ماں اسلامیہ ہائی اسکول ء داخل بوت۔ اے
وہد ء من دومی کلاس ء ماں نوشکی ء داخل اتن۔ ہما اسکول ء کہ منی پس ء منی براس ء وننگ
ات۔ آرات ء من ء کوٹہ ء لوٹا نینت ء سنڈیمین پرائمری اسکول ء نندارینت۔ ماہور
کوٹہ ء نتیں۔ آرات جمالدینی ء دہمی کلاس ونت۔ بلے رند ء فیل بوت۔

سنڈیمین اسکول یلہ دات ء اسلامیہ ہائی اسکول ء داخل بوت۔ 1935 ء ء
سال ات من چارمی کلاس ء ونن۔ منی براس آرات دہمی کلاس ء ماں اسلامیہ ہائی
اسکول ء وتی من سک نادراہ بوٹن۔ مبارکی (ٹائی فائیڈ) ء نادراہی ات۔ آزمانگ ء اے
ڈولیں نادراہی ء علاج گران ات من شہ مرکے ء بچتن۔ باز زور بوٹن۔ منی نا کو میر یار محمد
ء من ء شہ کوٹہ ء نوشکی برت۔ وہدیکہ من شر بوٹن من ء نوشکی ء ہما اولی میں اسکول ء
داخلش کرت۔ من پنجمی کلاس ونت۔ سال 1935 ء ات کہ منی ء 31 تاریخ ء شپ ء
کوٹہ ء مزین زمین بچب بوت۔ اے زمین جب ء کوٹہ ء راہبک تبا کرتکت مئے لوگ ء

مسترانی خیال ات کہ آزات ماں شالکوٹ ء وانبیت پہ آزات ء سک پریشان بوتنت۔
منی پرمہریں نا کو ء را آرام نیاہت ء پہ کوٹہ ء راہادگ بوت۔ پہ باز مشکلی ء کوٹہ ء سر بوت
ء آزات ء بخت ء پرس گرتی۔ سہی بوت کہ آزات کوٹہ ء نہ بوتہ ء شہ زمین جمب ء باز
پیش کراچی ء شگنت۔ نا کو کراچی ء شت ء آزات ء گوں وت ء نوشکی ء آورت۔

اے ڈول ء مادوئیں براس کہ ساری ء کوٹہ ء وتن۔ چہ کوٹہ ء مزنیں زمین جب

ء پختیں۔

نوشکی ء آگ ء رند آزات لہتیں وہد ء بیروزگاری ء رند نوشکی ء ہما اسکول ء کہ
آئی وتنگ ات من اے وہد ء وانگ ء اتن، اسکول ٹیچر لکت۔ اے اسکول اے وہد ء تاں
ہشت کلاس ء بوتگ ات۔ بزاں گورنمنٹ ہائرڈل اسکول ات۔ اسکول ء ہیڈ ماسٹر واجہ
محمد ہاشم خان غلزی ات۔ آزات اسکول ء ٹیچر بوت۔ آزات مے کلاس ء راجغرافیہ
وانیتی۔ آزات ء باز شر وانبیت۔

سوویت یونین ء جغرافیہ ء وہدیکہ مالینن گراڈ ء بارہ ء وت آزات ء مارا سہی
کرت کہ لینن گراڈ ء پیشی نام سینٹ پیٹرز برگ ات۔ رند ء پیٹرو گراڈ بوت من اولی رند ء
لینن ء نام شہ وتی براس آزات جمال دینی ء ہے وہد ء اشکت۔ من اے وہد ء پھی کلاس ء
وانگا اتن۔

اے وہد ء نوشکی ء پولیٹیکل ایجنٹ یک انگریزے ات کہ نامی کیپٹن کول ات۔
کول ء بلوچی ہیل کنگ ء شوق بوت۔ آ وہد ء اے ڈولیں منصب دار ہندی زبانان ء ہیل
کرتنت ء آواں زبانانی ہیل کنگ ء رند الاؤنس رست۔ کیپٹن کول ء ہیڈ ماسٹر ء راہ
استادے ء دز بندی کرت ء ہیڈ ماسٹر محمد ہاشم غلزی ء آزات جمال دینی ء سفارش کرت۔
آزات کول ء را بلوچی وانبیت۔ اے ڈول ء آزات جمال دینی ء بلوچی وانبیت ء نبشتہ
کنگ ء موہ رست۔ بلے اے سلسلہ تاں دیر ء نہ منت ء آزات ء پہ دگہ نوکری یے ء

در چنگ بوت۔ اے بارڈر انٹیلیجنس نوکری ات۔ آزات ء راہ ہیلکاری ء پشاور ء دیم
دیگ بوت ء شش ماہ ء رند کوئٹہ ء احت۔ رند ء آرا کوئٹی ء دیم داتش۔ آوہد ء مئے پس
کوئٹی ء ات۔ آئی ء کسانیں دکانے ات۔ مئے نا کو میر فقیر محمد ملیشیا ء صوبیدارات۔
آہم ہمودات۔ چوہزاں کوئٹی مئے لوگ ات۔ آزات ء لہتیں ماہ ء رند مئے نا کو ء جنگ
ء گوں ہمود ء کوئٹی ء آروس کرت۔ آزات ء آجوائیں تب ء گوں سرکاری نوکری ہم نہ
بوت۔ پدا آڈولیس نوکری بہہ آرانہ ساچت۔ ہمیشا سالی ء نوکری ء رندیلہ کی دات۔
اے آزات ء سری ء گڈی سرکاری نوکری ات آزات ء شہ نوکری ء یلہ دیگ ء رند
کوئٹی (نوکنڈی) وتی مکان ء دکان یے اڈ کرت ء کسانیں کاروبارے بنا کرت۔ ہمے درگت
ء مئے پس ناگمان ء رنج ء نادراہی ء آماج بوت۔ او 1939 ء ستمبر ء ماہ ء بیران بوت۔ شہ آئی
رند آزات ء ذمہ واری گیش بوتنت ء آیکبارگی واپاری ء دزگٹ بوت۔ من اے وہد ء پشین ء
نہہ کلاس ء وانگاتن۔ منی براس ء من ء وانینگ ء خاتراہر ہمیں کمک ء دلہڈی دات۔
آزات ء ماں کوئٹی ء سک جوانیں وہدے گوازینت آ کاروبار ء سک
دیمروہی گرت۔ چونا نوکنڈی ء کاروبار بازشرأت۔ اے وہد ء گیدی ء راومی عالمی
جنگ ء مان ترینگ ات۔ گوں ایران ء اوگانتان ء کاروبار بازشرأت۔ کوئٹی ء شہ
اوگانتان ء باز مزنیں کاروان کانتنت۔ او ایران ء قاچاقانی (شپکانی) روآ ات۔ آزات
کہ آوہد ء شاعرے نہ ات بلکہ مزن نائیں واپارے ات۔ گوں کاروان ء مردمان ء
واپاراں سک ہجاردوک ات۔ آزات ء کاروبار بازوڈات، ء آمالدار بوت۔ بلے آزات
بازخی تہیں مردے ات، آئی ء دست سک یلہ ات۔
شہ پشین ء من میٹرک پاس کرت ء 1941 ء پشاور ء پہ گیشتر وانگ ء شتن۔
اود ء من اسلامیہ کالج پشاور ء داخلہ گپت۔ منی براس عہدلو احد ء من ء پہ وانگ ء ہرڈولیس
دلہڈی دات۔ ہرڈول ء آسرائی ء بند ء بست کرت ء منی راہ دربری گرت۔

1943ء ء من شہ اسلامیہ کالج پشاور ء گرماگ ء سے ماہ ء دراجیں چھٹیاں
 کونڈی ء شستن - من ایف - اے پاس کر تکت ء بی - اے ء وانگاتن - منی براس اے وہد
 ء شہ کونڈی ء مزنیں سیٹھاں یکے ات - آئی کاروبار ء توک ء نام پیدا کرتگ ات - بلے
 آشہ وتی شترتی ء سوب ء باز ہر دلعزیز ات - ہر کس آزات ء عزت و احترام ء کرت -
 ورنائیں مردمانی توک ء سک قبول بوتگ ات - من ماں کونڈی ء لوگ ء اتن ء چھٹیاں
 دکان ء آزات ء گوں دز کمک اتن - آزات کوئٹہ ء شت - وتی پاسپورٹ ٹاہنت ء
 آہت - گوں وت ء مئے زاماس ء ناکو ء پنج میر محمد انور ء آورت - محمد انور منی گہار زہگ
 ڈاکٹر خانجان ء پس انت پہ آزات ء رمانشت ء واجہ محمد انور ء نوکری یلہ داتگ ات ء
 آہت کونڈی ء دکان ء نشت - کاروبار گیش بوتگ ات ء آزات ء گوں ایوک ء اے کار
 نہ بوت - بلے ماسہی نہ اتن کہ آزات ء نیت ء دگہ پروگرامے ہستت - مئے زاماس ء
 آرگ ء رند آزات پہ ہفتگے ء زاہدان ء شت - آئی درستان ء گشت کہ ہفتگے ء رند
 پداکیت، بلے اے ہفتگ پہ سالان بدل بوت -

زاہدان ء آزات ء ہمودا کاروبارے بنا کرت - آئی کمیشن اتکبٹی ء کار شروع
 گرت - آئی ء نام ء توار ساری ء پرشتت - بلوچ کاروباری گوں آئی واقف اتنت -
 آزات ء اے کاروبار ء سک دیمیری کرت - آزات باز مزنیں ہستمندے جوڑ بوت - آئی
 ء ہمودا ایرانی جنے گپت لہتیں ماہاں رند آجن ء یلہ دات ء رند ء دگہ سورے گرتی -
 آزات ء یک بچے ء یک جنکے چہ اے ایرانی جن ء پیدا بوت - آزات ء درتیں ایران
 گول ات وچارت وشری ء سیل و سواد کرت -

زند ء حالتاں آزات ء پداوتی ڈیہہ ء ریننت وہدیکہ آپدا آحت آراچی گوں
 نہ ات - ہرچی یے کہ کتکت آدرست ایران ء منتت - آزات گوں جان ء گداں لوگ
 ء آہت - ادا ہم آئی ء دکان شنگ گار بوتکت - من اے وہد ء بی اے پاس کر تکت -

آزات ء کمک من ء گون نہ ات، پمیشا دیمادنت نہ کرتن حالانکہ من ء وانگ ء
سکت حب ات، ناکام بوتن، نوکری کرتن، من نائب تحصیلدار اتن کہ آزات نوشکی ء
آہت۔

آزات ء وتی دکان پدا بنا گرت۔ بلے اے رندی چہ کونڈی ء صد میل دور ماں
کچو، ایرانی سیم ء سرء۔ دکان ء کاروبار شربوت۔ آزات ء منی سور ء بندوبست گرت و منا
سوردات۔ اے دکان گوں سرکار ء اجازت ء چلت۔ بلے آزات ء سرکاروت ماں وت ء
نہ ٹھنت۔ سرکار ء آزات ء پر مٹ بند گرت و اے ڈول ء آزات بے روزگار بوت۔
آزات ء گوں دگہ لہتیں شریکاں ٹھیکداری یے دست گپت۔ سڑک ء کسانیں ٹھیکہ یے
آیان ء رست۔ بلے شہ اے کار ء آنا بلدات، تاوانی بوت۔ آئی زراش وارت ء آزات
شہ ہرنیمگ ء نا اُمیت بوت ء کونڈ ء آہت من ہم سرکاری ملازمت ء یلہ داتکت ء شہ
1950 ء ء گوں لہتیں ہم فکر ء ہم خیالیں سنگتاں کونڈ ء یک مکانے ء جامتد اتن۔
مازنین سیاسی فکر ء راہبندے ء سرسوجان سرجناں اتن مئے دوار ء نام ات ”لٹ خانہ“
اے دوار ء ماں کونڈ ء بلوچستان ء سیاسی ء فکری حلقہاں مازنین نام و توارے پیدا
کرتکت۔ آوہداں کہ آزات ء کاروبار گرت، من و منی سنگتانی سراسک ایراد گپتی ء آئی
گوشگ ہمیش ات کہ اگہ کسے پہ قوم ء استمان ء دیمیری ء کار کنت، بایدانت آ کاروبار
بکنت۔ بیدرز ء راج ء استمان ء خدمت بوت نہ کنت۔ بلے نوں زند ء جاور ء آزات ء
راہے لٹ خانہ ء آئی فکری ورنایانی باہوٹ گرت۔

زند ء اے نوکیں جاور ء آزات ء دنیا ء رابدل گرت آزات ء ماں ہے ”لٹ
خانہ“ ء و آئی ورنایانی مند و نیاد و گپ و ترانانی برکت ء شاعری بنا کرت، آزات ء شاعری
ء مازنین سکین دوک انجم قزلباش ات۔ انجم قزلباش باز نامی کیں روشن فکر و لبرانتے ات۔
آئی مہر ء محبت و صحبت ء آزات ء رایک کامیابیں شاعرے جوڑ کرت۔ بلوچستان ء یک

دگہ ورنایے عین سلام کہ اردو و مزین شاعرے ات ہم آ ذات و دوست بوت۔ آئی و مند
 و نیاد و آ ذات و شاعری و مزین روم دات۔ آ ذات و گوشتیں زند و چست و ایر و
 بازیں تجربتاں آ ذات و رازوت بلوچی زبان و شیرکین شاعرے جوڑ گرت۔ آ ذات
 شپ و روح گوں شاعری و گت ات آئی و گوشتیں شعر بازوت سک مقبول بوتنت و
 آ ذات جمالدینی بلوچی و نامی نین شاعرے منگ بوت۔ لٹ خانہ اصل و ماں بلوچستان و
 یک نوکیں فکرے و بندرات۔ دنیا و نوکیں فکرے بالآخر بلوچستان و وانندگیں ورنایان و ہم
 گورنگ ات۔ ہمیشکا لٹ خانہ ماں بلوچستان و اے نوکیں فکرے پیش تاچاں اڈ گتگ
 ات۔ اے ورنایاں لوٹ ات کہ بلوچستان و وانندگیں ورناد وانی وسیلہ و بلوچستان و
 استمان پہ نوکیں زندے و آرگ و جہد بنا پکنت۔ ہمیشا اے ورناتہنا سیاسی پڑ و جہد نہ
 کرتنت بلکہ آپہ زبان و لہزانک و ربیدگ و دیمیری و جہد کرتنت گوں ایشی و ہور لٹ خانہ و
 رژن کاروتی اے جہد و گوں ملک و اے دگہ روشن فکرانی و آدگ و استمانانی جہد و گوں
 ہمگر نچ کنگ لوٹنت لٹ خانہ ملک و درستیں دمگانی نوک خیال و لہزانت و شاعرانی رو و آ و
 دوارجاہ ات۔ آ ذات و را و آئی شاعری و اے درستیں حالتان متاثر کرتگ ات۔ آ ذات
 نہ تہنا یک ترقی پسندیں شاعرے و صورت و زانگ بوت بلکہ آئی و را بلوچی زبان و
 لہزانک و دیمیری و فکرے ہم مان ترینت۔ لہتیں سالاں رند آ ذات پہ روزگار و پٹ و پول و
 مرجنان و کراچی و گنجیں شہر و سر بوت۔ کراچی و ورناساری و آئی و بارہ و سہی اتنت۔
 کراچی و شاعر و لہزانتاں حدامرزی سید ظہور شاہ ہاشمی، عبدالصمد امیری و آیانی دگہ ہمکارانی
 ہمراہی و لہزانکی دیوانے تشکیل داتگ ات۔ آ ذات ہم گوں آیاں ہور بوت۔ شہ زند و
 مانینوکیں اندوہاں رند اے ورنایاں بلوچی و تنگوں دیوانے اڈ داتنت و اے دیوان و
 بلوچی و شہد و شکلیں گالان و پر بستنت۔

لٹ خانہ و ماہے ڈولیں دیوان ساری و پہ بلوچی، براہوئی و پشتوزبان و لہزانکانی

دیر کی آڈا ڈاکٹرن۔ ہے ڈؤل آ ماں اُردو آ دیوان بوتنت۔ اے جہداں ولجہ انجم
 قزلباش، کامل القادری، عین السلام، کمال خان شیرانی، خدا سیداد (ڈاکٹر) غلام جان
 شاہوانی، بہادر خان بنگل زئی، شیر محمد مری و من بازیں دگہ سنگت دزگٹ اتن ہے جہدانی
 آسر آ پشٹو ادبی ٹولی (پشٹو ادبی ٹولینہ) و بلوچی زبان آ دیوان اڈ دگہ بوتکت۔ پشٹو زبان
 آ ماہتاک ”پشٹو“ لٹ خانہ آ جہدانی آسرات۔ من پہ بلوچی ماہتاک ”سوب“ آ نام آ
 درخواست داتگ ات۔ سرکار آ نہ من ات۔ بلے کمال خان آ نام آ ”پشٹو“ آ منظوری
 رست۔ چہ لٹ خانہ آ اے ماہتاک شنگ بوت حدامرزی میرگل خان نصیر مے لبز انکی
 جہدانی ہمراہ ات و ”بلوچی زبان آ دیوان“ آ کماش ات۔ غلام محمد شاہوانی آ پہ یک ہفتگی
 تاکہ آ منظوری گیت کہ آئی آ نام ”نوائے وطن“ ات اے ہفتگی تاکہ تاں دو سال آ
 درکیت۔ اے حدامرزی گل خان نصیر آ شوکار آ آ ات آ رند آ دگہ سالے حدامرزی غلام
 جان آ شوکار آ درکیت۔ من گوں ہر دو سنگتاں کمک کار اتن۔ و ہدیکہ سرکار آ ”نوائے
 وطن“ بند کرت و غلام محمد آ بندی خانہ آ برت، من کراچی آ شتن۔ اودا گوں وتی براس
 آ ذات آ داشتن۔ آ ذات ماں لی مارکیٹ آ ات۔ آئی روزگار آ دپتر اصل آ بلوچی زبان
 آ دپتر ات۔ درتیں بلوچ وانندگیں و رنا و روشن فکر آ ذات آ کش و گور آ چوپڑ و نک آ ڈؤل
 آ پرتکت۔ اے حالت آ رامن سک ماریات و آ ذات آ پہ یک ماہتاک آ کشگ آ سکین
 دات۔ آ ذات آ پہ ماہتاک ”بلوچی“ آ درخواست دات۔ 1956 آ ”بلوچی“ آ اولی شمارہ
 درکیت۔ ”بلوچی“ چے درکیت کہ پہ بلوچی زبان آ روچ آ نوک ٹک داتکت۔

اے ڈؤل آ آ ذات جمالدینی آ رانویں زندے دست کیت۔ آ ذات
 جمالدینی آ زندگوں ماہتاک ”بلوچی“ آ درکپگ آ بدل بوت آئی وتی تیوگیں واک ووس و
 مال و مدی و عمر و وهد پہ بلوچی زبان و لبز انک آ دیما برگ آ کارمرز کرت۔ و اے
 صورتحال وڈان آ تاں ہما گڈی ساعت آ برجامنت کہ آ ذات آ چہ اے دنیا آ چم تڑ

کرتنت۔ کراچی ہر لحاظ ءِ پہ ”بلوچی“ ماہتاک ءِ رُدگ و بُن جنگ و بردگ ءِ ساچو کین ہندے ات۔ آذات ءِ ہر ڈول ءِ شہ کراچی ءِ اے ساچان ءِ پہ بلوچی زبان ءِ دیرئی ءِ فاندگ زرت۔

کراچی ءِ لبرانت، شاعر و واندگیں ورنایاں گوں آذات ءِ پہ اے گرانیں بار ءِ چست کنگ ءِ کُکم کرت۔ اے کار ءِ ورنایاں ہنچش پہ گل گرت چوکہ نوک سیریں سالونک و بانور ءِ لوگ ءِ اوئی نیں پنج پیدا بیت و کھول و ہم پلین درست سیاد و کام پہ گل پہ آئی رُدگ و زندگ مانگ و ودگ ءِ دست کُکم بنت۔ اگر اے درستیں مردمانی و س ءِ چچی یے نہ ات آمالی کُکم ات۔ آذات ءِ ہرچی زرت کہ شہ وتی روزگار ءِ شہ منی پگار ءِ وشہ دوستاں کُکم و وام رست آئی پہ ”بلوچی“ ماہتاک ءِ خرچ کرتنت۔

”بلوچی“ ماہتاک ءِ چاپ سک ڈولدار ات، آئی کتاب باز زیبا ات و آئی سرتاک بے مس ات۔ اے درستیں چچی آذات ءِ پہ ”بلوچی“ ءِ حُب و واہگ و قربانی ءِ درشان کرتنت۔ اے کار ءِ واجہ محمد صدیق و واجہ محمد عمر بمپوری ءِ کُکم باز ستا کرزنت من ءِ گیر انت کہ یک و ہدے گوں آذات ءِ پہ ”بلوچی“ ءِ کاگد گرگ ءِ یک ”دائے“ ہم کیسگ ءِ نہ ات۔ آسک غمگیں ات۔ واجہ صدیق ءِ گوں آذات ءِ اے حالت چارگ نہ بوت و آئی شت وتی بانک ءِ سہتان آورت و برت گر ہو کرت و زرتان آورت آذات ءِ دات۔ ”بلوچی“ ءِ درستیں کار یک نیمگ ءِ و آئی خرچ ءِ بند و بست ءِ گرانیں کار یک نیمگ ءِ ات۔ پہ آذات ءِ درستیں کار آسان اتنت۔ اگر گران ات تہ زرت ءِ بند و بست کنگ۔

واجہ محمد عمر بمپوری ءِ باز پہ مہر و واہگ ماہتاک ”بلوچی“ ءِ را ڈولدار کنگ ءِ وتی درستیں ہنر کار مرز کرتنت۔ واجہ عمر پاکستان ہیرلڈ ءِ نامی نیں شنگ جاہ ءِ کار مستر ات۔ آوہداں پاکستان ہیرلڈ ماں پاکستان چوک ءِ ات۔ ”بلوچی“ ءِ سرتاک چہ بُندات ءِ ماں ہے شنگ جاہ ءِ واجہ بمپوری ءِ چار گزار ءِ چیر ءِ چاپ کنگ بوت۔ واجہ محمد عمر بمپوری ءِ پہ

”بلوچی“ ء جلوہ ناک کنگ ء مزین جہدے کرت و آذات ء واجہ عمر ء راوتی کمک کار ء چار جت۔ اے ڈؤل ء ”بلوچی“ کراچی ء چہ شرتریں ماہتا کاں یکے بوت۔ وگوں دیما شگیں زبانی تا کاں سیادی گرتی۔

ماہتا ک ”بلوچی“ ء کتابت ء واجہ صالح محمد جمالی گرت۔ جمالی شہ ہنر مندیں خوشنویساں یکے ات۔ واجہ صالح محمد جمالی ایوک ء خوشنویسے نہ ات بلکہ آشریں مصورے ہم ات۔ ”بلوچی“ ء نبشتا نک و شعران ء وتو کی تا کاں ء گوں وتی عکس و نقشاں بازیا کرت۔ بزاں ”بلوچی“ شہ اولی شمارہ ء مصورتا کے ات۔

آزاد جمالدینی ء بلوچی ء سرتا کاں ء زیبا کنگ ء مزین جہد کرت آئی ء سرتا ک ء عکس دورنگ ء تہا الم ء چاپ بوتنت۔ بلے بازنداں سے و چار رنگاں ہم چاپ بوتنت۔ سالتا کاں سرتا ک سک ڈولدار اتنت اولی سالتا ک ء سر ء خان احمد یار خان ء تاجپوشی ء عکس چاپ کنگ بوتنت سک زیبا میں سرتا کے حساب بوت۔ آذات ء پہ اے سرتا ک ء مزین زڑے گار کرتنت ء آئی دوست ء براہندگ اسکیج ء بقالیں ہنر کاراں پہ اے سرتا ک ء مزین دلگوشی یے گور کرتنت۔ اسکیج ء ادارہ ماں ڈینسوہال بندر روڈ ء ات ہے ڈؤل ء آیاں یک دگہ سرتا کے شرکت کہ آبلوچیں جنیں آدمی پشکے ء ات اے بلوچی زرکاری ء بے مٹیں نمونگے ات۔ رند ء باز براں ہے بلاکان ء اُلس بلوچی ء شہ آذات ء گپت وتی سرتا کاں زینت کرت۔

اے وہد ء بزاں ”بلوچی“ راجی لبرانکی و ربیدگی زند ء توک ء ”بلوچی“ ماہتا ک یک غیر معمولی میں واقعہ یے ات۔ اوایشی ء سبب آذات ء گوں بلوچی زبان ء بے گچ و کساس حب، آئی مہر و قربانی ء جوزگ ات واندگیں راج دوستیں و زبان دوستیں مردم ماں لیاری ء ولی مارکیٹ ء ماہتا ک ”بلوچی“ ء سراچو مورودگ ء پرتکنت۔ صحب ء تاں شپ ء دوازده و یک ء ”بلوچی“ ء دپتر و آذات ء دیوان شہ ہے ڈؤلےس مڑا ہداراں براہدار ات۔ چہ بلوچستان ء ہردگ وٹکاں بلوچ کہ کراچی ء کاتکنت آلم ء ”بلوچی“ ء دپتر ء سر جنان اہنتت۔

ولجہ غلام جان شاہوانی و سردار خان گشکوری پہ ولجہ سردار خان و کتاب و چاپینگ
 و کراچی و آہنگ اتنت۔ آیاں ماں بندر روڈ و مشہوریں ہوٹل ”جاگیردار“ و دانشگ
 ات۔ گڑا صاحب و بیگاہ غلام جان ”بلوچی“ و دپتر و موجودات و گوں ”بلوچی“ و کاراں
 وزگت ات۔ ولجہ شیر محمد مری و لجه انجم تزلباش، ولجہ کمال خان شیرانی، ولجہ خدائیداد،
 خدامرزی زمر حسین ہے ڈول و ولجہ غوث بخش بزنجو، خدامرزی عنقا درست ”بلوچی“ و
 دپتر و کاتنت، و ہدیکہ کراچی و اتنت۔

دسمبر 1956 و من شہ گلیں مکران و تر و تاب و رند پسنی و راہ و پہ آگوش و
 کراچی و بدن و سر بوتن۔ شہ ہما روج و رند تانکہ ”بلوچی“ شہ کراچی و شنگ بوت من
 شپ و روج گوں آزات و ہور ”بلوچی“ و کار و سوگہ اتن۔

صحب و اگر پہ روزگار و شتن تہ بیگہ و پمن و شنگ و کار بازات۔ اگر من کملکے ہیل
 و ہجت کرتیں آزات و تی مورک و مجنت۔ من مجبور بوتن کہ کار بلکنیں۔

صحب سراں مراد ساحر، آزات و گوں دیوان ات۔ آوہداں اے ملوکیں
 ورنایے ات و گوں ڈاکٹر گل محمد بلوچ و موٹروانی گرتی بزاں آئی و ڈرائیور ات ڈاکٹر
 صاحب و کلینک ”بلوچی“ و دپتر و نزیک و ات۔ ساحر و شاعری و لبرانتی آزات
 جمال دینی و سکین دیگ و منت وارات۔ عبدالصمد امیری، قاضی عبدالرحیم صابر، حکیم
 احمد، محمد مراد، اسحق شمیم، ولجہ قاسم ہوت، ولجہ یوسف نسکندی، مولانا خیر محمد ندوی اے
 درستان و مدام ماں ہے دپتر و دستن ہے و ہداں منی کستریں براس ولجہ عبدالقیوم ہم
 ہمید اگوں آزات و کار و ات۔ آئی براہندگ ولجہ لعل بخش رندا ات۔ آوہداں اے
 مڑا ہداریں ورنالعل بخش سک سنجیدہ ات و قیوم جان و وسیلہ و اولی رنداں گوں اے
 بے مٹیں راج دوستیں ورناء درستی راستی بوتن۔

بیگہ ۽ وھد ۽ واجہ اکبر بارک زئی گوں وتی دراجیس کوٹ ۽ بُرزس کلاہ ۽ آ ذات
۽ دیوان ۽ نھنگ ات وگوں وتی معصومیں گوناپ ۽ مستریں قلمکارانی حبران ۽ گوش
داشتی۔

امان اللہ بارک زئی چہ ایرانی بلوچستان ۽ آھنگ ات۔ ورناسک ترندوتیز ات
ودارگ نبوت۔ آ وواجہ جمعہ خان بلوچ مدام گوں آ ذات ۽ دیوان اتنت۔ جمعہ خان پہ
بلوچی ۽ مالی کمک ۽ دست وپادجتی، خان قلات ۽ دربار ۽ روو آ ات۔ بے بچی نہ بوت۔
واجہ بشیر احمد بلوچ وواجہ حبیب اللہ گچی کہ آ وھداں وانگ ۽ گوں ہورماں ریڈیو پاکستان
۽ بلوچی سیکشن ۽ کارکرتنت ہر وھد ۽ ”بلوچی“ ۽ دپتر ۽ گندگ بوتنت و آ ذات ۽ بلوچی
شعرانی مواد آ ورت داتنت۔

بیگہ ۽ وھد ۽ واجہ مراد آوارانی کہ ماں میونسپل کارپوریشن ۽ کار ۽ ات، ٹھٹی ۽
رند ”بلوچی“ ۽ دپتر آئی دوار جاہ ات۔ واجہ آوارانی وتی سوٹ وقرہ قلی کلاہ ۽ سک زیبا
ات۔ آئی ۽ گپ و تران وڈول وڈیل مردم ۽ راسک متاثر کرتنت۔ ہر بیگہ ۽ ماشہ واجہ
آوارانی ۽ ماں بلوچی ۽ لکچراں بہر مند بوتن۔ آئی بلوچی لبر انک، ربیدگ، تاریخ و ساز و
زیمل ۽ مارا سہی و سرپد کرت۔ ہنچش معلوم بوت کہ واجہ آوارانی ہر بیگہ ۽ مئے کلاس ۽
گریت ۽ مامدام جھد کرتن کہ اے کلاس ۽ بے بہر مہ بن۔

آ ذات و ”بلوچی“ ۽ کراچی ۽ بلوچ ورنایان ۽ باز متاثر کرتنت و ماں کراچی ۽
بلوچی دود و ربیدگ ۽ ہم نوک باہند کرت۔ ”بلوچی“ ماہتاک ۽ مزن نامیں لبر انت واجہ
آوارانی ۽ ڈرامہ ”شاہناز“ چھاپ بوتنت۔ گل محمد لین ۽ ورنایاں عثمانیہ کلب ۽ اے ڈرامہ
سٹیج کنائینگ ۽ پروگرام اڈکرت۔ ہر شپ ماگل محمد لین ۽ عثمانیہ کلب ۽ شتن و ڈرامہ ۽
ریہرسل چارتن۔ ڈرامہ ۽ ہیرو واجہ صدیق شیدی ات۔ ڈرامہ ۽ درستیں لائقیں ورنایاں
بہر زرتکت۔ واجہ صدیق بلوچ، محمد عمر بمپوری، یوسف نسکندی، جمعہ خان، جان محمد اے

ڈرامہ ء خاصیں کردار اتنت کہ مناگیر انت۔ ڈرامہ ء شعر و سوت و ساز و زمیل ء کاران ء
مزن نامیں بلوچ کشندہ و سازندہ استاد شفیع و استاد ستار ء سر و صوت دانت۔

شفیع ء ستار ء احمد زہیر ء سوت ء مراد ساحر ء شعراں گوں ہنچیں طرز و سراں
ترتیب دانت کہ تاں اے و ہداں بلوچی موسیقی ء شرتریں نمونگ زانگ بنت۔ شفیع ء
ستار ء گوں ہے ڈرامہ ء سازاں نام ء توار پیدا کرت رندا اے ڈرامہ ماں بلوچی اکیڈمی ء
میلہ ء کانفرنس مستونگ ء اسٹیج کنائینگ بوت دومی رند ء کونہ ء گورنمنٹ ڈگری کالج ء پیش
دارگ بوت۔ گندوکان ڈرامہ باز دوست داشت و آئی صفت ء کرت انت۔

اے دوزبزاں بلوچی شاعری ، لبرزانک و ربیدگ ء نشاۃ ثانیہ (نوکیں ودی
بوگ) ات۔

”بلوچی“ ماہتاک ء ماں بلوچاں راجی رژن ء سک تیز و گیش گرت۔ ”بلوچی“
ماہتاک ء وسیلہ ء ماں تیوگیں بلوچ راج ء و بلوچستان ء تک و پہناتاں ، بلوچی لبرزانک
و شاعری ء شوق ء گیش گرت۔ بلوچستان ء ہر دمگ و ناوگ ء بلوچی ء ہر بولی و لہجہ ء
بلوچاں شعر گوہگ و بشتگ کنگ شروع کرت۔ بلوچی لبرزانک ء شرتریں تخلیقاتانی دوز ہمیش
ات۔ و ”بلوچی“ ماہتاک و آرات ء منت و ارانتت گوں ہے دوز ء تعلق دارنت۔

”بلوچی“ ء اے نوکیں زند ء ایوک ء ماں پاکستان ء بلوچی لبرزانان ء پہ بلوچی
تخلیقات ء نہ پر مات بلکیں اوگانستان و ایران ء بلوچاں ہم بلوچی زبان و لبرزانک ء نیمگ ء
دلگوشی بنا گرت۔

بلے ”بلوچی“ ماہتاک ء شنگ کنگ شیر ء جو ء آرگ ات۔ ”بلوچی“ شیرین ء
دیوانگ فرہاد (آرات) ء وس واک ء جواب دات نہ پہ اشی کہ آرات ء پہ بلوچی زبان و
لبرزانک ء حب و واہگ سرد بوت آرات ء حب گیش بوآن ات و آہر و ہد ء وتی خون ء
گڈی نہیں ترمپ و وتی ساہ ء گڈی ساعت ء پہ بلوچی ء دیگ ء چاڑگک ات و تیار

آت، بلے آئی مالی حالت سُت و تباہ بوت و آزات ءِ صحت ءِ چہ بازیں پکر جنگ و سگریٹانی
کشگ ءِ چہ غم و اندوہ ءِ سبب ءِ جواب دیگ بنا کرت۔ گوں آزات ءِ پہ ورگ ءِ ہم نوں
چچ نہ آت۔

غلام جان شاہوانی ہمودا کراچی ءِ آت۔ گوں من ءِ گوں غلام جان و آدگہ
ہمدلیں سنکٹاں آزات ءِ اے جاور نوں گندگ نہ بوت۔ پرچیکہ اے جاور ءِ گیشتر جاری
دارگ ماپہ آزات ءِ تباہی ءِ بیدھی نہ دیست اشی ءِ سازش گوشگ بیت یادور اندیشی من و
غلام جان ءِ آزات ءِ باز پہ ناوشی و ترندی منع کرت کہ ”بلوچی“ ماہتاک ءِ بلوچی زبان ءِ
پینگ و شیر ءِ اے چمگ ءِ بند کنگ ءِ سلاہ دات۔ نہ تہنا سلاہ دات بلکہ عملی جھد کرت کہ
آزات کراچی ءِ یلہ بدنت۔

آزات جمالدینی ءِ باز پہ نہ وشی، بیدلی و غم و اندوہ ”بلوچی“ ماہتاک ءِ رایلہ
دات و وتی دپتر ءِ پہ پنج ہزار کلدار ءِ لنگی ءِ بہا کرت و کراچی یلہ دات ءِ کوسٹہ ءِ سُت۔ گوں
اے اُمیت ءِ کہ گوں ہے پنجیں ہزار کلداراں کوسٹہ ءِ شنگ جاہے پیم کنت و ”بلوچی“ ءِ
ڈیکریشن ءِ گیرت و ماہتاک ءِ چاپ کنت۔ بلے آزات ءِ اے ارمان پورہ نہ بوتنت
آزات ءِ مجبوراً ماں ریڈیو ءِ پہ وتی نان و نفقہ ءِ کار کنگ کپت و روچان ءِ تیلانک دیگ ءِ
ات کہ سنگت عبدالکریم شورش ءِ گوں تاک ءِ کشگ ءِ آزات جمالدینی ءِ نوکیں دور ءِ
شونکار درچت۔

”نوکیں دور“ بلوچی زبان ءِ بلوچی لبرانک ءِ تاریخ ءِ اولی ہفتگی تاک آت۔
اوشورش بابو و آزات ءِ باز پہ زیب و ڈول چھاپ کنا نینت۔ بلے اے گاڑی ہم باز دیر ءِ نہ
چلت و آزات ءِ پکر و خیالان ءِ دگہ نیمگے دیم گرت۔

چہ ”نوکیں دور“ ءِ شونکاری ءِ ساری ءِ ماں بلوچستان ءِ سیاسی چست و ایراں
آزات گوں دگہ بلوچی سیاسی مردماں سرکاری بندی خانہ ءِ باہوٹ بوتت۔ آزات ءِ ہم

ماں کوئٹہ ء بدنام زمانہ فوجی اذیت جاہ ”قلی کیمپ“ ء شپ ء روج گوازینگ۔ اود ء آزات
ء قلی کیمپ ء پولیس ء مردماں شلاک جت کہ پرچہ آئی نام آزات ات و پرچہ آبلوچی
شاعری کنت آزات ء پنج شش ماہ ماں قلی کیمپ و کوئٹہ ء ڈسٹرکٹ جیل ء گوازینت۔

وہد یکہ ”بلوچی“ بند کنگ بوت و آزات ء کراچی یلہ دات و من غلام جان
شاہوانی کراچی ء منتن۔ من سوویت پرلیس ڈیپارٹمنٹ ء ملازم اتن۔ غلام جان گول
سردارخان گشکوری ء تاریخ ء کار ء سوگہ ات۔ لہتیں ماہ ء رند غلام جان سک نادراہ بوت و
من چھٹی گپتن و آئی ء را کوئٹہ رسیٹن۔ مے مزین بدبختی ات کہ غلام محمد شاہوانی ء ڈولیس
لائق و ہر ڈول ء باکمالیس راجی و استمانی پکر ء واہندی و رنا چہ ماجتا بوت۔ غلام جان ء
پیرانی ء رند ”بلوچی“ ء بند بوگ ء رند منی ننگ ماں کراچی ء من ء بے فاندگ معلوم
بوت اودا ملک ء سیاسی جاور ہنچش بدل بوت کہ مارشل لاء لگت و سوویت پرلیس
ڈیپارٹمنٹ ء ماہتاک اش بند کرت۔ آخر من ہم ملازمت ء یلہ دات و کوئٹہ ء آہتن۔
ماں کوئٹہ ء گول یک سنگتے ملک محمد عثمان ء چلتن ء نام ء میڈیکل اسٹورے پنچ کرتن۔
آزات ہے وہد ء ریڈیو ء کار ء ات و رند ء کہ شورش بابو ء ”نوکیں دور“ ء ڈیکریشن
رست آپدا گول حوالکاری و بلوچی زبان و لہز انک ء خدمت ء دزگت بوت۔

چلتن میڈیکل اسٹور ء زمانگ ء ملک ء پدا سیاسی زرمبشت تیز بوت من و منی
براہندگ ملک محمد عثمان باز پہ سرگرمی اے سیاسی زرمبشت ء ہور بوتن۔ نیشنل عوامی پارٹی
کہ مارشل لاء ء سبب ء غیر قانونی کنگ بوتکت پداشہ آئی ء بندش دور کنگ بوت۔ مائیشنل
پارٹی ء راپدانوک گرت ء آئی توک ء ہوار بوتن۔ مے اے سیاسی ترندی و تیزی ء
راسرکار ء نہ سگت و مارا بندی خانہ ء باہوٹ اش کرت۔ لہتیں ماہ ء مارا ڈسٹرکٹ جیل کوئٹہ
ء داشت و پدا یلہ اش کرت پدا گپتش و لاہور ء شاہی قلعہ ء برتس۔ رند ء دوہفتگ ء رند
مارا ہائی کورٹ ء یلہ دات۔ مے دکان و مدی و مالی حالت درست برباد بوتنت و گزران

ء وسیلہ نہ منت۔ اے درستیں حالتاں منی پرمہریں برات آزات جمالدینی ء راپرد
کرت۔ آئی دل چہ اے حالتاں پرشت و آئی ملک ء رایلہ دیگ لوٹ و پداپہ ایران ء
اومان کرت۔

منی بدحالی و سرکار ء ترندی و تیزی ء رامنی دوستے واجہ عبداللہ جان کانسى ء دیست
آئی منی کمک کنگ و من ء شہ اے سکی و سوریان کشگ لوٹ آئی دار ء تختگانى (چپس بورڈ
) ء کارخانہ یے ماں کراچی ء پچ کرنگ ات۔ من ء کراچی ء برتی و ہے کارخانہ ء منجر
کرتی۔ آزات ء وتی پاسپورٹ ٹاھیت و پہ روگ ء گوں آئی ہمنکس زرنیست ات کہ
ایران ء بروت۔ من شہ وتی براھندگ ء پنچد کلدار و ام گرت و پہ آزات ء دیم دات۔
آزات ء زند ء نوکیں ایتمان ء امباز کرت۔ آسک خوش فہمیں مردے ات۔
چون ء شہ کسانى ء آزات سکیں مہم جو یے ات۔ ترس ء زانٹی، نہ پدا چارتی۔ آزات ء
نوکیں پروگرام کہ آئی اڈ کرنگ ایش ات کہ ایران ء روگ ء گوں ریڈیو زاھدان ء
بلوچی برنامہ ء پہ کار ء درخواست کنت۔ آئی ء یقین ات کہ ریڈیو ء ادارہ آئی ڈولیس
مزنیں شاعر و لہزانت ء زوریت بلکہ پہ بازوشی آئی ء رامنصبے دنت۔ آئی چوش زانت کہ
ماں کراچی ء شاہ ایران ء جاسوسی ء محکمہ ساواک شپ و روچ آئی کارانی چاری بوتگنت۔
خاص کن آئی ماھتاک ء بلوچی ء یک یک لفظ ء ساواک وتی و چارتی۔ پدا دادشاہ ء
مشہوریں واقعہ ء و ماں کراچی ء بلوچی و انندگیں ورنایانی پہ دادشاہ و آئی برات و چکاں
بدبرگ و ماں عدالت ء عرض پیش کنگ ء ایرانی دولت ء راسک بے وار کرنگت۔ شاہ
ایران شہ پاکستان ء بلوچ و انندگیں ورنایانی و شہ آیانی سیاسی پکراں بازہز کرتی۔

بلے اے درستیں ہبران ء کہ ساری ء ماگوں آزات ء بیان کرنگت آئی نہ منت
و آئی لوٹ ڈولے نہ ڈولے ریڈیو زاھدان ء کارپکنت ویک برے پدا و اے رندی
ایران ء بلوچی زبان ء دیرئی ء کارپکنت۔

آزات ء مژاداریں بی برگ ء اے گال ء گیر آرتکت۔

سندھ ممبیت ہندوستان دی ولایت انت۔

اوآزات ء گوشت پاکستان نہ تہ ایران ء پہ بلوچی ء کار بوت کنت۔ بلے

ایران ہم پہ آزات ء ولایت نہ بوت۔

ایران ء رسگ ء گوں آزات ء اوداماں سروپد وانندگیں وزبان دوستیں بلوچ

ورنایاں گوں گندونند کرت و پہ بلوچی ء دیرئی ء دیوانے ٹاھینگ ء جہد کرت۔ آورنایاں

آزات ء اے خیالانی سراکندگ زرت۔ آئی رند ء ساواک سک کیت و ساواک ء

بلوچیں ایجنٹ شہ آزات ء ہرڈولیں نندونیاد ء حالاں دولت ء سہی کرتنت۔

گڈسرا آزات ء بلوچی زبان ولبرانک ء خیال ء راشموشگ ء جہد کرت ولوٹ

کہ کاروبارے سر بدنت۔ آئی و آئی ایرانی بیچ ء چہ بینک ء زروام کرت و کاروبارے بنا

کرت۔ بلے آزات ء ززان ء مردماں وارت و آزات سک پریشان و خوار بوت۔

وہدیکہ آزات ء وتی اے جاورماں کاگداں پمن نبشگ گرت و دیم دات من ء وتی

مکھیں ماس ء اے حبر گیر آہت۔

”ابا عبدالواحد جان ء را بگوش کہ شاعری ء یلہ بدنت کہ شاعر مدام خوار بنت“

آزات جمالدینی ء زندگچکن بوآن ات و آوکیں روج پہ آئی گندہ ترا تنت۔

آزات پدا ہجرت ء نیت کرت۔ اے رندی آرا خلیج ء روگی ات کہ گیشتر خواریں بلوچانی

پناہ گاہ بوتہ۔ آزات رھا دگ بوت و داں بندر عباس ء نہ رستکت کہ (آزاد ء گوشگ ء

روء) یک روچے ناگت ء آرا ساواک ء واکداران چپت و برت۔ گوں آئی دگہ سنگتے ہم

بوتہ بلے آزات ء یوک ء برتنت۔ آزات ء ماں بالی گراب ء تہران ء ہندے ء رسیمنت

وآسئی نہ ات کہ کجام جاگہ ات حالانکہ آزات ء باز پہ جوانی چدوساری ء تہران ء کند کنڈ

چار تکت آزات ء داں دہ روج ء بندی کرتنت و شپ و روج جُست و پرسش کرت۔

آزات ء گوشت کہ ہماگپاں کہ آئی گوں (وتی گمان ء) ہمدلیں راج دوست وزبان
دوستاں جنگ ات ساواک ء ادارہ سہی ات وشہ آزات ء آیانی بارہ ء بخت و پرس
بوت۔ دہ روج ء بخت و پرس ء رند نہ زاناں چہ طور آزات ء پدا ہما جاگہ ء برتنت یلہ
دانتت کہ چہ اودا آئی ء را آورتکت اش۔

آزات ء وتی ہلک ء نوشکی ء یک مردے ء خلیج ء برگ ء اقرار گرت۔ آئی
پاسپورٹ گپت و برت و پدا آزات ء برتس ماں ابودیئی ء یک ہورے ء یلہ داتش۔
آزات بزرگ ماں زر ء شوریں آپاں زاناں چہ پیم سرجنان ء تیاب ء رست۔ ورندا
ابودیئی ء شت۔ اودا کسے آئی واقف نہ ات و آزات ء دریا ء آپ ء نادراہ گرت۔ آشہ
پاداں لنگ بوت۔ یک خدائی نیکیں پنجابی مزورے ء آزات ء سرا بزرگ بوت و آزات ء
آئی وتی ہنکین ء برت ونان داتی۔ ماہے دو آزات ہے مردے مہمان ات تانکہ آکمکے
دراہ بوت و جزگ ء واجہ بوت۔ آزات شت و ڈاکخانہ ء نشت بے وسیں درملکی آئی کاگدو
منی آرڈرانی نبشتگ کرت و آرا چیزے مزرست۔ آزات ء گزراں ہے ڈول ء بوت۔
رند ء آزات یک پیرہ مردیں ایرانی یے ء چکانی انگریزی و ایننگ ء کار ء لگت و پکار گپتی۔
آزات ء مستریں مصیبت کہ گوں آئی دچار بوت شہ پاسپورٹ ء گارکنگ ء رند آئی
شعرانی بیاض اتنت۔ آزات ء وتی ہنکین نیست ات۔ آوتی ملکی یک ملایے ء ہجرہ ء شپ ء
و پت۔ اودا آئی بیگ ایرات۔ آئی توک ء پاسپورٹ و شعرانی بیاض اتنت۔ بدختیں دڑے ء
بے تواری ء اے بیگ ء راچہ ہجرہ ء برت۔ پرچیکہ روج ء اودا کس نہ ات و ہجرہ ء دروازگ یلہ
ات۔ آزات ء مدام وتی ہے گار بوتگیں بیاضانی ارمان ماں دل ء ات۔ ہمیشا آزات ء
شعر گارانت و اے شعر کہ نوں چھاپ بوگانت آماں ماہتاک و روتا کاں چاپ بوتگنت۔

آزات ء مزنیں مدے پہ ہے بے وسی ء ابودیئی ء گوازینت۔ پہ پاسپورٹ ء
اڈکنگ ء ماتل ات۔ شریں حبر ایش انت کہ آئی ء راوتی پاسپورٹ ء نمبریات ات آئی

۽ پڌاشه مازر لوٽ و پاسپورٽ ۽ راشه پاڪستان ۽ سفارتخانه ۽ دوارگ اڏ ڪنا ڪينٽ۔
 آزات بازسڪ جانين مردے ات۔ آئي هرپيم ۽ سڪي وسوريان ۽ باز په مردانگي
 گوازينگ ات۔ اے درملڪي و بے زڙي ۽ وپڌا چشمن سڪين نادر اهي ۽ ماں ابودي ۽ آئي ڪچلين
 زند ۽ اندازہ ڪنگ آسان نہ انت۔ چه ايشي گيشتر دل پڌرديں حبر مے مکھين ماس ۽ ات۔
 مے بزگين ماس ۽ ہم اچ مے زند ۽ جاوراں وشين روج باز کم ديستگ ات۔
 مے زند ۽ برز و جهلاني وهد ۽ ماس ۽ صحت خراب بوت، پڌا آئي چم حراب بوتنت۔ چماں
 سياہن آپ (ڪالا پاني) ۽ مرض ۽ گپت۔ آزات شه 1963 ۽ ڏيهہ يله داتگت شه آئي
 جتائي ۽ رند مام مے ماس آزات ۽ راه ۽ چارگ ۽ ات۔ گڏ سر ۽ آبزگ ڪور بوت۔ چه آئي
 نيمگ ۽ په آزات ۽ باز دردناڪين ڪا گڏ ديم ديگ بوتنت ڪه ماس آئي ۽ راگندگ لوٽيت و اے ڪار
 هرچي زوت بيت شرترانت ماس ۽ روج باز کم انت بلے آزات سڪ پاتگ ات۔ يڪے
 و آحالي مين دست ۽ برترگ شه خليج ۽ ميارزانتی۔ دومي آئي حالت هنجش بزگ پتگ ات ڪه آئي
 ۽ راپه برترگ ۽ باڙه ہم نيست ات۔ ماس ۽ گون ارمانی مين دل ۽ آزات ۽ گوانڪ جنان ۽
 چماں شه اے دنيا ۽ نزر ڪرت۔ مے ماس 1970 ۽ بيران بوت۔ ايشي حال ما آزات ۽ نہ دات
 بلے آئي اندازہ جتگت۔ ورنده شه مات ۽ بيران بوگ ۽ سهي بوت گت۔
 بالاخر آزات 1974 ۽ جولائي ۽ ماه ۽ برترات۔ اے وهد ۽ من ڪراچي يله
 داتگت۔ من بلوچي اڪيڏي ۽ ملازم اتن و بيماري ۽ سبب ۽ هسپتال ۽ داخل ڪنا ڪينگ
 بوتگتن۔ من گنديں ڪه روچے آزات وني سنگت وڌيں براهندگ وابه يوسف جان
 نسڪندي هسپتال ۽ احتنت۔ من سڪ وش بوتن۔ شه هماروچ ۽ تاں مرڪ ۽ ساعت ۽
 آزات ماں ڪوئيه ۽ منت۔

هے وهداں ماں ريڊيو پاڪستان ۽ مارا هر دوکين براسان ۽ روزگارے رست۔
 آزات ۽ گزران شري ۽ بوت۔ آزات ۽ چه هما شروع ۽ سڪ باز سگريٽ ڪشنگ ات۔

آسک بازجکت ئی۔ گورئی باز زور ات۔ پیری ء وئی اثر بنا کرتکت۔ رندا منا ماں
بلوچستان یونیورسٹی ء پہ بلوچی ء وائینگ ء ملازمتے دست کپت۔

من بلوچی اکیڈمی ء نوکری ء یلہ دات و منی ہند ء آزات ء ہما کار دیگ بوت
نون آزات ء گزران شری ء بوت و آئی وئی چکان ء چہ نوشکی ء کوسٹہ لوٹا ینت۔

آزات ء بلوچی زبان ولبرانک ء دیمرنی دیگ ء سودا منی سر ء ات۔ آدمام
یک چھاپ جا ہے ء اڈکنگ ء پکر ء ات و ”بلوچی“ ماہتاک ء دوبارہ شہ کوسٹہ ء شنک
کنگ ء خیال داشتی۔ چھاپ جاہ مزین زڑے لوٹیت آزات ء گوں زر کجا ات۔ آئی
1975 ء پہ ”بلوچی“ ماہتاک ء کشک ء چہ سرکار ء منظوری لوٹت بلے اے کارسک ماتل
بوت۔ آزات ء ”مستاگ“ ء نام ء ڈائجسٹ ء ہمیں بلوچی تاکے شنک کرت۔ تاک بہا
نہ بوت و رند ء مستاگ ء درستی کا بیان ء ردی ء بازار ء بہا کرت ئی۔ آزات پہ ”بلوچی“
ماہتاک ء سک اومانی ات۔ اے ردائے پیریں نا کو میر یار محمد جمال دینی ء ماں دپتراں باز
سر جت بلے ہی نہ بوت۔ گڈ سر ء واجہ فصیح اقبال ء آزات ء مزین دلہڈی یے دات
و آزات ء ”بلوچی“ ماہتاک ء منظوری رست۔

”بلوچی“ ماہتاک ء دومی زند ء ابتداء اپریل 1978 ء بوت۔ اے وھد ء
آزات ء مے مہربانیں دوست واجہ قاضی عبدالحمید شیرزاد ایڈوکیٹ ء مزین کمتے دات۔
آزات ء گوں چکاں ہوروتی مکان ء بُرتی و آزات ء ہر ہمیں خدمت و دلجوئی گرتی۔
واجہ عبدالحمید ء گوں آزات ء ہما ڈولیں کمت کرتے کہ براس ہم نہ کنتش۔ ماہتاک ء
منظوری ء رند آئی کشک ہم مزین کارے ات۔ پہ ماہتاک ء زڑشہ کجا بیاورتیں؟ واجہ
عبدالحمید ء آزات ء شہ بھاگ ء زڑنزا ورت و آخر اپریل ء ماہ ء ”بلوچی“ دومی رند ء
سرتاک گوں لالا غلام جان ء زیبائیں دروشم ء عکس ء جلوہ ناک ات۔ توک ء
ہفتاد و چار تا کدیماں غلام جان ء بارہ ء بلوچی لبرانک و شاعرانی بھٹانک و شعر چھاپ

اتنت۔ غلام جان ۽ بارہ ۽ باز شریں تا کے ات۔ رند ۽ یوسف علی مگسی ۽ خاصیں تا کے کشک بوت۔ ہے ڈول ۽ بلوچستان ۽ شہیدانی نمبرے آ ذات ۽ کشت۔

آ ذات سک گل ات وگوں ”بلوچی“ ۽ کاراں نوں شپ وروچ سوگہ ات۔ بلے آ ذات ۽ ہرچی ۽ بارہ ۽ کیلو و معیار سکت برزات۔ آ ”بلوچی“ ۽ سک معیاری نیں مجلہ یے جوڑ کنگ لوٹت کہ آ بلوچی زبان، لہز انک، ربیدگ ۽ نمونہ یے ات۔ چہ ایٹی ۽ ابید ”بلوچی“ بلوچ راج ۽ راجی، سیاسی و تاریخی بیانگرات۔ بلے پدا زڑپہ ”بلوچی“ و آ ذات ۽ مزنیں اڑے جوڑ بوٹگا ات۔ قاضی عبدالحمید صاحب ۽ ہرچی کہ آئی وں ات کمک کرت بلے شریں تا کے ۽ کشک باز زر لوٹیت۔

آ ذات پہ ”بلوچی“ ۽ مالی گہودی ۽ خریدارانی شوہاز ۽ گلیں مکران ۽ روگ ۽ پروگرام اڈ کرت، گوں آ ذات ۽ انکس زر نیستت کہ آوتی پر شگیں صحت ۽ گیگ ۽ شریں سواری یے گچین پکنت۔ آ مجبور بوت و بسانی سفر ۽ رابنا کرتی۔ بلے آ باز پہ درد و دور آں کچ ۽ سربوت ۽ تربت ۽ تر و گرد گرتی۔ بلے آ ذات ہمنکس کہ بلوچی ۽ دیرنی ۽ ہرڈولیں کاراں چاڑ کنگ ۽ تیارات و پہ ندرکاری ۽ اوشتا تگ ات۔ ہمنکس آ ذات زڑ ۽ لوٹگ ۽ نابلد ات۔ وشہ زرداروں زڑ کشت کی نہ کرت۔ تربت ۽ آئی زحمہ نہ جت۔ البتہ آئی وھد گوں قلمکاراں و شاعران شری ۽ گوست۔ آئی مدام یوسف گچی ۽ نام ۽ گپت و آئی ۽ لہز انک و زبان دوستی ۽ ستاء گرتی۔ چودا آئی دیم پہ دشت کڈ ان کرت تا کہ وتی کہنیں براھندگ بلوچی ۽ نامی نیں قلمکار واجہ انور شاہ قحطانی ۽ دیدن پکنت۔ کڈ ان کہ رست معلوم بوت کہ انور شاہ اودانہ انت دگہ دوریں ہلکے ۽ شتہ۔ انور شاہ ۽ شریکان و دہقانان آئی خدمت شری ۽ کرت۔ بلے آ ذات ۽ انور شاہ گرزات۔ چشیں سر پدیں مردے اوداں نہ ات کہ بروٹ انور شاہ ۽ بیاریت و نہ آ ذات اینکس پند ۽ جرات کرتی۔ بازیں راہ چاری ۽ دم برت۔ نوں آ ذات ۽ نا ایتی ۽ رند گوادر ۽ روگ ۽ پروگرام اڈ کرت۔

آزات ء کیسگ ء گوادر ء کرایہ ء کچ ء زرعیستت ۔ انورشاہ ء شریکان ء اے زرا آزات ء
 راداتنت ۔ بلے وھد یکہ گوادر ء بس کڈان ء رست آئی توک ء دگہ مسافر ء ہچ گنجائش نہ
 ات ۔ نہ کسے آزات ء رازانت کہ اے بلوچی ء نامی نہیں شاعرے ولبرانتے کہ آئی ء
 راوتی جاگہ ء پیش کش ء پکنت ۔ نہ آزات کس ء گوہگ لوٹت پہ آئی وتی نادراھیں بدن
 ء سراجبر کنگ شہ دگرے ء منت کنگ ء آسان ترأت ۔ آزات کڈان ء گیشتر مانگ نہ
 لوٹت ۔ ہمیشا آئی چھت ء سراسواری ء رامنت ۔ تاں گوادر ء زمستان ء روج و پد ء چھت
 ء سر ء گوات ء آزات ء شیرگان کشت ۔ آزات گوادر ء نابلدات آہمنکس سہی ات کہ
 خدامرزی ڈاکٹر پسند خان ہموداڈی ۔ ایچ ۔ او (ڈسٹرکٹ ہیلتھ آفسر) انت ۔ یک زبان
 دوستیں ورنایے ء آزات ء نام اشکت کہ ”بلوچی“ و شکت ، گوں آزات ء درستی و راستی
 بوگ ء رند آئی ء آزات ء ڈاکٹر پسند خان ء لوگ ء رینت ۔ آزات گوات ء جتگت ،
 آئی جگگ و کلگ زورات و دپ نداشتی ۔ آئی توار شری ء درنکپت ۔ گوں رسگ ء ڈاکٹر
 پسند خان ء آئی ء ہر ہمیں خدمت و علاج ء بنا کرتی ۔ آزات ء گوشت کہ ڈاکٹر پسند خان
 ء آئی ء نیکیں لوگ بانک ء ہنچش آئی ء خدمت کرت چو کہ زہگ پہ پس ء کنت ۔ آزات
 ء یک بے رحمین نادراھی پے ء گتگ ات ۔ ہے درگت ء بلوچی ء نامی نہیں قلمکار
 و آزمانک نویسوک ڈاکٹر نعمت گچی ہم گوادر ء پہ دورہ ء شکت ۔ آئی ڈاکٹر پسند خان ء
 لوگ ء آزات ء دیست ۔ آسرپد بوتگت کہ آزات ء نادراھی پے بدین ۔ آئی آزات ء
 سلاہ داتگت کہ کراچی ء زوت بروت ۔ بلے آزات ء اے سلاہ ء وتی و سی کارے نزانت
 لھتیں روج گوازیگ ء رند آزات پسنی ء شت ۔ اودا قاضی مبارک و آئی سنکٹاں گوں
 دپ کپت ۔ آزات شہ وتی دورہ و ”بلوچی“ ء پہ خریدارانی درگیجگ ء کار ء سک نا اُمیت
 بوت ۔ پداسر ء جبر کرت و باز پہ مشکلے تاں خضدار ء رست ۔ اودا سک بیمار بوتگت و وتی ماما
 ء زہگ سید نعیم شاہ ء لوگ ء داشتگ ات تا کہ کمکے شر بوت کوٹہ ء سر بوت ۔

آزات کوئٹہء پدااحت بلے آزات ء صحت ء نیم شکت۔

آزات ء نادراہمی ء قصہ یے دراجین و دردناکیں۔ اے قصہ ء سرجمی ء بیان کنگ عزت مندیں وانوکان ء پردرکت۔ انسانی تاریخ شہ اے ڈولین وچدوگیشتر دردناکیں قصہاں پڑانت۔

آزات ء آگ ء رندسول ہسپتال ء داخل کنائینن۔ ادا مے گوارزہگ ڈاکٹر خانجان کارءات۔ آئی ہسپتال ء درتیں مستریں ڈاکٹران ء آورت آزات ء نشان دات۔ لھتیں روج ء علاج ء رند ڈاکٹر اللہ بخش کہ باز سر پدیں ڈاکٹرے و منی دوست ات منا گوشتی کہ شرت رہمیش انت کہ آزات ء کراچی ء جناح ہسپتال ء برات۔ زان ء آئی ء شک بوتگ کہ آزات ء کینسر انت۔

آزات ء من و منی کتتریں براس ء کراچی ء برت۔ اودا گٹ و گوش پوز ء ماہر ڈاکٹر جلیسی ء چارت۔ پدا آئی ء کینسر ء ماں پاکستان ء مستریں ڈاکٹر، ڈاکٹر زیدی ء ریفر کرت۔ ڈاکٹر زیدی ء چارت و بیماری ء رادرگیت آزات ء گٹ ء کینسر ات و اے نادراہمی ء دیر بوتگ۔ ماں ہسپتال ء آزات ء گٹ ء آپریشن کرتنت۔ شہ آپریشن ء ساری ء آزات پہ گٹ ء آپریشن ء تیار نہ ات پرچیکہ آپریشن ء رند آئی تو اے اصل بند بوگی ات۔ آزات ء راڈاکٹر ء سر پد گرت۔ ورندا من و منی کتتریں براس و آئی چم شہ ارساں پڑ بوتنت۔ من زندگی ء اولی رندا وتی براس آزات ء ارس دیستنت۔ آئی ء پہ پڑیں گٹے و پہ ارادہ درائینت ہرچہ بادا باد۔ پدا آئی آپریشن بوت دومی روج ء آزات ء کینسر وارڈ ء بدش گرت بزاں وارڈ نمبر چار ء اے وارڈے نہ ات بلکہ ہما نادراہانی انتظار گاہ ات کہ آمرنت و پہ وتی وار ء و دارانت۔

اے وارڈ ء قصہ اے و ہدی بیان کنگ نبیت۔ دل ء ہست کہ وارڈ نمبر 4 ء

سر حال ۽ سر ۽ اے قصہ نپسگ پیت۔ باریں کد؟

آزات ۽ وارڈ نمبر 4 ۽ داخل کنائینگ بوت۔ من ۽ وارڈ ۽ نریک ۽ ہاسٹل ۽ نپادے شپ ۽ پہ وپسگ ۽ رست۔ اے بندوبست ۽ ڈاکٹر سکندر جمال دینی ۽ کرت۔ واجہ سکندر ۽ مدام آزات ۽ ہر ڈولیس خیال داری کرت ۽ مارا دلہڈی دات۔

ڈاکٹر زیدی ۽ آزات ۽ راریڈیو تراپی ۽ پرمود کرت۔ پیشا آئی ۽ ہر روج پہ ریڈیو تراپی ۽ برتن۔ بلے آزات اے بے تواری ۽ کینسر ۽ نامرادیں نادراہی ۽ سہی بوگ ۽ رند ہم شہ زند ۽ بیزار نہ ات۔ آئی ارادہ ہما ڈول ۽ تلاء ۽ پیم ۽ محکم ات۔ آشہ ”بلوچی“ ۽ کاران بے ترانگ نہ ات اے وھد ۽ آراہرچی گوشگی ات کا گد ۽ سرا بنشنگ کرتی۔ آزات ۽ ماں کونہ ۽ ہسپتال ۽ ہمودا آرٹسٹ ۽ لوٹائینگ ات پہ ”بلوچی“ ۽ سرتاک ۽ لہتیں ڈزائن اڈ کنائینگ ات۔ نون آئی حکم ات کہ من ہے ڈیزائناں برین و ایشانی سلائیڈ اڈ کنائینگ و سرتاکاں ۽ چھاپ جنا کینین آزات ۽ دوست و براہندگاں مدام مالی کمک کرت و آئی جست و پرس ۽ کانتت۔ اے ززان ۽ آئی منادات کہ بلوچی ۽ سرتاکاں ڈولدار و ریل (اصلی) آرٹ سپر ۽ سرا چھاپ کنائینگ۔ من حیران اتن کہ آزات ۽ نادراہی ۽ غم ۽ بوریں یا آئی حکمانی پیروی ۽ پکنین۔ من ۽ آئی کینسر ۽ بیماری ۽ سک بے وار کرتگت۔ بلے شہ آزات ۽ حکم ۽ سر ۽ تاب دیگ ہم پٹن آسان نہ ات۔ آخر من سے تاک ۽ سرتاک چھاپ کنائینگت و آزات ۽ پیش داشت سک وش بوت بلے بڈے ززانے سرتاکاں وارت۔

یک روچے ڈاکٹر زیدی ۽ راؤنڈ ات۔ ماں وارڈ نمبر ۴ ۽ راؤنڈ ۽ وھد ۽ مردماں کہ بیمار نہ اتنت کشتت۔ منا ہم روگ لوٹت بلے آزاد ۽ منا نہ اشت۔ آئی نپاد ۽ سرا ”بلوچی“ ۽ کا گد شینگ و شانگ اتنت ۽ آئی مناسرتاکاں بارہ ۽ زامات۔ ڈاکٹر زیدی ۽

چم کپت و پکنندی و ہسپتال و نوکراں گوشت کی ”انہیں شوق پورا کرنے دو“۔ بزاں آئی
مردماں گوشت اے شاعرے، ادیے ایشی و شامچ مہ گش ات۔

کراچی و ڈاکٹر و ماراتاں اپریل و ماہ و داشت۔ من شہ وارڈ نمبر ۴ و ہسپتال
وشہ کراچی و سک بیزاراتن۔ ہماروچ و انتظار و اتن کہ کد کوسٹہ و رادگ بن۔ آخر و ڈاکٹر
زیدی و مارا موکل دات۔

آزات و حوصلہ باز بڑا ات۔ ماباز پہ شری کوسٹہ و سر بوتن۔ آزاد لوگ و
رست سک وش بوت۔ ڈاکٹر ماہے و رند پدا آئی را پہ چار گزار و لوتگ ات۔ رند و
آزات وت گوں وتی جنک و ایوک و کراچی و شت۔ اے ڈول و تاں سالے و گیش نہ
بلکہ دو سال و کراچی روگ و آگ پہ آئی لہمی ات۔ آزاد و واجہ گلاب بلوچ دپ کپتگ
ات۔ گلاب چونچ و ڈول و آزاد و خدمت کرت۔ آئی مکہیں ماس و آئی لوگی و گہار
آزات و کار خدمت و چونو کر و اوشتاگ بوتگنت۔ آئی درستیں خرچ، ورگ، آئی لہزانتیں
و شاعریں مہمانانی آپ و تام و خرچ آواں پہ دل و حب و کت۔ آزاد و اے ڈولیں
قدردان ما پیشانہ دیتگ ات۔

گلاب و لوگ و واجہ رحیم بخش آزاد گوں مے براس آزاد و دپ کپتگ
بزاں نوں آزاد دو بوتنت۔ بس دنیا ہے آزادانی بوتہ۔ رحیم بخش آزاد وت لہزانت
و ہنر کار و سک محنتی میں مردے۔ آزاد جمال دینی و ”بلوچی“ سرتا کانی ڈیزائن چھاپینگ و
کار و ذمہ واری زرتگ۔ آزاد جمال دینی شہ اے حبر و سک گل ات۔

آزاد و آپریشن و ٹپ دراہ بوت و آزاد جمال دینی و توار دوار برجا بوت۔
اے سکیں و شیں حبرے ات۔ آزاد پدا گوں ”بلوچی“ و کار و گت ات۔ بے اے
نادراھی و مد و ہج و ہدے ”بلوچی“ و کار مہتل نہ بوتگت۔

آزات ء رامز نہیں کھکے ولبه فصیح اقبال ء داتکت۔ شه هماروچ ء که آزات سک
بیمار بوت و ماں سول هسپتال کونسه ء داخل بوت۔ فصیح اقبال آئی نادر اهی ء سهی بوتت و آئی
جست ء هسپتال ء آحت۔ فصیح اقبال ء آزات ء رادل جمی دات که تانکه ته اصل دراه نه
بوتگے تئی ”بلوچی“ ء منی پریس (زمانه) مفت ء و باز په شری چھاپ کنت۔ ولبه فصیح ء
انچوش که گشت هے پیم کرت۔ تاکه ”بلوچی“ و آزات زندگ اتنت۔ زمانه پریس ء
”بلوچی“ مفت ء و باز په شری چھاپ کرت۔

آزات جولائی یا اگست ء گڈی رند ء کراچی ء شکت۔ ڈاکٹر زیدی ء آرا
چارگ ء رندچی یے سوچن داتکت که جنائنگ بنت۔ آزات گوں هے سوچناں پدا کونسه
ء آحت۔ تاں اے وهد ء آزات ء کهول ماں لوڑکاریز ء قاضی عبدالحمید ء مکان ء
اتنت۔ آزات اے وهد ء نزور بوآن ات۔ گردگ ء آئی ء راسک تکلیف بوت بزاں
لوگ ء تاں چرنی ء روگ و آگ په آزات ء سکلیں گرانیں کارے ات۔ پدا هم آزات
ء سگ و همت اتت که آوت شت وکات۔ آزات شه باز وهداں نماز ء سکت پابند ات۔
آئی پنج وقت په نندگ نماز وتی۔ شه سوچتاں یکے جنگ بوت۔ اے سوچن سکت ترندیں
سوچن اتنت که آزات ء باز تورنتت۔ پدا ڈاکٹر ء گوشنگ که شه هر سوچن ء جنگ ء ساری
آئی خون چارگ لوٹیت تاکه آئی توک ء خون ء یک قسمے ء خاصیں مقدارے ضروری
ات۔ اگر آ مقدار ء هما قسم موجود بوتیں گڈا سوچن جنگ جوان نه ات۔

چه اے سوچن ء رند آزات سک نزور بوت ونوں چرنی ء روگ آگ مسله یے
جوڑ بوت پدا من آزات ء وتی لوگ ء ماں یونیورسٹی کالونی ء آورتن دومی سوچن جنگ
بوت۔ آزات روچ په روچ ء نزور بوآن ات۔ ورگ وارت نه کرتی۔ بلے ”بلوچی“ ء
کار آئی برابر کرت۔ من هر چه زهر گپتن و لوگ ء مرد ماں گوشتن که آزات ء کتاباں وکا گدان
ء شه آئی دور وگے ء برنت تاکه آ کار مه کنت بلے وهد یکه من یونیورسٹی ء شتن آزات

وٹی گس بانک ۽ سرازھر گپت تاکہ کتاب وکاگد پدا آرگ بوتنت و آزات کار کرتی۔
 یسی سوچن ۽ جنگ ۽ ساری آزات ۽ خون ۽ ٹیسٹ کنائینٹن۔ سول ہسپتال ۽
 ڈاکٹر ۽ چارت پریشان بوت۔ گوشتی آزات باز زور بوتہ نون اے سوچنان ۽ جنگ نہ
 لوٹیت۔ سوچن بند بوتنت۔ آزات ۽ ستمبر ۽ تاک ۽ اگست ۽ گڈ سر ۽ تقریباً تیار کرتکت۔
 دو ستمبر ۽ کاتب ۽ رالوٹی وکاپیان ۽ جوڑینگ ۽ ات کہ من شہ یونیورسٹی ۽ لوگ ۽ احقن۔
 بس من چے گوشت کرتن۔ آئی حوصلہ، ہمت و پہ مقصد ۽ ترا قربان کنگ ۽ جذبہ ۽ سر ۽
 بہہ منتن۔ من ہم گوں آیاں کار ۽ گلایش بوتن۔ کاپیانی جوڑینگ ۽ رند بس سر حال
 (اداریہ) منگ ات۔ نون آزات ۽ منا گوشت کہ ”من گوشان کنین و تونبشتگ پکن“
 اداریہ ۽ سر حال ات ”باریں چون بیت؟“ اے اداریہ ۽ آزات ۽ ماراوتی وانوکان ۽ سر پد
 کرت کہ آئی زند ۽ سفر کٹیت و اے بزاں ستمبر ۽ تاک گڈی تاک انت۔ آئی اداریہ ۽
 توک ۽ شہ درستاں باز پہ مہر و محبت موکل کرتی۔ اداریہ ۽ نبشتگ کنگ ۽ رند من کاتب ۽
 رادات۔ آئی دومی روچ ۽ نبشتگ کرت و آرت من پرو فان ۽ وٹن۔ تاک ۽ کاتب ۽
 برت و پریس ۽ حوالہ کرت۔

بزاں آزات ۽ زندگی ۽ مشن ہلتگ ات ستمبر 1981 ۽ تاک ۽ ”بلوچی“ ۽

گڈی تاک ات۔

آزات ۽ ستمبر ۽ بیگہ ۽ وھد ۽ مارا تر سینت۔ آئی چم یک دم تڑ بوتنت۔ منی
 کتیریں براس قیوم جان ۽ دیست وناگت و ترا آئی کش ۽ پڑینت و کلمہ ۽ وانگ بنا
 کرت۔ آزات ۽ دل بڈتگ ات بلے ساعتے ۽ رند پدا چمان پچ کرت۔ آپ وارت
 و پدا گپ جتی۔ ماوش بوتن کہ آزات ۽ مرک ۽ رالگتے جت۔ چار ستمبر ۽ روچ پہ شری
 گوست۔ بیگہ ۽ مادرست آئی کش ۽ نشتگ اتن کہ پروفیسر بہادر خان پہ آئی جسبت ۽
 آحت۔ پدا مادرست مجلس اتن۔ واجہ بہادر خان باز و ش گپیں مردے۔ دیر ۽ پروفیسر

بہادر خان روگ ء اجازت لوٹت۔ آذات ء نہ مننت و گوشتی ہنگہ ہند۔ بہادر خان نشت
آذات ء جست کرت ”واجہ شما جاپان ء سے ونیم سال بوتکت و پروفیسرے ات، شماے
جست ء جواب ء بدیت کہ جاپان انچوکیں کسانیں ملکہ، آئی چون اگس دیر ہی کرتہ کہ
باز چیزاں شہ روکتی سرمایہ دار ملکاں ہم دیمانت“ واجہ بہادر خان ء باز پہ جوانی پتہ دات
و آذات ء گوش داشت۔ تادیر ء اے مجلس روان بوت۔ شپ ء دوازده ء بہادر خان ء
موکل کرت و ماو پتیں۔

شپ ء آذات پہ آرام ات و مادرست شری ء و پتن۔ صحب ء من روگ نہ
لوٹن بلے مے یونیورسٹی ء ضروری نیں دیوانے ات۔ آذات ء من ساری ء حال
داتکت۔ صحب ء آئی وت منا گوشت کہ من و ش اُن تو بروتی دیوان ء حاضر بو۔ من شتن
دہ ونیم بج ء و ہدات کہ منی گہار زہگ ملک محمد احت و مناشہ دیوان ء درالوٹی و گوشتی ”ماما ء
تب باز خراب انت“ من گوں آئی موٹر سائیکل ء سوار بوتن۔ لوگ ء رستن تہ معلوم بوت
آذات بیران بوتگ ات و آئی میت تچک ات و مہلوک آئی ء راہہ پس و پیر کی ہدیرہ ء
برگ ء تیاری ء کنگا اتنت۔

من شتن یک بے آرتن و آذات ء نوشکی ء برتن۔ ہما بیگہ دیم ء آئی ء راچہ غسل و جنازہ ء
رند جمال دینی ء ہدیرہ ء قبر کرتن۔

آذات 5 ستمبر 1981 شنبہ ء صحب ء دہ ونیم بجہ ء بیران بوتگ ات۔

عبداللہ جان جمال دینی

15 اپریل 1985

بلوچستان یونیورسٹی کوئٹہ

بلوچی ترقی پسند ادب و سروک

یوسف نسکندی

من کسان اتوں آزات جمال دینی مئے مہمان بوت۔ آئی و صحبانی سر و نہاری
من بُرتکت۔ لی مارکیٹ و منی دکان و دیم پدیم و سلطان ہوٹل و کش و قمر مینشن و
شہکار ایجنسی و دفترات۔ ہمودا ماہتاک ”بلوچی“ و بورڈ لکنگ ات۔ منی رو آھے آفس و
ات۔ بلے من سئی نہ اتوں۔ کہ اے ہما مردانت کہ مئے لوگ و مہمان بوتگ ات۔ چیزے
روح و رند منی ناکو و من و حال دات، اے ہما مردم انت۔

ماہتاک ”بلوچی“ و آفس و اے و ہداں اکبر بارکزی، عبداللہ جان جمال دینی،
مراد ساحر و ہم رو آ کرتکت۔ منی دوستی گوں ہے سنگتاں ہم ات۔ ماہتاک ”بلوچی“ یک
سکیں ڈولداریں، ترقی پسندیں ماہتاک کے ات۔ آئی اسٹینڈرڈ سک بُرات۔ آئی و تھا
اوسی شعر، آزمانک و پٹ پولی نبشتانک چھاپ بوتگ اتنت۔ اے ماہتاک وچ پیم و چہ ہما
زمانگ و اردو ماہتاک کاں کم نہ ات۔ اشی و ردو بند اشی و سرتاک باز ڈولدار اتنت۔

اے بلوچی وانگ و بنداتی دورات، وانوک باز نہ اتنت۔ مروچاں ہرچی ترقی
پسندی بلوچی لبرانک و تھا گندگ و کثیت۔ اے ہمے ماہتاک و منت انت۔ ما آزات
جمال دینی و بلوچی ترقی پسندیں کارواں و سروک گوشت کنیں۔

آزات و مزنیں کارنامہ ہمیش انت کہ آئی و حقیقت دوستیں، ترقی پسند نبشتانک
لکھوکانی یک مزنیں مچی یے پیدا کرت۔ دیم ترااے ماہتاک یک تحریک یے جوڑ

بوت۔ ہما دور ء سیاست، دود وریدگانی سرماہتاک ء مزنیں اثرے دور دات۔ اشی
 آفس جہد ء جاگہ یے جوڑ بوت۔ اے ہمے ماہتاک ء رٹن ات کہ ہمے دور ء شفیع دستار
 پیداک بوتنت۔ ایشاں کہنیں زیملاں نوکیں طرز ء دیما آرت۔ ہمے دور ء سیاسی جلسہانی
 بنگجی گوں بلوچی قومی سوتاں بوآن بوت۔

1957 ء ء جہانگیر پارک ء جلسہ ء بنگجی گوں گل خان نصیر ء نظم ”قدم قدم رواں

بہ بت“ ء بوت۔ عطا شاد، صدیق آزات، امان اللہ گچکی، ملک محمد طوقی ہمے دور ء
 پیداوار انت حاجی عبدالقیوم ء ”بلوچی بومیا“ ء نبشتہ کنگ ہمے دور ء بنا کرت۔ بلوچی
 اکیڈمی کراچی ہم ہے ماہتاک ”بلوچی“ ء دوستاں جوڑ کرت۔ اشی اولی پاگوجہ خدامرزی
 حاجی اقبال بلوچ ات۔ ”بلوچی کلچر سوسائٹی“ ہمے دور ء جوڑ بوت۔ ”علاقائی زبانانی
 کانفرنس“ ء ہے ماہتاک ء دوستاں بہر زرت۔ ہے زمانگ ء بلوچی زبان ء تہا ڈرامہ
 اسٹیج بوآن بنگج بوتنت۔ ہے دور ء ہے ماہتاک ء برکت ء کراچی ء بلوچانی تعلقات گوں
 بلوچستان ء دوریں ڈیہانی بلوچاں مہکم بوتنت۔ ایران، افغانستان، سویت یونین ء بلوچ
 پاکستان ء بلوچانی نزیک ء آہنت۔ اردو و سندھی زبانانی ترقی پسند ہم آزات جمالدینی
 ء نام ء او آئی ء تخلیقاتاں چے واقف اتنت۔ پرچے کہ ماہتاک ”بلوچی“ ء چے ساری
 آزات جمالدینی ء شعرانی ترجمہ ”انجم قزلباش“ ء باز پہ جوانی ء کرتگنت۔ ہے گپیں کہ
 ہر دیں ماہتاک ”بلوچی“ چھاپ بوت۔ پی پی ایل ء ادارہ ء سیں تاکاں ہے ماہتاک ء
 بازیں نبشتا نک ترجمہ بوتنت۔ اے وڑ ء پاکستان ء او بنگلہ دیش ء تہا ہم ماہتاک ”بلوچی“
 ء او آئی ء تہا نبشتہ کنوکیں سنگتانی دُستی راستی گوں دگہ زبانانی قلم کاراں مہکم بوت۔ پی، پی
 ، ایل ء ادارہ ء آوہداں سے تاک اتنت۔ روتاک ”پاکستان ٹائمز“ ماں انگریزی ء

روتاک ”امروز“ ہفتگی تاک ”لیل و نہار“ ماں اردو ء تھا ہے ادارہ ء تھا بازیں ترقی پسند سنگت کار ء اتنت۔ خاصیں وڑ ء واجہ فیض احمد فیض۔ خدامرزی فیض احمد فیض یک باز نیکیں مردے ات آئی ء بلوچی زبان ء مزنیں ہب یے ات۔ آئی ء لیاری ء بلوچ ازم کارانی ہر وھد ء کمک کرتکت فیض ء ”لیل و نہار“ ء رند ء دومی دؤر ء ہر دیں فیض احمد فیض آحت۔ لیاری ء کڈھ ء ہارون کالج ء پرنسپل جوڑ بوت پدا ہما کہنیں حُب آئی ء دل ء بوت کہ آگوں لیاری ء بلوچ ازم گراں وتی سیادی ء برجم بداری۔ فیض احمد فیض ء ہر دیں ہارون کالج کڈھ ء پرنسپلی ء یک سالے پورا بوت۔ آئی ء من ء لوٹا کینت و گوشت ء کہ یک ساز وزیملی دیوانے دارگ لوٹیت ہے دیوان ء تھا مزنیں واجکار، دانشور، ڈنی مہمان کاینٹ۔ من ء گوشت ء تواشی ء انتظام ء بکن سازگروسوت جن بیار۔ من داد محمد سوتی، سراگ سرور جن دگہ بلوچی ازم کار آورتاں۔ اے دراہ گمنا میں ازم کار اتنت۔ بلے ہر دیں ساز وزیملانی ہے دیوان بنگیج بوت۔ ماہی گیرانی یک سوتی فیچر یے اسٹیج بوت۔ بلوچی دود ور بیدگ ء تہر تہریں چہرگ گوں سازوسوتاں پیش کنگ بوت۔ مہلوک سک ہجگہ بوتنت۔ آھاں چشیں دیوان اے وڑیں زندگیں زیبیل چشیں برز آھنگیں الحان و شیں شیرکنیں توارھج برچد و پیش نہ اشککت۔ دانکہ ملا ء بانگ ء صُحْب ء اے دیوان ہے وڑ ء برجم ات، کسے پادنیاہت۔ فیض احمد فیض سک وش بوت۔ دراہیں مہماناں ہے نوکیں ازم کارانی سک توصیف کرت۔ کراچی ء پریس کلب ء ہم ہے ماہتاک ء دؤر ء رند بلوچی دیوان بوتنت آھے قدر کامیاب بوتنت کہ روہتاک ”لیڈر“ ء تھا آئی ء ہما وھد ء ایڈیٹر سلطان احمد ء باقاعدہ یک ایڈیٹوریل یے بلوچی ازم کارانی تعریف ء نبشتہ کرت۔ آئی ء تھا آخر ء نبشتہ ات کہ ”شما آرٹ کونسل کراچی ء ازم کار ڈنی ملاں لکھاں کلدار خراج

کن ات رو ات پہ ازم ء بلد بوگ ء من شمارا گوشین شمالیاری ء برو ات۔ ازم ء مزین
اسکولے شے لوگانی کز انت۔ برو ات چہ لیاری ء بلوچی ازم کاراں ازم ء تعلیم ء بگرات۔
ناکو فیض محمد بلوچ ء اے وهد ء بلوچی زبان ء رکارڈ سک مشہور اتنت بلے آئی ء
راولی برامن کیٹرک ہال کراچی ء اسٹیج ء آؤرت۔ ہے دیوان ء تہا سندھی بنگالی سوت
گراں ہم بہر زرتگ ات۔ بلے بلوچی ازم کاراں مہلوک ء باز پسند کرت۔ دگہ لہتیں سوتی
است اتنت۔ آہاں ء فنکار ء درجہ دیگ نہ بوتگت مالوٹت آہاں ہم ہے درجہ بریت
آہاں ء ہم من اسٹیج ء آرت۔ انچو کہ داد محمد سوتی، شفیع دستار ودگ۔

ہمے وهداں کراچی یونیورسٹی ء تہا بلوچی دیوان بوتنت۔ اے دیوان، بی۔
ایس۔ او ء داشتنت۔ ہے وهداں کراچی ء اُردو زبان ء ترقی پسندانی ڈرامہ سرکلانی و
بلوچی ڈرامہ سرکلانی میان ء سنگتی برجم بوت۔

پنجاب ء تہا ہمے وهداں یک روشن فکریں مچی یے پیداک بوت انچو کہ دادا
فیروز، میجر اسحاق، فیض احمد فیض اے ہم علاقائی زبانانی دیمیری ء حاطر ء علاقائی، سیاسی
حق ء حاطر ء پیش پیش اتنت۔ اے ہر وهداں آہنتت، مارا سکین اش دات کہ وتی قومی
حق ء جہد بکنے۔ رندا حالت بدل بوتنت انوں ہرچی بوگ ء انت آشمے دیمانت۔

ہمے وهداں ماہتاک ”بلوچی“ ء تہا کارکنوکیں سنگتاں دادشاہ ء تحریک ء را دیما
برت۔ مراد آوارانی ء بلوچی ء اولی ڈرامہ ”شہناز“ ہے وهداں مستونگ ء مزین بلوچی
دیوان ء اسٹیج بوت۔ جمعہ خان ہم ہمے دور ء پیداوار انت۔ عبداللہ جان جمالدینی یک
خاموشیں مردے بلے آئی ء ہم ہے ماہتاک ء بارواسک محنت کرتگت، عبدالصمد امیری
ء ہم سک کمک کتگت۔ غلام محمد شاہوانی ہم آ وهداں کراچی ء ات آئی ہم سک کمک
کرتگت۔ اے یک ورنائیں ترقی پسندے ات۔ اے وهداں شاہوانی سردار خان

گشکوری ء گوں (حالی بلوچی زبان ء دوستی ء) آئی ء کتاب ”بلوچ ریس“ ء بارواہرٹ
پول ء کراچی ء آہتکت۔

ملک محمد پناہ و عنقاء ہم آوہد ء ترقی پسندی قلم کار اتنت۔ گل خان نصیر ہم ترقی
پسندی شاعرے آئی ء ہم گوں آزات ء مکم باز کرتکت۔

آزات جمالدینی ”لٹ خانہ“ ء ترقی پسندی دوستانی پیداوارات۔ لٹ خانہ ء
سکتانی تھا عبداللہ جان جمالدینی، کمال خان، غلام محمد شاہوانی او دگہ سکتاں فکر کرت کہ
بلوچستان ء تھاوتی زبان ء دیمیری ء او قومی حقانی گرگ ء چیزے کنگ لوٹیت۔ اشانی مزنیں
بھرے آوہدی بنی بے وساکلی و تنگدستی ء گلانش ات۔ دودو آنہ اش جمع کرت، ٹماٹراش
گیت گوں نان ء وارٹش بلے وتی جاگہ اش یلہ نہ دات۔ وتی قومی کاراش بند نہ کرت۔ آزات
جمالدینی ہے ”لٹ خانہ“ ء پیداوارانت۔ مروچی بلوچستان ء چاریں کنڈاں ہمے ”لٹ خانہ“ ء
دوستانی رژن تالان انت۔ بلوچی زبان ء کتاب و کیسٹ تاں شگر ب ء بگرتاں مگر ب ء ہر کس ء
کرا است انت۔ ”لٹ خانہ ء دوستانی دل پراہ ات۔ آہاں پہ بلوچی ء شپ روچ نشت و فکر
جت دانکہ یک راہے درگہت اش او بلوچی زبان تہر تہریں گالواراں یک علمی و ادبی عام
مہلوک ء زانت ء دیم ء بروکیں یک زبانی جوڑ کرتش۔

ماہتاک ”بلوچی“ ء دودو ر بیدگ ء گوں بلوچانی ہب ء رازیات کرت۔ کراچی
ء سوراں دوچاپی پدا زندگ بوت۔ دوچاپی اصل ء یک ڈانس ڈرامہ یے دگہ ملک وتی
ڈانس ڈرامہانی ترقی ء باروا باز کوشش کن انت۔ بلے بلوچی دوچاپی ء ہج سرپرستی نہ
بوگ ء انت۔ دوچاپی گوں جنگ ء جار ء بیج بیت۔ پدا صفندی بیت نوں جنگ بنا بیت۔
مردم سوب کمت۔ آخر ء شادمانی ء جشن بیت و آئی ء گوں ء نوں دوچاپی ء محفل برجم
بیت، مہلوک ء گوں بلوچی دوچاپی ء گوں ہب زیات پیداک کنگ ء ہم ماہتاک ”بلوچی“

ء سکین دات بلوچی دوچ ء اگاں هورت بچارے اے ہم یک نظمے دوچ ء تہانکی و بدی ء
 جنگ ء ندرگ ہم مان انت۔ بنداں گوشاں قید۔ کش گراں گوشاں اسپت سر۔ میانچی ء
 بہار ء ندرگ انت۔ بدی نشان ہزار پادانت کہ آ ہم دوچ ء تہا انت بلوچی قبائلی زانت
 ء نشان ہم ہے دوچاں چے بوت کنت۔ ہرچ قبیلہ ء دگہ وڑیں دوچ انت۔ انچو کہ
 ”شیکپیئر“ ء زند ء ہفت اسٹیج پدراہ کرتگ۔ ہمے وڑے دوچاں چے زالبول ء عمر ء دگہ دگہ
 اسٹیج پدراہ بینت۔ کسانیں جنیں چک ء دوچ گوں سادہ ایں بندیک ء بیت۔ انچوانچو چک
 مزن بوآن بیت آئی ء جیگ ء دوچ زیات بوآن بینت۔ دانکہ بانوری ء کثیت سر بیت
 نوں آئی ء جیگ ء دوچ ہم پربینت۔ رندا پدراکم بوآن، دانکہ پیر زالی ء پدراہما کسانیں چک
 ء وڑے سادا میں بندیک دوچ کثیت۔

بلوچ ء روا ہے کہ بلوچ زالبول پرس ء اسپتیں گد پر کثت۔ دگہ درائیں قوم
 پرس ء سیائیں گد پر کثت۔ بلوچ چہ دگراں پھک ء مختلف رواج دارنت۔
 ماہتاک ”بلوچی“ ء زبان سک واناک ات۔ ہے وڑے آ ذات جمالدینی،
 گل خان نصیر، عبداللہ جان جمالدینی، و ماسٹر مراد آوارانی ء زبان سک واناک
 انت۔ مروچاں اکبر بارکزئی، بشیر بیدار، مراد ساحر، عطا شاد و احمد جگر ء زبان بامعنی
 ایں ہم اوں آ سان و شیر کن انت ہم۔ زبان ء عام مردمانی تب ء وڑے نبشتہ کنگ
 لوٹیت۔ انچیں لفظ کارمرز کنگ بہ بنت کہ آ گوں اولس ء حقیقتی ایں حالتاں جذبہاں
 و مسلہاں شری ء دیم ء بیارنت۔ وت گڑیں بے سرو پادیں لفظانی چے حاصل کہ
 مہلوک آہاں سر پد مہ بیت۔ مہلوک ء مسئلہ بیان مہ بنت۔ انچو کہ لہتیں آئیڈیالست
 گوشتت کہ ماہج کرت نہ کنیں۔ یک مسیجایے بیت۔ آ چیزے بکنت۔ اولس جہد
 مکنت۔ ہے وڑے لہتیں شاعر مارا مستاگ یے دینت کہ شما دستاں ہندت بندت۔ کبر
 وچا کر و حمل کاہنت شمعے حق ء گرننت دینت۔

میریں بلوچ! میریں بلوچ! میراں وانک ء مجاں۔ میرانی زمانگ لڈت منی
 واجہ! مروچاں مردم غریبیں لومبہا ء پجا کارنت۔ آگستو نیو ء زانت، رشید جان ء زانت۔
 سفر جان ء زانت، مجید جان ء زانت گلپس حمید جان ء زانت۔ مردم مروچاں وت
 کبرانت، وت چا کرانت، وت حمل انت وتی کاز ء وتی مقصد ء، ہما لفظ کہ زبان ء ترقی
 ء دیما بداریت آئی ء یلہ دیگ لوٹیت۔ ہما لفظ کہ چہ دری زبان ء مے زبان ء آہتا و آئی
 ء چہ دراہ واقف دارانت آئی ء استعمال کنگ ء انت آئیما رازورگ لوٹیت۔

انگریزاں یک وھدے خیال کرت کہ ہندوستان ء لبرانگی مڈی سک دیما روان
 انت آئی ء آھاں ء سکیں دات کہ شما آریں ریس ات شما وتی مذہبی کوہنیں زبان سنسکرت ء
 پرچہ نہ زورت۔ آوہد ء ہندوستان ہندوستان ء مذہبی، سیاسی، لٹری، دراہیں ٹک ء اے
 سوچ ء مخالفت کرت۔ آھاں زانت مارا انگریز چہ سائنس ء، چہ زانت ء، چہ رژن ء زہر
 کنگ لوٹی ت۔

آھاں گوشت کہ ”واجہ مانوں ٹوہ بوتگیں وتی پادانی سراوشتا تگیں تولوٹے کہ ماپدا
 گوکو بکناں۔“

مارا ہم لوٹیت کہ مابلوچی زبان ء یک مذہبی عقیدہ یے جوڑ مہ کنیں آئی ء
 دروشم ء روچ پہ روچ گوں دور ء زمانگ ء حالتاں زیات شرنگ بہ کنیں۔ زبان ء
 آسان وواناک بہ کنیں۔ آئی ء مہلوک ء گیشتریں دستاں دیاں دیما برویں نہ کہ چند
 وت گڑیں جاہلیں شاعرانی زبانے جوڑ بکنیں کہ آئیما ہے دو صدیں شاعر نوشتہ بہ
 کنت۔ ہمیش اش چھاپ بہ کنت۔ پدا ہمیش اش خرید بہ کنت رندا حالی ہمیش
 اش وت بوانت۔ اوبس۔ سویت یونین ء درائیں زبانانی تھا فرانسیسی انقلابی دور ء
 دراہیں لبرانگی اصطلاح ہاوڑ ء استعمال بوگ ء انت کہ فرانسیسی ء تھا انت۔ روسی
 آں یادنیاء مزنیں زبان ء واجہاں آیاں ء بدل نہ کرتگ۔

دنیا ۽ تیوگیس ماہر ۽ لسانیات زبان زانت اے گپ ۽ اتفاق انت کہ ہرچی لفظ
یے اگاں تئی زبان ولبز انک ۽ ردوم ۽ دیما اڑ انت آلفظ ۽ یلہ دیگ لوٹیت انچو کہ دنیا ۽
دگہ ترقی یافتہ ایس زبانناں یلہ داتگ انت۔

زبان ہے پیما نبشتہ کنگ لوٹیت اوانچیں لفظ آرگ وھے وڑ ۽ نبشتہ کنگ لوٹنت
کہ آیاں مہلوک ۽ گیشتری سرپد بہ بیت۔ آہاں مہلوک ہے وڑ ۽ کارمرز کنگ ۽ انت عام
واندینیں اولس ہم قلم کار ۽ خیالاں سرپد بہ بیت۔ اگاں کسے وت نبشتہ بکنت حالی وت
سرپد بہ بیت آ قلم کارے نہ انت۔ قلم کار ماہمانی ۽ گوشیں کہ ہرچ لفظ یے نبشتہ بکنت
گڑاں آئی ۽ تشریح ۽ مکنت۔ مہلوک وت آئی ۽ سرپد بہ بیت۔

آزات جمالدینی ۽ زبان سک آسان، واناک ات۔ آئی ۽ وتی دور و گذرانی
لوٹ ۽ مطابق ۽ شاعری کرتگ آئی ۽ و تراگوں وتی زمانگ ۽ سیاسی حالتاں چے نہ
ست۔ آیک اولسی ترقی پسند شاعرے ات۔

منی سنگت

محمد صدیق

منی درستی راستی آزات جمال دینی ء گوں بلوچی زبان ء گوں منی مزینیں ہب
وہد وناکی ء بوت۔ رندا مئے ہے سنگتی مہکم بوت۔ مایک دگر ء برات ء وڑا بوتن۔ ہر دیں
آزات جمال دینی ء ماہتاک ”بلوچی“ ء ڈکلریشن رست۔ من گوں آزات ء آئی ء رسالہ
”بلوچی“ ء چھاپ و شنگ ء دست کمک بوتن۔

آئی ء نبشتانکانی شرکنگ ء کارکرت من پروف ریڈنگ کرتکت۔ اولی تاک ء
شنگ ء چے پیسر۔ من اولیاری ء منی یک سنگت یے عبدالواحد پلو ء ہے نوکیں تاک ء
جاریا اشتہار کہ آئی ء سرنام ”بلوچی بیرک“ ات اشی ء رالیاری ء درائیں ہوٹلانی انجمنانی
واسپورٹ کلبانی دیوالاں لچینت۔ ہر دیں رسالہ چھاپ بوت گڑاں من ہے رسالہ لیاری ء
کراچی ء دگہ جاہاں سرکرت۔ اولی رسالہ یک ہزار چھاپ بوت۔ آئی ء سرتاک سک
زیبات۔ سرتاک ء رنگی اس عکس یک بلوچی کاروان ء ات۔ اے آرٹ پیپر ء سراچھاپ
بوتکت۔ سرتاک ء تہی نیمگ ء گل خان نصیر، ظہور شاہ، احمد زہیر و انور قحطانی ء عکس ات۔
اولی تاک ء تہا اکبر بارکزئی، عبداللہ جان جمال دینی، گل خان نصیر، محمد حسین عنقاء،
عبدالصمد امیری، آدم حقانی، غلام محمد شاہوانی و دگہ دوستانی نبشتانک ہور اتنت۔ اولی
تاک جون 1956 ء چھاپ بوت ایشی ء کاتب واجہ صالح محمد جمالی ات۔ محمد عمر
بمپوری ء پریس ء کار ء اگدہ زرتکت محمد عمر بمپوری چھاپ کاری ء سک بلدات۔
”بلوچی“ ء درائیں پرچہ آئی سرتاک آئی ء بازازمکاری ء جوڑ کرتکت۔ محمد عمر بمپوری
ء ماہتاک ”بلوچی“ ء ڈولدارکنگ ء آزات جمال دینی ء باز کمک کرتکت۔

گوں آذات ء مراد ساحر، شیر محمد مری، اکبر بارکزئی، عمر بمپوری و آذات ء وئی کستریں
برات عبداللہ جان جمال دینی ء ماہتاک ”بلوچی“ ء چھاپ و شنک ء مزین کمک داتکت۔
ماہتاک ”بلوچی“ سک ڈولداریں رسالہ پیے ات آوہد ء اُردو، سندھی
رسالہاں چے ہج پیم ء کم نہ ات۔

اُردو، سندھی رسالہاں چے سرکار و دگہ شرکتاں کمک رستکت بلے ماہتاک ”بلوچی“
ء چے سرکار و دگہ شرکتاں ہج وڑیں اشتہار نہ رستگ نہ کہ دگہ بلوچ ہستی منداں یا مالداراں
آذات جمال دینی ء کمک کرتکت۔ یک وہدے انچیں آحت کہ رسالہ ء چھاپ کنگ ء
آذات ء کزاز نیستت۔ آذات سک نلیگ ات۔ منی دل سک پدرد بوت من وئی لوگ
ء سہت و سھر آورتنت آذات ء داتنت آسک حیران بوت۔ من گوشت ”منی لوگ ء
سہت پہ بلوچی زبان ء دیمیری ء قربان انت“۔

آذات جمال دینی ء گوں بلوچی زبان ء ہمکنہ محبت ات کہ آئی ء وئی ماہتاک ء
نام ہم ”بلوچی“ ایر کرتکت۔ آئی ء پہ ”بلوچی“ ء چھاپ ء وئی صحت، زڑ و مال وئی براس ء
پگھار، وئی چمانی و اب دراہ ندر کرتنت۔

ہردیں آئی ء کزاز یک طالبے یا نوکیں قلمکارے بیاتکیں۔ گڑاں آذات ء گوں
ہما مردم ء انچو مہر ء دوستی ء پیش آتکت۔ او آئی ء دلہڈی نی داتکت و آئی ء نبشتا نک نی
چھاپ کرتکت۔ و آئی ء سکین داتکت کہ دیم ترا ہم ہمے وڑ نبشتہ بکن۔ آئی ء بازیں نوکیں
شاعر، قلمکار پیداک کرتکت انچو کہ اکبر بارکزئی، مراد ساحر، صدیق آذات، آدم حقانی،
آسکو جمال دینی، جمعہ شیرا و ملک محمد سعید دگہ بازیں۔

آذات ء کتاب وانگ ء، تاریخی جاہانی پٹ پول ء سک شوق ات من گوں
آئی ء بھبور ء منگھے ء کوہنیں قبرانی چارگ ء چوکنڈی شتیں۔ قبرانی چارگ ء رند عالمی نمائش
حیدرآباد ء کانفرنس ء شتیں۔ ہمے کانفرنس ء پاگوجہ میر غلام علی تالپورات۔ ہمے کانفرنس ء
یک اُردو شاعر نظیر ہوشیار پوری ء بلوچی شاعری و بلوچی لہزائی مدی ء سرا ایراد گیت۔

آزات ء آئی ء راگوں تاریخی حوالہاں گوں یک انچیں عالمانہ تفصیلی جواب یے دات کہ
 آئی ء دپ بند بوت تیوگیں کانفرنس ء آئی ء ہمت نہ بوت کہ آ، آزات ء دیماہہ کپیت۔
 ماہتاک بلوچی ء کراچی ء بلوچانی نندونیا دچاگرد ء سرامزنیں اثرے دور
 دات۔ بلوچی زبان ء تہا ڈرامہ اسٹیج بوگ ء لگت انت۔ بلوچی زبان ء نوک نوکیں سوت
 گر، وش توار، سازگر، ازم کار پیداک بوتنت۔ بازیں زانت کار بلوچی راج دپتری پرت
 پولائں گلایش بوتنت۔ ”بلوچی“ ء تہا دادشاہ ء احوال، ایران ء بلوچانی گال وتوار۔
 اوگانستان ء بلوچانی سلام ودروت سویت یونین ء بلوچانی نبشتانک چھاپ بوتنت۔
 ماہتاک ”بلوچی“ آفس ء گوں آزات ء ملاقات ء آوہداں فیض احمد فیض،
 قادر بخش نظامانی، رشید احمد لاشاری، رحیم دادمولائی شیدائی، واجہ غلام محمد نور دین آہنت۔
 چہ کاٹھیا واڑ ء قاد وکرانی ء خاندان ء یک مردے کہ آئی ء نام جہانگیر ات
 آہم آہت گوں آزات ء ملاقات کی کرت۔

آزات ء شعراں انگریزی زبان ء تہا آوہدا اقوام متحدہ ء یک ادارے ء
 چھاپ کرتنت۔ سوویت یونین واوگانستان ء ہمود ء زبانانی تہا آزات ء شعر ترجمہ کنگ
 بوتنت۔ کراچی ء روتاک ”امروز“ ہفتگی تاک ”لیل ونہار“ ماہتاک ”افکار“ و ”جرس“ ء
 تہا آزات ء بلوچی زبان ء شعرا اردو ء تہا چھاپ بوتنت۔
 آزات سکیں وش تبیں، باہمتیں وترقی پسندیں خیال ء مردے ات۔ آوتی ماتی
 زبان بلوچی ء شیدات۔

منی گوں آئی ء آخری ملاقات گلاب جان ء لوگ ء بوت۔ یک برے ہمے
 بیماری ء حالت ء آمنی گس ء آہت مناعزت کی دات من سک گل بوتن۔
 بلے آئی ء مرک ء حال ء رسگ ء من سک رنجی بوتن۔
 آزات کدی مرت نہ کنت کہ آزات مظلومانی دل ء تہا ہر وھد ء زندگ انت۔

بلوچی زبان سبربات

آزات نمیران انت

گلاب بلوچ

گوں واجہ آزات جمال دینی ء منی اولی ملاقات منی دوست واجہ غوث بہار ء
کناکینت غوث بہاروت شاعرے مروچاں مچ جیل ء بندی انت۔
ہر دیں منی دوست غوث بہار چہ شال ء لذت وکراچی ء آہت۔ کراچی ء آئی
ء ڈالمیاء وتی یک سیادے ء گس ء داشتکت اے وهد ء آزات جمال دینی بہارات آہم
چہ شال ء ہمد آہتکت و غوث بہار ء مہمان ات۔ آزات ء چہ ڈالمیاء دارو جاہاں روگ
آگ ء سک تکلیف بوتکت۔

من ء واجہ یوسف نسکندی ء گوشت کہ واجہ آزات جمال دینی ء وتی لوگ ء
بیارین دانکہ آئی ء دارو جاہ ء روگ آگ ء تکلیف مہ بیت۔ من آزات ء وتی لوگ
ء آرت چیزے روچ ء رند من انچو مارت کہ مئے او آزات ء سیادی چہ سالاں سال
انت۔ نوں آزات جمال دینی منی لوگ ء یک فردے ء وڑ ء منی کرا اہت۔ من منی
مات ء منی زہگاں آزات ء خدمت وتی یک بزرگے ء پیم ء کرتکت۔ ہرچی یے
گوں ماہمے غریبی حالتاں بوت ما کرت۔

من حیران اتوں۔ اے ناجوڑیں، لاگریں، پیریں مرد چکلس باہمت
 انت۔ ایٹی ء راگوں وتی زبان ء گوں وتی قوم ء گوں وتی ماہتاک ”بلوچی“ ء چکلس
 محبت انت۔ منی لوگ ء ہے بیماری ء وهد ء ہم آئی ء شپ ء دومی پاس ء شعرے
 نبشتہ کرتکت۔ شپ روچ آپہ بلوچی زبان، آئی گوشوکیں بزگر، بگ جت، شوانگ
 وپوریاگرانی بزگیں حالتانی غم ء پریشان ات۔ آئی ء یہ وتی جند ء کدی ہج نہ لوٹت۔
 آئی ء وتی بیماری ء وتی بدن ء ہج پرواہ نیستت۔ آہر وهد ء وتی رسالہ ماہتاک
 ”بلوچی“ ء فکران ات۔

منی لوگ ء آئی ء چارگ ء واجہ یوسف نسکندی، واجہ لال بخش رند، عبدالحئی
 جمشیر زئی، ماسٹر مراد آوارانی، حاجی عبدالقیوم، محمد بیگ، جی آر ملا، محمد صدیق، قاضی
 عبدالحمید شیرزاد، مراد ساحر، غوث بہار ودگہ بازیں قلمکار، شاعر و سیاسی باسک آہنتت۔
 یک برے من آزات ء چہ کینٹ اسٹیشن ء وتی لوگ ء آرت آئی ء طبیعت سک
 خراب ات۔ بلے ہر دیں رحیم بخش آزات ودگہ منی یک سنگتے واجہ یوسف نسکندی آہنتت
 آہاں گوں واجہ آزات جمال دینی ء ماہتاک ء چھاپ وشنگ ء بارواگپ تران بنا کرت۔
 واجہ گشے جوڑ بوت پاد آہت ونشت گوں ہمیشاں بحث ء لکت۔

واجہ ء باز برامنی کڑا داشتکت۔ آخری براہر دیں آاتک، روگ ء وهد ء آئی
 طبیعت سک ثرات۔ من ورجم بخش آزات آئی ء یلہ دیگ ء اسٹیشن ء ہم شتیں۔
 یک روچے من وتی لوگ ء نہاری کنگ ء اتوں منی ناکو ء منا حال دات کہ
 مروچی نیں روتاک ء نوشتہ انت کہ واجہ آزات جمال دینی بیران بوتہ من ء یقین نہ
 آہت۔ من زوت زوت ء وتی دوستانی کڑا اشتوں آہاں ہے حال ء تصدیق کرت۔ من
 سک غمگین بوتوں من سک گریت منی لوگ ء دراہیں مرزماں گریت ماپری بوتیں۔ مے
 واجہ ء مے بزرگ ء مے راہشون ء مارایلہ دات۔ رند ء من رحیم بخش آزات اورزاق

بارکزی نوشکی ء شتیں۔ آ اودء چہ بلوچستان ء چپ وچا گردء بازیں مردم آہتگ اتنت۔ رندء
منی مات ہم پہ پرس ء نوشکی ء شت۔

من، منی لوگ ء تیوگیں مردم منی سنگت کدی آزات ء شموشت کرت نہ کنیں منی
جندء را انچوش کہ آزات جمالدینی ء شخصیت ء متاثر کرتگ چوش کسے ء ہم نہ کتگ
آزات ء جند ایوک ء یک ادارہ یے ات آئی ء ایوک ء بلوچی زبان ء عام کنگ ء آئی ء
واناک کنگ ء ہمکسیں مزنیں کارے کرتگ چوشیں کارمزن مزنیں ادارہ ہم کرت نہ کنت۔
آزات نمیران انت۔

گوں آزات ء برات ء اوگوں آئی سیاد ووارشاں مے سیادی انگت برجم انت
وروج پہ روج مہکم تر بوآن انت۔

000

قول

گوں جذبہ و جوش ء تران کناں

ماعہد و قسم پیمان کناں

ھونان ء وتی رتچان کناں

جانان ء وتی قربان کناں

بُرز نام ، بلوچ ء شان کناں

ماعہد کناں پیمان کناں

کناں آزات بلوچستان کناں

چو مرد ء بنداں سرینان ء

اچ میان ء کشاں زھمان ء

چو شیر ء زوراں گامان ء

گوں پاد ء پروشاں کوهان ء

چو دریاب ء طوفان کناں

ماعہد کناں پیمان کناں

کناں آزات بلوچستان کناں

او شوانگ و بکبت آزاراں
 او بزرگ و پہوال، ناداراں
 او بزرگ و مزور، لاچاراں
 او گزنگ و بے شام بیماراں
 ما نوکیں زندے جوان کناں
 ما عہد کناں، پیمان کناں

کناں

آزات بلوچستان

اچ راج ء کشاں سرداراں
 اے گرک و نواب و خونخواراں
 اے ڈنگ جنوکیں سیاہ ماراں
 اے قوم بلوچ ء غداراں
 کھڈ چیر زمین ایشان کناں
 ما عہد کناں، پیمان کناں

کناں

آزات بلوچستان

چو ایران ء لمبوک کناں.....،
 چو مصر ء آچے روک کناں
 اے زند ء سوچن پھوک کناں
 چو چین ء زندے نوک کناں
 بیا ات وتن ء شادان کناں
 ما عہد کناں، پیمان کناں

کناں

آزات بلوچستان

پوریاگر

ہر وخت کہ تئی یات ء کپاں
 چرنت شہ چماں بنت روان
 ارسانی کنور ، کوہاں جنان
 کرنت برنت مئے وشیاں

تئی بزگی بے چارگی،
 لمبوکیں آسے من دلاں

ہر وقت کہ پرتہ چم کپیت
 ٹکر جگر ، دل آپ بیت
 ناسورے پر کر ء رُدیت
 ہون ریم ء جوئگے تچیت

تئی بزگی بے چارگی،
 لمبوکیں آسے من دلاں

لوچ و لگڑ باسک ات دراء
 بیل ء جنگ روج ء سرا
 گٹ ہشک و تین و گڑنگ ء
 مار انت کہ لیٹنت پردل ء
 تئی گڑنگی بے چارگی
 لمبوکیں آسے من دلاں
 ہشکیں یاتریں چلگ ء
 لرزے بہ یکیں چادر ء
 نئے روج ء آرام نئے شپ ء
 کارچ انت کہ لگنت من دل ء
 تئی بڑگی درماندگی.....
 لمبوکیں آسے من دلاں
 میر و امیر و کج کلاہ
 کنخواب و بنمئل پر گورء
 واب انت بہ گوشیں ساہگ ء
 بادگیر و ماڑی ء تہا

تئی بزرگی بے چارگی،

لمبویکیں آسے من دلاں

ھون انت تئی، سہریں شراب

گوشت انت تئی و شیں کباب

نوش اش کنت عالی جناب

تئی گرینگیں لاپ جنت رباب

اُف! بزرگی، بے چارگی

لمبویکیں آسے من دلاں،

چپ ننگ و پیل ترسگ ء

بیا جوزگ ء برغصگ ء

لوڑیں امیر گوں پُنگ ء

بیار زار ء روس ء قصگ ء

درمان تئی بے چارگی

روک کن بغاوت من دلاں

○

گوزوکیں اہتوکیں وقت ءِ پاس ءِ
 مکن یات، ہل بسوچ ءِ گجج ءِ آس ءِ
 بگش روچ نی زندءِ چوں گوزان انت
 ورءِ آپ تو بہ چنکاں یا بہ تاس ءِ

○○○

مستیں تواری

لنگڑیں جن، گڑبگڑیں زہگ، گوانک جناں آواز کناں

گوانک جنان پُر گٹے پُرے مارا آ آواز کنت

رنگ پلا لیں گڑبگاری

حال تباہیں بڑبگاری

اچ ماچو گندگ بہ بیت؟

بزگراں، پوریا گراں یکجا بہت

سنگتاں، براہندگاں، ساہاں وتی، حوناں وتی

ہیرات کناں، رتیچان دیاں

بزگراں، پوریا گراں یکجا بہت

دژمن ءِ یلغار کنت
 ننگ ءِ دژمن تنک پنس بیت
 چار ما کند ءِ آهتہ رستہ تر سیناں
 لوڑ ءِ پیم ءِ گیر کنناں
 گرند گرنٹ ہم گروک انت
 دیہہ ءِ پیم ءِ خوف دیاں
 لیکن انگت جھد ءِ میدان ءِ رونت
 اما گندن! اما گندن!
 سنکناں براھندگاں دیما رونت
 سہریں بیرک گپتہ دست ءِ گوات دیاں
 چش پیل مست ءِ گام جنان دیما رونت
 بزگراں، پوریا گراں یکجا بہت
 سیل کنوک است پرشما آزاتی انت
 زوت بیات، زوت بیات بہادراں
 بزگراں، پوریا گراں یکجا بہت
 اش شمنے جدوجہد ءِ!!

بیت بگل گیر کوڑو گوں آزاتی ء
 اے منی شیریں، منی بہادریں یلاں
 بزگراں، پوریا گراں یکجا بہت

تاج ء سہر ء ظالمانی دور کن ات
 ٹگر کن ات، بُو ر بُو ر کن ات
 اے نواب، شہزادہ، سرداراں گرات
 بر زمین ء کھڈ کن ات

زندیں زمزیراں گلامی ء وتی ٹگر کن ات
 اچ وتی مستیں توار ء عالماں آگاہ کن ات
 سوب منیگ انت، سوب منیگ انت

اے منی شیریں، منی بہادریں یلاں
 بزگراں، پوریا گراں یکجا بہت

بلوچستان ۽ سردار

سروڪ راج ۽ بلوچستان ۽ رهبر
 نواب سردار بلوچاني مجاور
 وڪاب، ڪرگزال ۽ ڏونڊ وار جرگه ممبر
 ڀلوڪ، لڻوڪ وراهن راج ۽ جلالت
 بلوچ راج ۽ ڪين ڪش

بلوچستان ۽ دلالت

اے دشمن،

دشمنی سنگت و بیلان

اش اے

گپ و تران و شیر و گالاں

چش بزار، سکت بزار

ماں جان اش کپتہ لرزگ

ہے جابر

بلوچ راج ءِ کپن کش

بلوچستان ءِ دلال

کہ گندنت مارا، اے کارچ ءِ نہ گندنت

چون ؟ پرچہ ؟

اے زانت ماپہ ایشاں

پہ ایشانی مزن داشتی وقارء

نہ باں پھبر، نہ باں وشیں برے ما

پہ ایشاں

لگور، بزدل، بگاثر سنت

ہے خونوار درندگ

بلوچ راج ءِ کپن کش

بلوچستان ءِ دلال

بازثر سنت، سک ملورانت

بہ جان ءِ اش کپتہ لرزگ

اش اَمّے گوانک و مستیں توارء

سلا پڑی تنگ میدان ء جنگ ء
 اے چم جھل
 بلوچ راج ء کپن کش
 بلوچستان ء دلال
 مئے گڈ ء کامرانی، سوب بوتہ
 بیات ورنایاں، سنگت و بیلاں
 بندات سرپ ملو کاں، چاپ جنان ء
 کہ ماسوب کڈتہ
 ہلو ہالو کن ات اوسہر پوشیں شیرزالاں!
 کہ آ ذات بوتگاں اش ناپکاراں
 شہ گدار و بلازیریں وکاباں
 شہ سردار و نو اباں
 بلوچ راج ء کپن کش
 بلوچستان ء دلال

○

اگہ کسے نہ کنت قدر ء زبان ء
 نہ بیت چست طرگے نام و نشانے
 ترا ننگ است وتی ماتی زبان ء
 بکن خدمت ء بلوچی زبان ء

○○○

نہادی

الاهوش راہد گوں،

سرگپتگوں

گامان ء زوریں، رنیں پہ نہادی ء
شوشکیں پیر کی بن پیر کی میراں و مدی ء
گوں ہوری ء

اے روچانی، بے بانگواہ، تہار دیمیں
شوشکیں ہورک و بیرا نیں گس ولوگان ء بے دانیں
کہ نام اش منتہ بے تام ء
شوشکیں شو میں سالان ء

ڈگار ان ء، کشاران ء
نے بردار انت، نے برکتے
نے دستی یے دینت زھگاں، دل اش منتہ پہ آبوسے
شوشکیں مدی ء، اے زندگزران ء

وتی سجا نہیں ہستی و نیستی ء

او! مرداں.....!

او! آدمی چُکّاں.....!

بدنت نہادی!

یک، دو، سے

چے ؟

کے لوٹ ایت مڑا دارے!؟

کہ دیما بیت بدنت نہادی، چشیں ہستی و نیستی ء

کہ من داریں

اِنَّ !!

نہ انت کسے بلوٹیت!

نہ انت چوشیں مڑا دارے!

کہ دیما بیت بدنت نہادی چوشیں ہستی و نیستی ء بے کٹیں

کہ تو دارے

سرتاں پادگاں، ڈکال جنگ نیستی ء ونیز گاری ء

غزل

منی بانک ! منی کیگد ! منی ساه !
گم ء تاریک شپانی ماہ و ہمراہ !

منی دل خواہ گم ء تالان کنوکیں
منی لوگ ء چراگ و زیب و ہمراہ

پری پیکر منی ! مہلنج و زیبا !
منی زند ء نپس، محبوب و ہمراہ !

بل عشق و محبت ء اے گپ و گالاں
غریب، نادار، غلامان ء نہ دنت براہ

ہما کس عشق ء ساتان ء پوشنت
کہ بے ڈک، شات و سیرانت، مست و گمراہ

اے جاور یک سرے کشیت آرات
ضرور اے دنت غلامان ء نشان راہ

غزل

سنتاں اے وتی دیوان ءِ مروکیں آج ءِ
اُف کن ات روک کن ات گس گس ءِ ہندان ءِ پروت

وطن ءِ مہر و چوٹیلان ءِ پاشانکیناں
چرپ کنت مسک ءِ جنت گس گس ءِ ہندان ءِ پروت

بیا پگٹت ہے سیخان ءِ وتی تقدیر ءِ
وہم ءِ دستان ءِ بہ بند ات کہ بہ زندان ءِ پروت

دُتکاں کہنگیں رسم ءِ نی بہ سوچ ات پُربنت
سینگ ءِ چیر ءِ جنت شعلہ ءِ آسمان ءِ پروت

اے نواب وہی سرداران ءِ خون چوشوکیں.....،
نام ءِ ایچ راج ءِ پکش ات کہ چوشیطان ءِ پروت

درکن ات ایچ وتی ملک ءِ ہے چیاں پہ ہمیش
جور و افلاس و گلامی ءِ کہ گریوان ءِ پروت

زین و تنگاں چچک ترند گڑھی کن آزات
بور ءِ واگان ءِ بجن منزل ءِ درکان ءِ پروت

دل زہیر واریں

بازیں سالانی شہِ مُدّہ ہے دراجیں

ڈن ودر ملک ء کپتگ و دوریں

دل زہیر واریں

لیڑھی باریں

اش غماں دُوری و زہیری ء سیاد و کامانی

بیل و چُکّانی

ماں تہا پراہیں ڈوبر ء بندانت

ٹنگ ء زندان انت

آسنی زمزیل گُٹ و پادان انت

پہ ہے ہال و جاور ء مرچی

ترانگ ء کپتہ ملک و بیلانی

کپتہ اومان ء سیاد و زہگانی

چمگے شیوگ داتہ ارسانی

زار جنت دیمامودگ کشتیت
 مودگاں کشتیت و من ء مر جیت
 و گوشتیت

او ہے! درملکی ء بدیں روچاں
 زار! پہ بے کامی ء بدیں پاساں
 اُشکگ گوشاں پتوے داتگ
 زرد ء گوں سلکیں جیڑھے گرتگ
 دل مزاریں دل! دل مڑاداریں!
 اش اڑوسکیاں دل آزاریں
 کپتہ جھل

کپتہ اش سگت و زھرگ ء لرزیت
 چولگور بیت، مودگاں زالی زار جنت کشتیت
 چے ترا، اے راز ہنچشی کرزیت؟
 دل! منی ٹپاں چومب جنئے چشئے
 لچ و ایمان ء پیرکی خون ء
 زھرگ وسگت ء اش رگاں کشئے

دل ترا دروھی
 تومہ کن جنجال
 دل! وت ۽ ڈڈ کن کمکے زنڈ کن
 دل بلوچی دل، دل مڑاداریں
 سکت بدار چٹ ۽ لج و ایمان ۽ انگت
 ۽ سکت کن پر چیا!
 کہ من تئی پشت ۽ چست ہیں، درکئیں
 ہسکت و گوانکان ۽ دئیں ترندیں، بُرزیں
 جپیں کہ دل مزاریں دل، دل زہرواریں
 دل وتی ڈڈ انت
 دل وتی پُراش زہرگ و سگت ۽
 چکت نہ جنت ہجر دور ۽ سکیاں
 تاڑ و تیلانکاں
 پوچیں گیتاراں
 اش لگورانی تو لگی گوانکاں
 دل مزاریں دل، دل زہرواریں

باز مُتہ، منتہ کُمکے

”دیر نہ انت گا جان یک شپ ۽ راہے“

زیت رسان چُجان ہند و جا گاہے

وش و شاتاں باں گوں ھمک بیلاں

جُلکھیں ملک ۽

زھیر تالان بنت سیاد و کامانی

چُک و زھگانی

دل مزاریں دل، دل زھیر واریں

دل بلوچی دل!

دل وت ۽ ڈوڈ کن، انگت ۽ سگت کن

یہ زھیرانی یک سرے کشیت

جُلکھیں ڈیہہ ۽ بہار گھے دہنزیت۔

000

گوانک

براسان و ویشیں ہمدلاں

براهندگ و بیل ویداں

او نوک نہال و عافلاں

او چاکری ول ء براں

پادائیت و دیما روان

پر مزل ء مزل جنان

موقع ہمیشنت واجہاں

وخت ء نہ گندرات نا پوپہاں

گرند و گروک و کہکراں

روح ننت بدیں پہ عافلاں

پادائیت و دیما رواں

پر مزل ء مزل جنان

صحب اتلگ و شپ گوستگنت
 نورال سحر ءِ دیتگنت
 مرگاں توار چست گرتگنت
 گوش ءِ بدار ات وپتگاں

پادائت و دیما رواں
 پر مزل ءِ مزل جناں

شاعر شمعے قوم ءِ زبان
 حالان ءِ کنت هر وخت بیان
 پرشهر و دراجیں میتگان
 پیش دنت دوریں راهسران

پادائت و دیما رواں
 پر مزل ءِ مزل جناں

○

من ۽ پنت انت چش ملا ناروا ۽
 به هر حال ۽ بکن شکر ۽ خدا ۽
 منی هیداں امیر ۽ عیش و عشرت
 من محتاج لنگ ۽ قهر انت خدا ۽

○○○

کِشَار

گلِ عَـ بالوں! اہا، واہ! واہ!

کشاراں سرد را آور تہ

برکتِ پاکیں خداوند!

اَشِ بلاھاں

گرم و سار تہاں

شہِ آزمانِ عِـ گر و چیلان و آپتاں

دلِ عَـ شاتوں! اہا! واہ! واہ!

کِشَارِ سَـ سَـ بونگِ انت

جنتِ سَـ سَـ سَـ

جرسکنت و برکشت

سراں کند و کیں سہبِ عِـ تاجِ لالِ عِـ

واہ !

چوں براہدار

چوں نماہدار

بزاں وت واجہء ٹاھینتہ جاھی

گیلے بڑزشہ وشئی ء اہا! واہ! واہ!

کشارٹو بوتگ و ورنہ

چوٹک ٹلین

ٹل پلین

دلش لوٹیت، رونت بالا

اش جہل ء

کننت سیاہی گوں بانگواہ ء تریپوکیں زنڈیں استال ء

اہا! اہاہ ! واہ! اہا! واہ! واہ!

کشاراں پہ وتی نازین

گل ء بالوں دل ء شاتوں

گیلے بڑزشہ وشئی ء اہا! واہ! واہ!

او!؟

نیلیں آ زمان چوٹ چم

بترگیت ٹیلگے، کوربات!

بچاریت مئے کشاراں، گوں بدیں چمّاں

کہ ما، آپ داتہ رو دینتہ،

گوں بزیں ہوناں، سرء ہوناں،

دل ۽ ہوناں!

وتی ہجگیں ونازرکیں کشاران ۽

چوگڑ دنت پل وٹلان ۽

بترگیت ٹیلگے شالہ!

بچاریت مئے کشاراں گوں بدیں چمّاں!

○

ما بلوچاں ما بلوچاں ما بلوچ
 ما بلوچستان ء نوکیں ماہ و روچ
 ما بلوچی غیرت ء ہجگین نہال!!
 پروتی ملک ء بیاں قربان مروچ!

○○○

روح انت مروچی شادہ ء

لج ء بلوچ ء جاہ جتہ

دژمن بہ دیما جگتہ

استال بخت ء برشکتہ

راج ء مزار ء گوانک جتہ

زہم چہ میان ء ہرجتہ

آزمان زمین ء جگتہ

ہالو ہلو ہالو کنت

روح انت مروچی شادہ ء

سریں بستہ سویلیں پسگاں

شیرزال و ماہیں دتکان

بیرگیر چومتیں لیڑہان

ڈیہہ ء دیم حونی دیان

ہالو ہلو ہالو کنت،

روح انت مروچی شادہ ء

گوانکاں جتین گرنڈی گروک

آسے جہان ءِ گرتے روک

چارموٹ بد ءِ موٹ و گنوک

نام ءِ بلوچ ءِ گرتے نوک

ہالو ہلو ہالو کنت

روح انت مروچی شادہ ءِ

کیہور و کلپیں دژمنناں

پروش وارثہ اچ مئے ہکلاں

سوب کٹتہ بیل و یلاں

نوں وت وتی واجہ وتاں

ہالو ہلو ہالو کنت

روح انت مروچی شادہ ءِ

000

لولى

نازینیں وتی لال ء را

لکھ مرادیں کسان سال ء را

وش بوئیں زباد مال ء را

دُرگتیں شکرگال ء را

لولى، لول منی لال ء را

عمر ء گڈ سری مال ء را

شپ گرنڈ و گروکاں گرنڈت

اللہ ء در ء چه پنڈت

پیر و مرشدان ء گونڈت

غوث ء لنگران ء چنڈت

لولى، لول منی لال ء را

پیر پنڈیں کسان سال ء را

اللَّهُ تُوهُ بَكْنَت مَنِّ سَاهِ ءَ

نَدْرِيهَ چَنْدَنِيں وِرْنَا ءَ

شِيرِ بِيْمِيں بَرُوْتِ ذَالشَا ءَ

زَهْمِ وِ اِسْپَرِ ءِ وَاِجِهْ ءَ

لُولِي، لُولِ مَنِّي لَالِ ءَ رَا

نُوْكِ مَوْجِيں كَسَاں سَاَلِ ءَ رَا

نَدْرِ آ سَاعَتِ ءِ پَرِچُوْشِي

كِيْفِي پِيَالِهْ اَنْ ءَ نُوْشِي

سِيْرِي نَرْمَاْنِ ءَ پُوْشِي

كُوْجِ ءِ تِيْرِكْمَاْنِ مَرْدِكُوْشِي

لُولِي، لُولِ شَكْرِگَالِ ءَ رَا

تِنْگُوْ دَرُوْشِيں لَالِ ءَ رَا

زَاْمَاْتِ بِيْتِيں بَنْگِيں

نَاكُوْ ءِ وُتِي پَرْتِنْگِيں

نَاكُوْ ءِ جَتِّ مَاهِ رَنْگِيں

آ سَكِيْ گَرُوْنِ وِ پُوْنَزِ چَنْگِيں

لولی، لال زباد مال ء را

نازینیں وتی لال ء را

بچوں تنگویں مرکب دار

راج ء زہم جن و ڈیہہ ء یار،

سردار چاکر ء چو زیبدار

لکھ بخشے بیت و ڈاتار

لولی، لال منی لال ء را

خیرواہ و بلوچ سیال ء را

بیت یک شائے ڈرگپتار

قوم ء را بدنت ہوش و سار

گون طنز و شگان و تیہار

چست بنت ساوڑی مثل ہار

لولی، لول منی لال ء را

لکھ مرادیں شکر گال ء را

○

گُشنت وهدءِ گوں دودستاں سلامِ انت
 ما رنداں چش کنگ پمّا حرامِ انت
 زمانگ برّ بیت، چپ اچ راہ ءِ مئے
 چمر پونز ءِ جناں، اے مئے کلامِ انت

○○○

ما بلوچ !

ما بلوچاں، ما بلوچاں ما بلوچ
ما بلوچستان ءِ نوکیں ماہ و روچ

اے وطن تئی گوجک و دشت و بہار
تہر و مات کوہ و رنگ رنگیں تبار
بیا وتی بچانی کرداراں بچار!
چو شیر ءِ گریشک ءِ گزیں مروچ

ما بلوچاں، ما بلوچاں ما بلوچ
ما بلوچستان ءِ نوکیں ماہ و روچ

اے وطن تئی سرچ و مسکین ڈگار
ما چو سویں پُنگ ءِ پر تو نثار
پر تئی گوانک ءِ چو رستمیں سوار،
سرچار و سر دیوکیں ما بلوچ

ما بلوچاں، ما بلوچاں ما بلوچ
ما بلوچستان ءِ نوکیں ماہ و روچ

000

سمند ترندیں

شد، شد، شد

شدی نریان سمند ترندیں

دڑہ جنت شانی حاکان ء

پہ آزمان ء

شد شد شد! چه زهر ء گڑ کتگ گوشاں، قلم گوش ء

اداں چاری الاهوش ء!

کتگ مک ڈوبر ء

چو اسپر ء

شہ زہر ء کپ بنیت، ترگیت

سمند ترندیں رھواریں

مکھوز اوشتاتہ آف وار ء

کتگ اومان

سمند نریان

وتی سوار ۽ ره ۽ چاری نگویشان ۽
دڑه جنت شانی هاکان ۽

پہ آزمان ۽

شد شد شد! شدی نریان سمند ترندیں

شہ زہر ۽ کپ بیت، پرشیت!

چو لٹ ۽ سیک کتگ بچکاں

گوں سہریں ٹیلگاں چاریت

سر ۽ شانیت

گوں ارمانیں دلے چاری نگویشان ۽

بزال،

زہران ۽ رتچان انت

سمند ترندیں و رھواریں

دڑه جنت شانی هاکان ۽

پہ آزمان ۽

شد شد شد، شدی نریان سمند ترندیں رھواریں
شکرگالیں، سُبک بالیں

ستائی گوشتن ء گیش انت

ماں کوہنیں دپتراں ایش انت

پڑ و میدان و جنگ جاہاں

ہزار گشتاں

لک رنداں

روح ء برمش گرمیناں

تئی سنگینیں سرء دروت دات

شپاں سارتیں، تئی آسکی گردن ء بچکاں

وتی شار ماھیکان پیڑات

شہ تئی سُرмбаں ڈگار جسک ات

نیلیں آزمان ء جہہ جت

ہلو ہالو کتگ استاراں سالونکی

ترا سوب، دژمن ء پروش ء

تئی پاداں چک اتگ، سدوار ہزار گشتاں

تلار، گٹاں

وتی چم تچ کتگ کوہاں۔ مات کوہاں
 شہ تئی ترندیں شدگ، زہراں
 کہ تو جسکینت، دریہہ دات

سمند نریان، کتگ اومان
 وتی سوارِ عرہ ء چاری نگوشتان ء
 ڈرہ جنت، شانی حاگان ء
 پہ آزمان ء

شد شد شد! شدی نریان سمند ترندیں ورہواریں
 سمند ڈرگوش

تو سوب بکشات ہمایون ء، شہنشاہی ء واجہ گرت
 تو دیم ششتگ اوگان ء، بہ میوند ء مڑ و جنگ ء
 تئی پشت ء مہپلیں بیبرگ و گراناز ء شپاں یک گرت
 تئی پشت ء ہممل گوں تیگ ء مڑ ات شیر ء نپس تنک گرت
 تئی داستان دراج و تو مارے
 یک جوانیں لیڑہ ء بارے

سمند ترندیں و رہواریں
وتی سوارِ یرہ ۽ چاری نگوستان ۽

وڑہ جنت شانی حاکان ۽

پہ آزمان ۽

شد شد شد! سمند ترندیں شدگ وس کن!

بلے۔ مبر گٹ ۽ وتی بس کن

شמוש آ۔ دور و باری آن

مزن نیمیں وتی سواراں

مزن نامیں بلوچ سردار، ٹمن داراں

شہ آہاں پشت نہ کپت ڈسے

نشانے

تیوگی مُرتگ

سگاراں زنگ جتگ پُرتگ

شہ پدرتچ ۽ میارجلاں

میاء گوانک جتگ لچ ۽، دوئیں ہوری و پتچی ۽ شتگ جتگ

ہنکین وتی اشتگ

سمند ترندین و رھواریں
 وتی سوار ۽ رہ ۽ چاری نگوشان ۽
 وڑہ جنت شانی حاکان ۽

پہ آزمان ۽

شد شد شد! شدی نریان سمند ترندیں
 مہ ٹو لچ ۽ بلوچی ۽ گران واپیں
 نادراپیں

کہ۔ یکیں نامی پیش کپتہ

بلے۔ بے تام پیش کپتہ

مجن حُشک ۽ وتی دستاں سرودیم ۽

مہ شان حاکان ۽ و دنزان ۽

پہ آزمان ۽

000

دوشی

امان اش دوشی کیں سیائیں سیاہ شپ!

شپ سیاہی و منے بخت و تباہی

من و آ زمان، دوشیں سیاہیں شپے داشت

دوشیں یک رنگ

دوشیں یک راز و پیما

گشے کہ ہر دوشیناں گپتہ سیاہ تپ!

من و آ زمان سرچیر باز حیران

منی چم سکت بہ آھی، آھی بمن

دوشیں یک دومی و راہورت چاران

من دل سیاہ آ زمان

دیم سیاہی گواران

بزاں سکت تہارمہ نت، دوشی کیں سیاہ شپ

منی چم سکت گوں استاراں، شمارت

بلے آ زمان شہ چمان کور، نارت

نئے استار گواہتنگ آزمان ۽ دیم ۽
 دویناں زرتگت سیاہی ۽ بیم ۽
 گوں مرک سک داشتگت یک ڈول وپیم ۽
 دوین راہ چارتگ بانگو ۽ روک ۽
 من و آزمان، یک وڑ چو گنوک ۽
 اناگاہ سہریں استالے چولال ۽
 ترپت برشتگت

چورنگ ۽ ماہکانی کام و سیال ۽
 گلان بوت آزمان! کہ
 شنگ، بال کرتگت دوشی نہیں سیاہ شپ
 زیان بوت آزمان ۽ دیم سیاہی
 بلے پیش کپت وتی بخت ۽ سیاہی
 اوتباہی۔ کہ من ۽ انگتاں دوشی نہیں سیاہ شپ
 ہما سیاہیں شپ و سیاہیں سیاہ تپ!

000

پرن دوشی

دوتوار:

چنیں گراں وابی یے انگت سرا کپتہ

چنیں شومی ء پد گپتہ

جہان آگاہ و تو واپے

چو دسک ء ہاگیں بے واک و بے تابے

ڈیہہ ء پٹان، سالونکی وتی سرین و میان بستہ

ہتم رستہ

بہاراں بانکیں مرچی وتی سر، بانوری گوپتہ

تو واپے و گران واپے

دوشی نہ، پرن دوشی

ہسو!

پرن دوشی شپ ء گڈ پاس، بانگو ء توارجاک ء

انا گاہ ء

کتے ء

گس ء درجت

شہ گران والی ء من جہہ جت

کئے ء؟

جواب ترینت، منوں:

”من ء گوں، تی ایج زند ء و گزران ء، در ء پیچ کن“!!

دروں پیچ کرت و پلک لیٹینت

دیسنتوں:

ترپوکیں بام ء استال انت

دو دانگ گوارگ ء پل ء ماں دست ء انت

یک سہرینے دومی زردیں

جنئے سہرین ء ماں پاگ ء گرے راہے کہ سہر روئے

بلے روت انت نہ کنت واگشت

گرے زردین ء ماں دست ء

رستے جاہے کہ زرد روئے، بلے شاتاں بے اسرات

دلوں ماں جیرگ ء لگت، اداں تنگ انت

کہ زند ڍرتہ و بے ننگ انت

بہ ہر تارے جنیں دست ء بے رنگ انت

جنیں سہرین ء ماں پاگ ء، گریں راہ ء

پداواگشت مہ کنت اے ہند و جاگہ ء

چیا، پرچے ؟

”پنشنیں ہندے کہ من داریں!

پنشنیں زندے کہ من داریں!

بُنی ڍرتہ و بے ننگ انت،

بے رنگ انت!“

اے گپ گیشینگ ات گوں وت

دوشی نہ پرن دوشی

ہسو

پرن دوشی، شپ ء گڈ پاس بانگو ء توار جاگ ء

○

روچے کہ پہ سکی و سوری بگوزیت
 ناداری و نازانتی و کوری بگوزیت
 شرأت کہ بمرتیں چہ غلامیں زندء
 عمرے کے پہ چم جہلی و لگوری بگوزیت

○○○

غزل

دست مچُ جنت دروے ، مروچی دل ء منی
درّیت و واد جنت دل ء تل تل ء منی

اے دور ، اے زمانگ چو زند ء ماجرا
ظالم چوٹ جوڑ کنت ایچ سل ء منی

ساینت ہورت ، حاک کنت تربت ء منی
شائش کہ چیزے جوڑ کنت ایچ گل ء منی

گوری ناقاصد ء کہ کولو حالے تی رینت
شُشت پاک ، مئے غمان ، سبک گرت دل ء منی

محبت و مہر یا کہ ستم جور ، پہ ہر وڑے
شکر انت کہ یات کرتہ مروچی ، گل ء منی

آزات اے شپ دراج و تہار انت ، گونڈ بنت
صبر کن کہ سوز چست بنت ایچ نل ء منی

حزب تودہ ء سلام

دُرود و سلام پہ تودہ پارٹی ء، ہما کہ مصدق ء پرورش وار تگیں آشوب ء و ہدا

لکھ دُرود و لکھ سلام، سُہریں سلام

اچ بلوچاں، پروتی دوستاں سلام

پارس ایران ء رفیقان ء سلام

سنگتاں سُہریں سلام سُہریں سلام

انسانیت ء ملوکان ء سلام

حزب تودہ ء رفیقان ء سلام

ترند وتیز گام جنوکان ء سلام

جہد ء میدان ء ردوکان ء سلام

سنگتاں سُہریں سلام، سُہریں سلام

اچ وتی جان و سرومال ء گوزوک

بزگرو مزور ء حق ء سیل کنوک

پرغریب ء ننگ و ناموس ء مروک

پرچشیں انسان ء دوستان ء سلام

سنگتاں سُہریں سلام، سُہریں سلام

پیغام

پہ آغا عبدالکریم خان

او سُبک بال و نقش پریں طوطی سبز پری
 ڈیل و بالاد تئی رُستہ چو سول ءِ سومری
 وش گوش و وش گی تئی گپتار ءِ جڑوی
 کبگ رپتار بر تئی رپتار ءِ مری

سنگتے دارین باز شیرکن ماں دل ءِ
 شرمین ءِ دوست انت اچ وتی دیدگ ہم سہہ ءِ
 دُور ہری پور کپتہ ماں زندان ءِ تہا.....
 بیا سلا ماں بر ، پمینی سنگت ویل ءِ

بیکسی آئی۔ او منی طوطی سبز گوری
 مرمیں آسے بمنی بالاد ء چری!
 ظالمیں دروے بہ دل ء گنڈ ء سُرسری
 بر سلامان ء پمنی سنگت ء زری

سار و بے ساروں پرتی دُریں ہندگ ء
 داد و بے دادوں پہ گلیں تئی بچکندگ ء
 چار و لاچاروں وت بیائیں تئی گندگ ء
 وس نداریں برات! زیرسلامان اچ بندگ ء

بے سریں راج و بے دریں لوگے ء سرء
 مُردگیں برات و وارث و سیالانی سرء
 بوتگئے بندی گوں وتی سنگت و یلاں،
 کس نہ پشت انت تئی۔ نئے کسے بازوانت ترا

اے ہما قوم انت؟ کئے گوشت جانباز و مڑوک؟
 پر وتی ملک و ملت ء بھادر، جان دیوک!
 پر وتی ننگ و غیرت و ناموس ء مروک!
 چاکری ول و رند و لاشاری زہم جنوک

او منی سنگت و چراگ تاریکیں شپ ء
 نئے ہما شیر انت، نئے ہما شیر ء گرگ انت
 نئے ہما کوہ انت، نئے ہما کوہ ء جمبگ انت
 جاو ء تیر و گونڈلانی نئے ہیڑوگ انت

رپتگ انت ریش و منگ انت بدنا میں بروت
 مرتگ انت غازی، زندگ انت نامردیں سروک
 ڈلگ انت دیوال منگ انت نابودیں کرود
 داتگ انت ایمان غیرت ء پہ زر ء مروک

خان نواب سردار ملک و قوم ء را داتگ انت
 پہ کرار ٹگت ظالمان ء بخشاتگ انت
 قوم و سیالانی میانجی ء سر جہل گرتگ انت
 مادر ایش لب کت قوم بلوچ ء شرماتگ انت

طعنک آں زنگی نیں منی بالاد ء جتیں
 انج سر ء میح تاں پادگاں مارا بورکتیں
 ترندیں طنز اں چہ مئے بدن دراہ ء مینتیں
 اے شگان جو ریں تاکدیں آزات سکتیں

ماہم انساناں گاہ چریں حیوانے نہ یاں!
 پگ ورین گوکے چوہے سرداراں نہ یاں
 کپتگیں لاشے چوشمئے پیم ء خان نہ یاں
 مارا غیرت بر چاری، ما بے جان نہ یاں

اے زبان ترّیں پہ وس ء خاموش نہ بیت
 طعنک آں سیال ء ہجراں بیہوش نہ بیت
 لگتے آسے بر دل ء خاموش نہ بیت
 شعلہ سہریں ! چون ؟ چیا ؟ خاموش بیت

گوش بدارات جوان عالم ء دراہیں مردمان ؟
 سیاہ سر و گونڈیں نوک نہال ، ورنہ بالغان !
 دور و نزدیک ء آملانی او منصفان !
 ماوتی دور ء پہ پڑو ء ظاہر کنان

اوسیاہیں گرکان بل ات مئے چمگ آپسران
 بل ات مئے کوہ و گوجک و سبزیں گاہ چران
 بل ات مئے پٹ و بیدیں ملک ء ریک سران
 چونڈت ات ہڈاں بل ات مئے ڈونڈے ناروان

اوسے کیں و ترا چوں شما انسان گوش ات؟
 بڑگیں قومے را وتی چیر ء گہنگ ات؟
 چوچیا؟ انسانیت ء جلاواں گش ات!
 نان و آزاتی ، زندگی ء در بُرتگ ات؟

ما ہم انسانان کاہ چریں حیوانے نہ یاں
 پوہ بیاں دنیا ء وتی شر و گندگ ء
 عالم ء دیم ء چیر وتی کرداراں دت
 وت شممے کرتوت ہندگا انت شرمندگ ء

اے بلوچستان ہج کس ء میراث نہ بیت
 کٹنے رنداں گوں وتی تیگ و جابواں
 ہج کس ء پس و پیرک ء میراث نہ بیت
 ریتلگنت خون مے وارنگاں تیر باز ماں دلاں

تئی نگھوان وت غیرت ء سہریں خون بہ بیت
 رستگ انت بہارگہ گوارگ ء سہریں خون پیت
 قہرمن ء کیت انت بروتی وابتیں شوانگ ء
 کپتہ چولاش ء ہچ نہ کنت گپ و ترانگ ء

چون بلوچستان فخر مکت سنگت ویلاں؟
 چون منا زینت پر وتی دُریں پُسگاں؟
 کپتگ انت ننگ ء بوتگ انت بندی خاس و آم
 وش دل آہتے گوں وتی آزاد ترانگاں!!!

غزل

سرشپ ءِ چہ گپتہ درواں!!
 احتیٰ بیت وت بہ ناگتیں دردے
 گو سگیں دُور و باری ءِ یات ءِ
 ”پڑ بیت دل تہ کشاں آہ سردے“
 اُف! چہ جوراں امان! اے دُور ءِ
 مارا نیلنت بکشاں آہ سردے
 چش گتہ کم مئے روزی ءِ صیاد
 لنقہ ئے دنت اگہ پہ سردردے
 شام یاچاشت گج انت؟ سیریں لاپ
 نہ نہاری نصیب۔ دل دردے
 چوں پہ اے روچاں شکر بکنت آزات
 مہ رسیت لنقہ ئے اگہ دردے!

غزل

اے سوز کہ دل ء سوچنت ، دل سوز دل ء یار انت
 ہر وہ گوں دل ء ہور انت، چتو اے وفادار انت
 یک ساعتے نیلنت غم تنیا، کہ بہاں بے غم!
 ”اے غم کہ دل ء بار انت، چٹکس منی غم وار انت“
 شپ روچ سرء سردیں پکرانی بزیں ساہگ!
 وشی کہ اگہ زار انت ، اے بیوس و لاچار انت
 رگ رگ بہ دل ء بنداں ، درداں کہ دوار گپتہ!
 اچ راحت و آرام ء چو زیات منی در دوار انت
 ارسانی لڑانت چمّاں، ترنپ ترنپ ء کپنت جہل ء
 مئے محبت و مہران ء چو پیش ترا دارنت!
 آہ سرد و دل ء نالگ ، گر واب ء منا نیلنت
 آگاہ کہ منا دارنت ، دل خواہ منی دلدار انت
 چوں دوست ء نہاں آجو ماچاگرد ء منت وار
 سوغات پُشیں داتہ، ہر وہد کمک کار انت!

تہنائی

منی گی ء کہ چم گندنت، وتی لوگ ء
 گس ء دیم گران و سنگین انت
 گس ء گنڈانی دیوالاں جتک موکوا

شہ،

گس ء گرانی

مجاں، گرزان

نپس تنکی کنت اوشنتیت

منی چم پانچ الاہوش ء

گرطنت

گرطوگرطو بنت چرتنت، وتی ہندء

کہ گندنت لوگ ء بیران ء

اومن چاریں

چونیں گرانی یے مان شاننتہ، شہ ہر گنڈ ء

منی لوگ ء

اومن چاریں
 وتی تهنائی ۽ روچاں و اے پاساں
 گوں بے وستی
 بے کسی
 ایوگی
 نپس تنکی
 نپس تنکی کنت اوشنتیت
 دلوں چیا نٹے جنت لرزیت
 او یک دراجیں
 اپارگے کشیت
 اومن چاریں، وتی تهنائی ۽ روچاں
 وتی لوگ ۽، کہ چش ہر نیمگ ۽ سن انت و بیران انت
 نئے سوزیں باگ، بریں دز چکے
 نئے بالی زمیلے و شیں
 نئے زہگانی چڑگا ہے
 نئے ماہیں سومری ۽ تران

نئے بیلانی بزیں دیوان
اوسن چاریں، وتی تہنائی ءِ روچان
دلوں ترگیت

گوشیں گوں وت

چہ شومی ءِ من ءِ گپتہ

چہ گزانی یے مانسانتہ، شہ ہرگنڈ ءِ

اوسن چاریں، وتی تہنائی ءِ روچان
نپس تنکی کنت اوشنتیت

دلوں چیانٹے جنت لرزیت

او اپارگے کشیت

چونیں آزارے تہنائی

او!..... تہنائی

تئی گس بن گریت

گوں اے آزاری ءِ دھگان ءِ شہماتاں

کہ مئے دیم سہر ترینگ!!

انار دانگ

چیا پر نچے؟

اے سُہریں دانگاں!

اے سُہریں دانگ انت، سُہریں انارِ پُرشہ آپِ دانگ

انت سُہریں!

نہ انت ہنئی!

تو زاناں سُہر کنے دستاں پہ مستی شادہی روچاں؟

نہ انت ہنئی، اے خون انت!

اے بے وس، پیر مردیں باگبانِ خون!

تنگیں خون

بلے سُہریں!

نہ انت ہنئی، اے خون انت باغبانِ حون!

بڑگیں پیریں!

مہ پرینچ اے دانگاں سُہریں؟

کہ چولالِ ترپنت، برہشکننت

اے انارِ دانگ انت سُہریں، شہ حونِ پُر، سُہر سُہر انت

مہ پروش نازرکینِ ٹالانِ!

ملتاڑ کا گدیں بلگاں!

مہ پرینچ اے دانگاں سُہریں

نہ انت ہنئی

اے خون انت

پیر مردِ، باغبانِ، تنگیں حون

وتی حون تنک کرتہ

اے ٹوبنت، مزن بنت، بندی ساہگ ۽ چیرۂ

اے بے وس و اے بے کس ۽

شپانی کچ کتہ دراجیس، سارتیں زمستان ۽

گوں لوچیس جان شپادیں پاد

درستیں شپ، چم گوں استاراں

ہزارگشان

اے بے وس ۽

اے ناوس ۽

وتی درچکان ۽ آپ داتہ

سزینی، چوٹ و راست بوتہ

جنگ بیلاں و آپ بستہ

اے دراجان ۽

گوں اے راز و گوں اے پیمء

پہ اے رنگء وتی خونانی آپ کرتہ و تاچیتہ و رودینتہ و ٹو کرتہ

اے سُہریں دانگاں کہ چولالء تر پنت، بر شکنت و کندان انت

اے نہ انت ہئی! اے خون انت

پیر مردیں با گبان ء خون

تنگیں خون

کہ، مان گہتہ، رودینتہ و ٹو کرتہ،

اے سُہریں دانگاں

کہ چولالء تر پنت، بر شکنت و کندان انت!

مہ پر نچ اے دانگاں سُہریں

نہ انت ہئی!

اے سُہریں دانگ انت، سُہریں انارء، پر شہ آپ ء دانگ انت سُہریں

مکن گواچی وتی مستی ءِ روچانی

منکٹیں روچاں ایشانی

پہل چار روچ دگہ بر شکنت وکندان بنت

کہ پیریں باگبان وش بیت بکندی وت، گوں وتی چماں

چیا؟

گوں ناز رو دینتہ، ٹو کرتہ، اے لال ءِ دانگاں سُہریں

کہ تو، کئے گواچی، وتی مستی ءِ روچانی

وتی شاتی ءِ پاسانی!

آہ! ارمان!!!

زارے زار پہ اے روچان و اے پاساں!!!

کہ خون آدمی چک ءِ بہا بیت چٹکس ارزان ءِ، پراوان ءِ!!

ooo

پدرتیج

گہیں پدرتیج ۽ ورنایاں

چو قرآن ۽ پھر یزات، مئے یات ویات گیری ۽

کہ ماجوریں شپاں گو ازینتہ، شپ روح چیری آ زمان ۽

گوں تئن و گرنگیس لُنٹاں

پہ بے چاشتی و بے شامی

دے، دم کشگ ۽ جبراں نہ اشت، حونان ۽ چوشان ات

وتی حونان ۽ سرشان کنت

اے روکیں سحار کٹیت

پہ اُمیت ۽ پدے، پدرتیج جوانانی

کدو بستاں بہ ٹال ۽ زلم و جبرانی

کہ، مئے یاتگیری ۽ ساتنت

گہیں پدرتیج ۽ ورنایاں

شہ مئے حوناں،

کہ ماچٹ دات و سرشان کت

بہ ہلکان،

میتگاں،

شہراں،

تتار، گٹاں کوہانی

ایش انت!

کہ وت شمازان ات اوگندرات

وت چارات

تل ء وان ات کتابانی

کہ پدرتیچ ء ورنایاں

شما بیلاں بہ پھریزات

مئے یات ویا تگیری ء

کہ ماژہد کشتہ

زلم سکتہ،

جبر کٹتہ

آجوتی ۽ راہ ۽

شاپیلاں

چے ؟ سرپدبت، زان ات ؟!

تپاں چونیں گوں درچ وارت، بدن آپ گرت

وت ۽ زیندان ۽ گواچی کرت

کا ورت نہارانی

سراں پاہو ۽ داردیستگ کشارانی

یلانی،

نوڪ بروتیں سرمچارانی

شمے گی ۽، شمے واستہ

گہیں پدرتچ ۽ ورنایاں.....

وتی حوناں کہ ماچٹ وات

پہ پٹ ۽ گوچگاں ہشکین و تینگیں

شہ ایشی سہری ۽ رنگ ۽، گچین کرت گوارگ ۽ پل ۽

کہیہی انوں لڈ ان انت

بہ شہر و میتگان دراجیس،

بہ مات کوہ و تار گٹنیں ،

بہ پٹ و گوچگاں تچکیں

کہہنی انوں لڈان ء

دل ء داگان پیش داران

گہیں پدرتچ ء ورنایاں

بہ آ دست ء ز رلاپ ء

اوداں مئے گہیں مرداں ، وت ء درملک وگاڑی کت

شمگی ء ، شممئے واستہ

گہیں پدرتچ ء ورنایاں

وتی دستاں گوں سک دارات

سک ساتت

اے یات ویا تگیری ء

انامتیں نشانی ء

منی بیلاں

گہیں پدرتچ ء ورنایاں

بچارات ، ہورت بچارات

دُور بچارات، سکتِ بدارت
 گوں دوئیں دستاں، اے چٹّے
 منی بیلان وچروکاں
 گہیں پدرتیچّے ورنایاں
 شے براتاں

مڑاداریں مرداں
 وتی سر مال و جانان
 جن وچکّان و باہینگ
 شے وت داتگ
 ہے روکیں پہ بانگواہ
 کہ مرچی شات وکندان انت شے بام
 شراباں سُہریں ریحپان انت شے جام
 شے مستی و پُرجوشی

منی بیلاں،

وت گواہ انت مئے مردی
 وت گواہ انت مئے سگارانی وندرانی

آجبرانی

کہ، مئے سرء گوارت

ماگوں ڈوبرء جل ات

شمیگی ء

ہے روکیں پہ بانگواہ ء

کہ، کندان انت شمنے بام ء

منی پدرتچ ء ورنایاں

بے واہگ

اُفّارِءَ مَجْنِ بازِیوں او دِل ! مَکْنِ بے پردِگ
 اِج مہرِءِ وِتی رازِءِ سئی بِنْتِ نہ درہمساہِگ
 دردانی دِلِءِ درمانِ تئی ہندِگ و بچکنِگ
 طپانی منی مَلَمِ تئی مہرِءِ گلیں ساہِگ
 برزانتِ دِلِءِ ارمانِ بر مہپرِ و چوٹِیلاں
 بیگانِءِ مرندِ ظالمِ، انچشِ مَکْنِ بے واہِگ
 دستِ بستوں و زاری کتِ واہمِ نہ کتنے پیرِو
 بَمَنِ سرِءِ شودوگاں خیراتِ و نہ سرساہِگ
 یکِ مڈی بے دِلِ ممتِ آہمِ تئی پیشِ کشِ کتِ
 چوتیگا نہ انتِ آزاتِ بے ہاترِو بے واہِگ

منی چمروک

منی چمروک! ہزار نازیں، بے نیازیں!
 زہیر گیمرتگیں ہردین، کپنت ماں
 ترانگ ء نانت

بزیں ٹپ جہہ جنت
 تلو سنت، مارنت، ترا چمروک!
 تووت زانئے

منوں بے واک، ژند و پند
 بلے، بے وس بین،
 تی واہگے گرانیں کہ،

دوہیں تئی دست نشان بے دروریں،

جوانیں۔ گڑا۔ شہ دورء تچک کنیں

دستان ء گجیں

گردن ء آسکی،

دروتے کدہیں چماں

تنگیں کا گدی رگاں

گرین واسے

انارکان ء انار رنگیں

تچوکیں نارسیں ترنجان ء گورودیم ء

دلاسا ہے

ہے پیم ء زہیران ء سلا مے

دکھیں ٹپاں ملا مے

000

ہر جنگ لُج ۽ زہم بلوچانی
 لانچنگ بیر ۽ ۽ مروچی ۽
 سامراج بُرتگ میٹر بلوچی ۽
 ۽ شہیدانی خون رپگی ۽

○○○

ہمور و باران

ہمور و باران، ہمور و باران

اتکہ شنز ان

لال گواران

باز پراوان

پدشہ بازیں ماہ و سالان

ہمور گواری

پیر وورناوش و شاتان

چک و چوری

من گوں بیلاں ہمسریناں

ہلک و دیما

کنور تچان انت، دلبریناں

رود و پیا

شات ووشال

مال و دولت، لیب کنان انت

اش گل و بال انت

انگو آنگو ذرک جنان انت

یات گیری کنت شه روچاں

گوسگیناں

ہمور و باران

نوک بہارء رسگیناں

ہلک ء پشت ء من گوں زہگاں

ہوت ء ریکان

انچوشیں روچے شه روچاں

گورتگ ات باز ہمور و باران

شعرو دیرگ جت جتگان

چاپ جتگ گونڈیں بچکان

سٹ والگر، گل پراوان

روح پخیرء گستان ہلکان

کنور برء شت شه ہوش ء

دوسرء گیش اتکہ جوش ء

گومبگ ننتی نیش ء

جت ڈگارء ٹپ و ریش ء

گواہتہ در اچاں، ڈیل دیان ات

سبریں ماراں شہ کوہان

رُپتہ ہلکانی گدانان

مست و بے سارء تچان ات

شُت برا ہشکلیں ڈگاراں

دیم پہ وڑو دین کشاران

نوک بہ کنت پلّ و بہاران

زندہ باتئے ہسور و باران

جی! ترا بات ہسور و باران

شنزگاں تئی گرم و مستیں

مست و الستیں

ساہ دئے نوکیں کشاران

جمبراں کشت پداجت

دیم وتی روچ ء نشان دات

چمّی پروشان کندگے جت

روچ ترا اے روچ مہابات!

برکت ءِ روجِ ءِ ہمک جا
 بلبلیتِ دیمِ جز و دارِ
 ہشک و پیناریں ڈگارِ
 گز و تا گز پہ نما ہے
 کمنگے رندا و مدانِ ءِ
 جمبر اں گپتِ آ زمانِ ءِ
 روجِ چیر بوت یکِ دمانِ ءِ
 بستی ہسور شنزگانِ ءِ
 چو کہ مشکِ ءِ دپِ یلہ بیت
 رتک شہ برزیں آ زمانِ ءِ
 ترمیتِ زندیں بے گمانِ ءِ
 چش کہ
 ناگتیں ڈنگ و بلاہ بیت
 گرند گرت جت گروکاں پاڑپٹ نت!
 جمبر اں جت گوں شہمات، نامی گٹ ات
 بز گرانہ جاک و گوکار، ہسور و باران

ہسور وباران، ڈاک وادان
 گشت هامون، پٹ و میدان
 کور و چیلان، پرتاں لُنٹان
 یک زمان ء کل جہان ء رنگ بدلیت
 راج ء تاریخ تا کی کمیٹیت
 باز ڈولدار و نماہدار
 چپ و چاگردیم ہلک ء
 سیر! اولس ء دار و نادار
 زندہ باتے ہسور و باران!
 اوننی بیچ نوک سالیں، نوک بروت و نوک بالین
 باند ء روچ ء اُگدہ زورے
 بسور باران آزمانگے
 تو بزائے، باز کرزیت پر تو لکے
 ہسور ء ساہ دات جر و داران
 تو بدے ساہ بے میاراں!

غزل

تمام عمر ء نہ دیستوں وشدلیں روج
ہمیشہ اے کیوکیں بھت ء کار انت

عجب نازرکیں وقتے آہتہ اے براس
نہ کتے را بہ کسے اعتبار انت

خدائی ترس و نئے ہست مردم ء شرم
پلگ لُگ مگہ اسلام ء کار انت؟

چون سیال ء طعنک ء من گوش بداریں
کہ چم جہلی پہ مرد ء بازمیار انت

نہ بیت معلوم وتی ء قدر آزات
کہ ابریشم وتی دیم ء تہار انت

ماہکان

شپی شپ، شپی!

زندہ باتے بنی

وہی آء رستگ گلیں ماہکان

پل گزیں ماہکان

روک وارت آ زمان

پلبلیت گل زمین

تر پنت جر ودار

تیوگی آ ڈگار

دینت بر شک جو آنی سوزین کشار

نماہدار پٹ پوٹویں دراجی آ تکی آ

سنہیپتہ براہدار

گو پتہ سر بانوزی

پش پری، سومری، ملگزار

شپی شپ، شپی

زندہ باتے بُنی

چمکت بلورین

تچو کین،

مست و شمارین

کھیہی تچان ء

ہلو ہالو کنان ء

جنت چاپ پہ بڑا ہے نما ہے

شپی شادہ ء شپ، شپی

زندہ باتے بُنی !

بہیرین و چکیں

نیلین زر ء گورم

مست و استین،

بنت چست و ایر آزمانی

شاننت پہ جوانی

مزاریں کیانی

لاپ زر ء چوش

بے سار و بے ہوش
 کوہ جا کائنت
 زِ راتِ مستی ء کور، سر و چیر و لکیت
 مڑاں گوں تیا ب ء گوانکی چلکیت
 وہی ء رستہ گلئیں ماہرکان
 پُل گدیں ماہرکان
 شپی شپ، شپی
 زندہ باتے بُنی
 گدارے پہ استار، کائنت بہ چمان
 گنگ بوک دیمان
 شہ شرم ء شہ لچ ء
 الاج ء گروشکے دینت، سُر سُرنت
 کہ آ زمان ء گودی ء مہپل و دی انت
 جرسکان و لوڈو و ران دامنم گوری انت
 دراتکہ پہ سنیل ء، گلئیں ماہرکان
 پُل گدیں ماہرکان

شپی شپ، شپی

زندہ باتے بُنی

آ زمان ءِ گودی، شپی نور گواری

نورانی بانک، نوران ءِ رچی

لس بہر کنت، بے ریا بہر کنت

گوں آ زمان ءِ دستاں، کہ آ زمان وزیر انت

وزیر، سر وزیر انت

نوران ءِ شانی لس بہر کنت

ماں کلّیں جہان ءِ

شہ بُر ز آ زمان ءِ

گلّیں ماہرکان

پل گدیں ماہرکان

شپی شپ، شپی

زندہ باتے بُنی!

گلّیں مہروان ءِ

رُما ت بے امان ءِ

وتی سر وزیرِ

نیلیں کبیرِ

ماں کلّیں جہانِ

شہ برز آ زمانِ

نور بہر بیت

لس بہر بیت

بے ریا بہر بیت

پل گدیں ماہکان

چش رُمات مہروان

او۔ آ زمان!

نیلیں و مریں جہود، ناروا

چے ترا۔ رُماشت ڈاتارِ پمّا جتا؟

چیرِ تئی مادی یک آدمے

بنی آدمی چک، بنی آدمے

نہ دیست وش دلیں پاس، کدی یک دے

مئے نیمگِ ء تو، بنی چوٹ چارے

بُنی دیم تہارے

کہ نورِ عبدل ناروا، آس گوارے
کنئے رُوریا!

ندات چوشیں پرمان پھر ترا
پُل گدیں ماہنگان

مئے مہروان

شپی شپ، شپی

رُوریا میں شپی

ہج مباتے بُنی!

کہ نورِ عبدل آ زمان آس گواری

ڈگار سہر وانگار چواشکرے، تا پگے

اے تچکیں ڈگار، پڑاہ وٹوھیں جہان

نزا آ تک، تنک کپت،

پہ بے وسیں راجے، بُنی لاپ درا

تچان انگو آنگو، پہ نانِ عِ پدا

کہ لوگ ٹی وٹیکاں پہک چتگ انت

چوسیاہ مارء نشتگ ، وتی کرتگنت

اے بے وس و بے در

بے کس و بے سر

گلامی ء آس ء سُچنت و جُشنت

سُچنت بلبنت

او!

جابر یں ، سنگد لیں ،

سک د لیں شر بگوار

بگوار ، دست مدار ،

پکن رُو ریا!

مے لوگ ء تہاری واے شپ گوزیت ،

بلے پکت بز ان ، اے بدل بپرداریت

نمانیت وزیر ی و کثیت ہیر و ہارے

شپ ء رند بز ان کثیت نوکیں سحارے

روکیں سحارے !!

○

○

زراں پہ گوسگیں دُوران وتیگاں
 سرء پنچ جناں پہ کاراں وتیگاں!
 نہ مہرے زانت نئے دوستی گوں راجء
 بہا زرت دُژمنی چہ براتاں وتیگاں

○○○

بلوچی

بہ دیوان ءِ یلانی گپ و تران انت
بلوچی مے وتی شہدیں زبان انت

بلوچ ءِ براہ بلوچستان ءِ شان انت
بلوچی پیرک و جد ءِ نشان انت

رواج و رسم، مے دود و ربیدگ
چہ زوان ءِ برکت ءِ ہنگہ جوان انت

چہ چم ءِ دیدگاں دوست ترمبی چوں؟
کہ مے دُر و شکرگال ءِ لسان انت

بکن خدمت زبان ۽ آجو بلوچ!
چہ وس ءِ گیش ہرچی تی توان انت

لاہوتی

ترجمہ: آذات جمال دینی

چہ یات ء تئی نبوت ہجر جتا دل
 ترا سد آفرین، لکھ مرحبا دل
 چہ دست ء یکے ء آرام نہ دیستوں
 نزانیں چوں کنیں من گوں ترا دل،
 ہزار رند ء منع کرتوں چہ عشق ء
 بلے واگشتگ انت رند ء پد ء دل
 تئی چماں منی دل مبتلا کت
 پہ من یک خواری یے بوتگ بلا دل

نہ لوٹیں اے دل ء بُرتیں خدا وت
 من ء شوم ء گتہ داتم سیاہ دل
 نہ سوزے سینگ ء داریت کم بخت
 من ء حیران، پریشان کت، گدا دل
 پہ تارے گردن ء سک بستہ زلپ ء
 ہمیشہ آجز انت بے دست و پا دل
 بلے گرداں نہ بال کت خاک بیتگ
 چہ عشق ء ہنگہ تی منت با وفا دل
 دل و عقل ء چدا رند ء مکن جست
 کہ عشق اتلگ، گج انت عقل و کجا دل
 دل اچ تو، تو چہ دل لاہوت نالئے
 پکن آزاد، شرم وت، یا حیا دل،

○

گلام و درپدر بے ہند گردے
 نہ بندے سزین پہ براساں رنگ زردے
 میار راج ء، نہ ننگ دارے پہ ملک ء
 چو آپ ء پوڈگیس بدرنگ گردے

○○○

بہارگاہ

وخت بہارگاہ ۽ اہت اہنت من ۽ یات

آ سیل و سادات آ انبریں گوات

پکراں من ۽ زیات بستنت پہ شہمات

او دل مکن یات

رنجاں مکن زیات

آ ماہ و سالان آ گپ و گالان

پہ لڈ و بار ۽ در دیدگان ۽

گوشنت جنان ۽ مچ کن گدان ۽

بند مہپلان ۽ پلاں پہ شان ۽

بوئنت روانہ مزل جنان ۽

او دل مکن یات

رنجاں مکن زیات

آ ماہ و سالان آ گپ و گالان

دُرگالیں بانگ گوں چیت و تان ء

سوار مہیلان ء لوڈو و ران ء

وٹی کنان ء لیکو جنان ء

پوتنت روانہ مزل جنان ء

او دل مکن یات

رنجاں مکن زیات

آ ماہ و سالان آ گپ و گالان

چہ سبزہ زار ء اُشتر کتار ء

سبزیں ڈگار ء چومست و سار ء

دُروشاپ کنان ء مزل جنان ء

اودل مکن یات

رنجاں مکن زیات

آ ماہ و سالان آ گپ و گالاں

ژنگ و چڑینگ ء مستیں تواراں،

یک کوشے گوشیں جانکش کنان ء

ہرتاک و پل ء زیارت کنان ء

بوته روانہ مزل جنان ء

او دل مکن یات،

رنجان مکن زیات

آ ماہ و سالان آ گپ و گالاں

ورنا پہناو ء گو وتا ہندران ء

اسپ تاچینان ء نیزگ جنان ء

گاھے جپان ء گاھے درکان ء

بوثننت روانہ مزل جنان ء

او دل مکن یات

رنجاں مکن زیات

آ ماہ و سالان آگپ و گالان

پیش ۽ بلوچ انت رند چاکری انت

ہرجا رونت آ ملکش وتی انت

تُرسے ندرنت وت بادشاہ انت

شپ روچ روان ۽ مزل جنان ۽

او دل! مکن یات

رنجان مکن زیات

آ ماہ و سالان آگپ و گالان

خانہ بدوشاں پہ سبزہ زارے

چونخمل ۽ سبز کاہ چر ڈگارے

سیاہیں گدان ۽ بستنت کتارے

وشی ۽ دورے زوت گام جنان ۽

او دل! مکن یات

رنجان مکن زیات

آ ماہ و سالان آگپ و گالان

سر کشت ماہے اچ یک گدان ء

گون زیب و شان ء گون گپ و تران ء

آچش جنان ء بہار ء چنان ء

بوٹہ روانہ مزل جنان ء

اودل ! مکن یات

رنجان مکن زیات

آ ماہ و سالان آگپ و گالان

آزات ء پرس ات درور ندرائے

بمّن نہ چارے پرچے تو زارے

اچ من بزارے رحے ندرائے

بوٹہ روانہ مزل جنان ء

اودل ! مکن یات

رنجان مکن زیات

غزل

ناوڑیں گپاں ہوش پرینتہ

زور و زرمشاں آس پرینتہ

آش گس ۽ توک ۽ وشیاں رُپتہ

”بے غمیں روچاں پشت ترینتہ“

تیوگی، روچ ۽ ماگو ۽ گپتہ

شپ وتی گامان زرتہ گرینتہ

جاور ۽ گندین و دل ۽ ماریں

مرکب ۽ واگ ۽ دور ۽ چرینتہ

در گتگ ارماناں دل ۽ آجو

دور و باری ۽ تئی نہ مرینتہ

مہرک

مہروان ۽ مہرک انت لک ہزار
 شت و پوت بند بند دل ۽ ماگو پتہ تون
 کنت دوری اش وتان، انکس نزاننت
 ”بال کنت ہر مرگ وتی جلاب لے ۽ گون“

پڑیں دیوان ۽ شگاناں کیگد ۽
 سبزیں او میتان ۽ زرد ۽ کرتہ رون

پیرک و بن پیر کی بیران وتی
 تنگویں بچانی چماں کپتہ خون
 سر مچاراں اشته سرماں کوپگاں
 گوں بزیں خونان دینت جبران ء شون
 تہلیں روچ و شدت ء دیمپانی ء
 مادی زند ء اسراتاں داتہ سون
 زند پہ چٹڈے نان ء گی در ماندگ انت
 کیگد ء بیزگانی ورد انت ھیت لون لے

○○○

۱۔ قسم۔ رنگ۔

غزل

چو چیا مردم ء از اب کنئے؟
 تئیھیال ء کہ تو سواب کنئے!
 بل کہ تالان کنیں زہیران ء
 ساعتے نند چیا شتاپ کنئے
 سرپتگ گرومگاں گوردیم ء ،
 مئے دل ء خانہ ء خراب کنئے ،
 گوں اے بالاد و سکہ و رنگ ء
 ماں جہان ء نوں انقلاب کنئے
 دیست ہرکس تئی جمال ء را
 آرا مست چو شراب کنئے
 نذر ء تو وتی کمال ء بچار
 ذرہ ذرہ ء آیتاب کنئے
 ستم ء تو مکن وتی گپ ء
 جگر ء گوں دل ء کباب کنئے

التجا

سوالیگوں اچ تو روچ ادا

کمئیں پچار مئے نیمگ ء

دروئی ترا چٹے پچار

اچ مدّتاں، اچ ماہ و سال، اچ پیڑیاں

ماسیل کنوک پر تو گنوک دیوانگن

حُشک بوتگنت چم و نظر

پرتئی راہ ء باز چارگ ء

اوروچ سُہریں بیا ادا

مئے نیمگ ء چٹے پچار

پر عاجزی۔ گوں التجا سوا لت کنئیں

اوروچ سُہریں بیا ادا

سوگند ترا بر خالق ء

ہر انس و جنس و مالک و

بر مصطفیٰ بر آدم و

واہم نہ منئے بے نیاز

سوگند ترا۔ سوگند ترا

بر لینن و استالن و

ہستی بزرگیں ماورا

بوجی و زند و ناخدا

ہرد و عظیمیں راہنما

پہوال بلوچ و بزرگر و پوریاگر و

کاروان و سالار رہبر انت

اور وچ سہریں بیا ادا

اچ سہریں آسمان و پچار

کمیں پچار مئے نیمگ و

زیر ان و سہریں شانک بدئے

تالان پکن نوراں وتی
 نوراں ء سہریناں وتی
 سردیں بتان ء گرم پکن
 وائیں دلان آگاہ پکن
 پرچے کہ بے جان بوتکن
 اچ پیچ ونان ء کپتکن
 یاغی بنت قلب و نظر
 دریہہ کنت وائیں بشر
 اوروچ سہریں بیادا
 روس ء سروک وراہنما
 چولینن ء شترکنن
 ملک ء وتی آزات کنن
 بدروچ بلوچان ء وتی
 اوروچ سہریں بیادا

بلکہ ترا نیستنت خبر ما شرچہ پُشتاں یاغی ین

ایشنت نشان

مے چک و جن اچ مدّتاں و اچ گہاں

سُہر پوشنت

لوٹنت ۔ بغاوت اچ خدا

بارینکہ تو کمئیں بچار

معلوم بنت وت گٹ وزر

روک کن بغاوت ماں دلاں

آزمندگی شرط انت ترا

اور وچ سُہریں بیا ادا

سوا لگیس اچ تو وچ ادا

کمیں بچار مے نیمگ ء

اور وچ سُہریں بیا ادا

○○○

غزل

کد کدیں روچے ٹکّ دنت چاری
 آدمی زات ء بڑگیں ماری!
 اشکتہ دوست ء نارگ و زاری
 ”بہ دل ء کارچے لگتہ کاری“
 تَرند بکن واگان ء تچ و تاگ ء
 گامان ء تچک کن توجہ و ساری
 اے تنگیں شینک جوڑ بیت گزندے
 روچے نہ روچے تئی سرا گواری
 لُج بلوچی ء جہہ جنگ بیلان
 سرجمی بیراں گرت پہ وار واری
 زوت رساں مراد ء منزل ء آجو
 ناگتیں گواتے وت خدا کاری

غزل

منی زیب و زینت و جوانی توئے
 منی زہرگ ۽ نوجوانی توئے،
 کجا من کجا دُرّ و مستیں توار
 ”زبان ۽ منی وش زبانی توئے“

پہ جلا د ۽ بندی و پاہو ۽ من
 نہ ٹرسیں، منی پہلوانی توئے

پہ گرند و گروک و تہاریں شپاں
 منی منزل ۽ روشنائی توئے

شوہاز ۽ منی قافلہ ترند روت
 کہ مراد ۽ منی کامرانی توئے

زمستان ۽ دراجیں شپ سہب بنت
 دل ۽ دل جمی شاتمانی توئے

پساتیں بہ بنداں دل ۽ درد ترا
 کہ مہلنج ۽ مسکین نشانی توئے

غزل

غم ۽ دُز و مُجاں گاراں مروچی
 بلے واہم نہ بیزاراں مروچی
 بلا بوتنت اے زانگ جذبہ وجوش
 چو ہُشک و لاغر و خوارن مروچی
 چہ پکر ۽ تئی و اندوہ ۽ اُلس ۽
 گنوک و سار و بے سارن مروچی
 ما بند بند چو مرید ۽ داگ داتہ،
 بہ عشق ۽ مرد و مردکاراں مروچی

ترا دروئی، مکش مسکین سحر گوات
 کہ ماوت اچ غماں باراں مروچی
 زباد مالیں بہار ءِ عنبریں گوات
 نکشی گت کولو داراں مروچی
 کلونٹ چم ءِ من ءِ مستاک رستہ
 پیشا اچ گل ءِ بارن مروچی،
 نہ جلت بہارگہ ءِ وشبویں پلاں
 رون اشتاپ ءِ بے وارن مروچی
 منی دُرپ وتی گوں دست گہاراں
 پہ سیل ءِ درکیت، سارن مروچی
 دینت پتہ منی زہیریں سلاماں
 بہ دروت و چمگاں گارن مروچی
 گلگ اچ تو نہ داریت پھر آزات
 چہ اے دور ءِ گلگ داراں مروچی

○

اجل مئے ملتگ ء روچے شکار ء
 اناگہ چم کپت یکیں گہار ء
 نہال مہر ء پہ نوکی سبز بوتگ
 سہیل ء گورجتیں بنگ و بہار ء

○○○

چڑینگ

گو گو کلکتو وٹش انداز
چٹکس وککش انت تئی آواز

طوق ننت نقرہ تئی پُر انداز
چم تئی سُرگ و تیر انداز

باز وٹش ننت منا تئی آواز
چودوست ء منا گران ءے باز

بیاگوں من پیئے ہم انداز
آحتہ انقلاب ء آواز

یک نوکیں حوالے گُشتہ
دنیا ء تہا جوان پُرشٹہ

اش ساہان وتی دست زُرتہ
بہ حوناں بزیر دست سُشتہ

مزدور و بزگر و پہوالاں،
سزیرں پہ بیرگیری ء بستہ

گوگو بیا بین یکیں راز
 گون ایشان بین ہم آواز
 گوش کشته، سر گپته
 حدان چاپ جنان ء رسته
 زینک ء منی اوشتاته
 سرچماں منی دروت داته
 بهار و بهارگه ء مستاک ء
 اچ من لوطه حال داته
 پادا چست بے پہ انداز
 آحتہ انقلاب ء آواز!
 سُہریں گہکرے آسمان ء
 سرچست گرتگی لڈان ء،
 چمان پروشگ و حدان ء
 آپان ترنز دیان مستان ء
 پادا جوان بوان داستان ء
 تاکہ داگ بدنت بندان ء
 گوگو بیا بین ہم انداز

آحتہ انقلاب ۽ آواز

شورانت چپ و راست غلغل

آحتہ گواڑگ ۽ سُہریں پُلن،

وانان چاپ جنان چو بلبل

بوته مئے چراگ ۽ محفل،

موکل داتگ نی پھکل

پادا پچ پکن بندیں قفل

بیا گو گو بین ہم آواز

آحتہ انقلاب ۽ آواز

گوش بنت کشگ ۽ گوشان ۽

گہکراں ترنز دیاں آپان ۽

گواڑگ بہرکناں جامان ۽

بے ہوش مست کنان مستان ۽

من بُرزا کنین داستان ۽

گو گو ترند بگر بندان ۽

تاکہ شربنت ہم آواز

سرزان چست بنت سوز و ساز

او آذات! بلوچ رخشانی

ہستے شاعرے مویانی

تنگاں شرچک شعرائی

نتر ۽ جوان بگر تارانی

گٹ ۽ برز پکن پہ جوانی

داستان ۽ بجن تواری

اش ہرنیمگ ۽ پاو بیانت

پد دروئ دلائی آواز

انگت تاب بدے بوگان ۽

تارانی بجن واگان ۽

برزیل ۽ بگر داستان ۽

بیار برلرگ ۽ سوزان ۽

وادان ۽ بجن طیان ۽

پادکن وپتکلیں دروان ۽

اش ہرنیمگ ۽ چین ساز

گوں ایشاں بنت ہم آواز

آحتت برشباب ۽ لشکر

چست کرتنت نقاب ء لشکر

پُر دوتیں کباب ء لشکر

خوار و پُر عذاب ء لشکر

سُہریں جام شراب ء لشکر

سرگپت انقلاب ء لشکر

چست گرتہ غریب ء آواز

مزور، بزگر ء سوز و ساز

جوش و جذبہ و گوں شان ء

گوں ریشیں دل ء دردان ء

آخر آحت غریب میدان ء

آورت جُمبگ ء کوہان ء

دریاب ء دل ء طوفان ء

رقصان جنگل و دستان ء

زندگ بے چڑینگ ء آواز

ژنگ ء انقلاب ء آواز

غزل

شہی لوٹی منا مہمان کنت دوست
 گل ء بالوں گماں تالان کنت دوست
 گوں مہر و محبت ء سرشان کنت دوست
 گلگ، رنج ء چہ نیام ء زیان کنت دوست
 وتی گنج ء درء بوجیت چہ لہلہاں
 منی اومیت ء ہنج ء مان کنت دوست
 تہیاں اچ سروں ء چست بیت مے
 وتی ناجوڑء وت درمان کنت دوست
 مروچی روج ترا - دُرہی خدائی
 نماشام بے! شہی مہمان کنت دوست
 گمانی چوشپ ء ، دراج بیت شہی شپ
 کہ گوں وت ہلوت ء دیوان کنت دوست
 زور یک روچے آزات من نہ گوشتوں!
 کہ وت مے چارگ ء اومان کنت دوست!

مستاگ

مُردہ یے ترا وطن گل پکن دین وطن
 صد مبارک انت ترا سبز بوتہ بر چمن
 ہر نہال تئی وطن بستگنت سرء کفن

بوتہ جہد ء کاروان

ترند و تیز گام جنان

چپ	راست	چپ	راست
چپ	راست	چپ	راست
بستگنت	نوجوان	ہمت ء	وتی میان
گرتگ	انت قسم زبان	حریت ء	پاسبان
بیرکان ء	گوات دیاں	تیز رواں	قدم جنان

بوتہ جہد ء کاروان

ترند و تیز گام جنان

چپ	راست	چپ	راست
چپ	راست	چپ	راست

تئی خیال لالہ رُو نام و ننگ آبرو
 ہر دل ء را آرزو رُستہ سول آبرو
 گس گس ء را جُستجو پٹ ریک کوه بہ کوه

بوٹہ جھد ء کارواں

ترند و تیز گام جنان

چپ	راست	چپ	راست
چپ	راست	چپ	راست
آسمان	پر	الم	ہم ڈگار جنت چم
سُہر جنان	مئے علم	جوش و جذبہ	پیچ و خم
گوات	گران دم	پہ دم	سوب درونت قدم

بوٹہ جھد ء کارواں

ترند و تیز گام جنان

چپ	راست	چپ	راست
چپ	راست	چپ	راست

انقلاب

جی جی ! پر تئی تواری ء
 ندر ! ندر ! پہ قد چنار ء
 اُف ! اُف ! دل ء پہار ء
 لڑ ! لڑ ! ارس ء قطار ء
 بیٹ ! بیٹ ! نون انتظار ء
 ملن ! ملن ! قرار قرار ء
 بیا ! بیا ! پل و بہار ء
 دُر ! دُر ! خمار خمار ء
 سہر - سہر کن لالہ زار ء
 سبز سبز ہر جر دار ء
 جان ! جان ! مئے زرنگار ء
 بر ! بر ! غم و گبار ء
 زار ! زار ! گریت سحار ء
 ٹپ ٹپ کپنت ڈگار ء
 بیا ! بیا ! منی کنار ء
 زوت ! زوت ! بہ رس پہ وار ء
 ہر ! ہر ! دیار دیار ء
 وش - وش بہ ہوش و سار ء
 کوہ - کوہ - تلار تلار ء
 شات - شات غریب و خوار ء

جوش جوش بوانی آزات

شر شر - مستیں تواری ء

غزل

ماں دل ء آ سے روک بیت چاریں جاور ء
گنڑتی ء زراباں ڈیل منی گوں من جلن بیت

دل گنوک بیت زار جنت، کشیت مودگاں
گوں وتاجیریت و کدی گوں من جلن بیت

مرد ہما اوشنتیت ، وارتگ ء گورانی جگر
اے پڑ ء نامرد و لگور کور و شلن بیت

پہ سر و چماں بات منی مہرنگ ء گلگ
تئی ستا ء پہ وت زواں للن بیت

دل مہند آجو دلبر ء سوگند ، دراہی ء
دوتلیں گیانی زوان تلن و ولن بیت

ما امن لوٹاں

تُف تُف بہ جنگ ء

بمب و تپنگ ء

خونخوار پشنگ ء

بے نام و ننگ ء

امن ء پلنگ ء

لعنت بہ جنگ ء

استن ما انسان ما امن لوٹاں،

جنگ بارت دستی

طاقت و ہستی

کاریت سُستی،

شُد و تنگدستی،

ڈکال و نیستی،

لعنت بہ جنگ ء

استن ما انسان ما امن لوٹاں،

اے فتنہ انگیز !!!

امریکہ انگریز.....،

درندہ چنگیز

پہ جنگ و مامیز

چترگل گتہ تیز

لعنت بہ جنگ ء

استن ما انسان ما امن لوٹاں

انسان ء غم خوار

ضامن، ذمہ وار

امن ء نگہدار!

رُوس انت طلبگار

استن مدت گار

لعنت بہ جنگ ء

استن ما انسان ما امن لوٹاں

امن زندگانی

درمان گمانی

زند ء جوانی

کنت مهربانی

محبت و جوانی

لعنت به جنگ ء

استن ما انسان ما امن لوٹاں

خالق نگہوان

امن ء به قرآن

چٹکس فراوان

تعریف کتگ جوان

گُشته بلوچان

لعنت به جنگ ء

استن ما انسان ما امن لوٹاں

○

دو دل گوں وت ء گر بنت واجہ! راضی
 نہ ملّا ء حاجت، شرع ء نہ قاضی
 بیا ساہتے بند! مترس ایچ رواج ء
 اے زند چونہ کرزیت مکن بے نیازی

○○○

من باور چوں کنیں

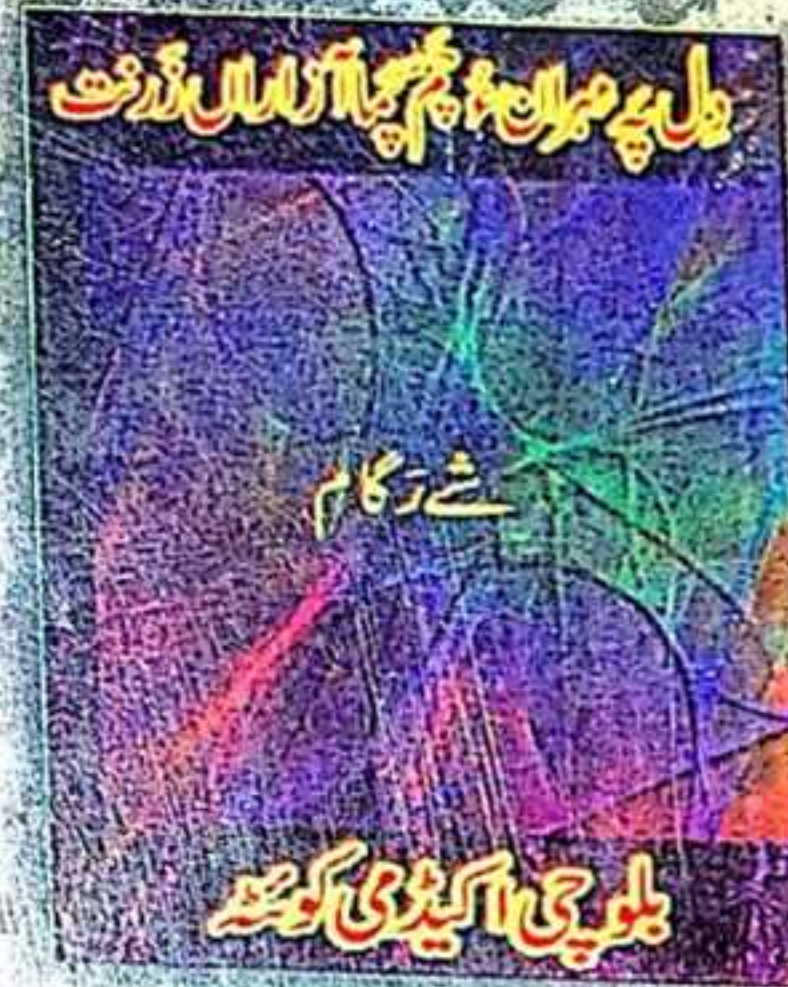
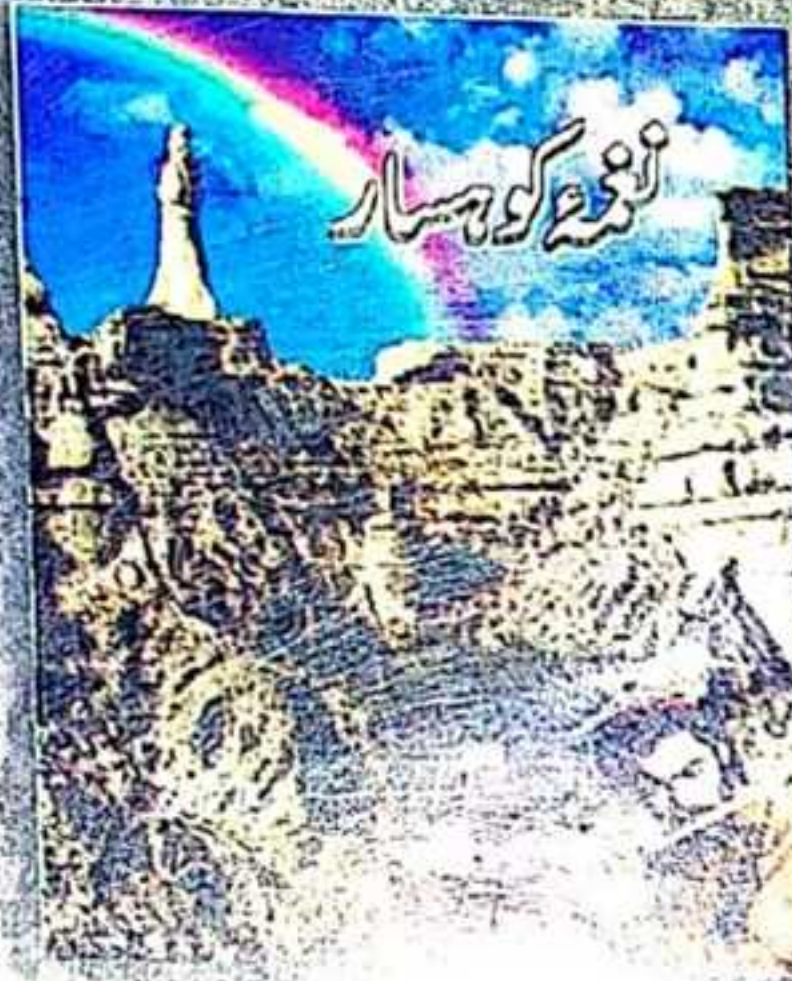
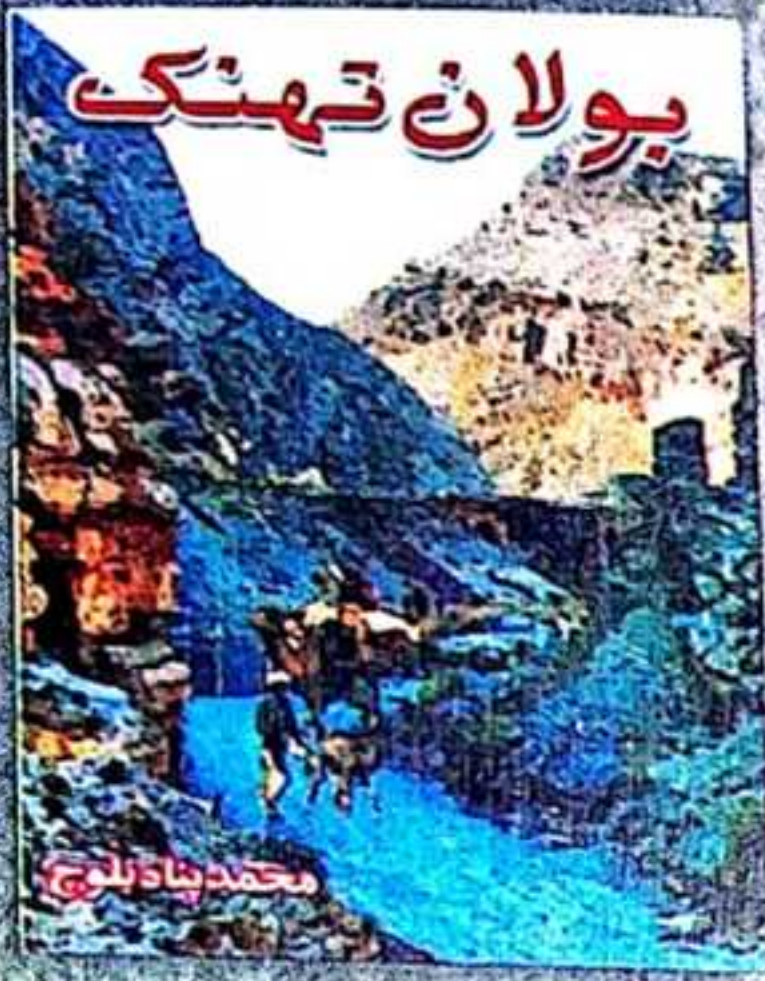
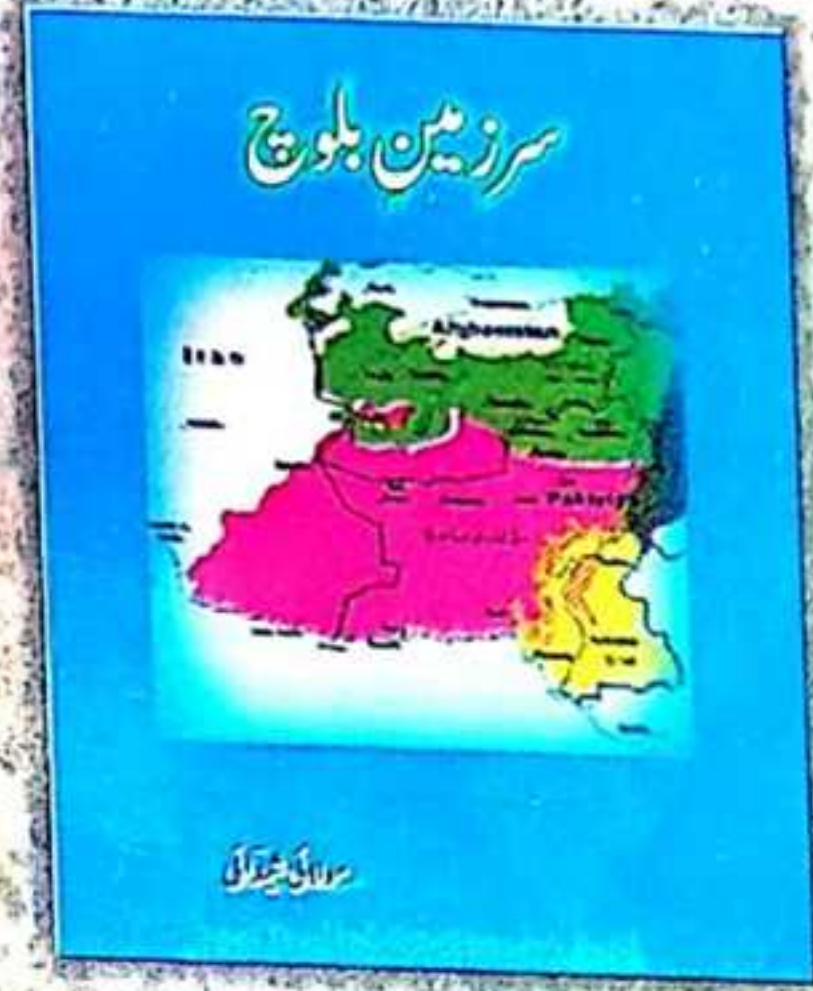
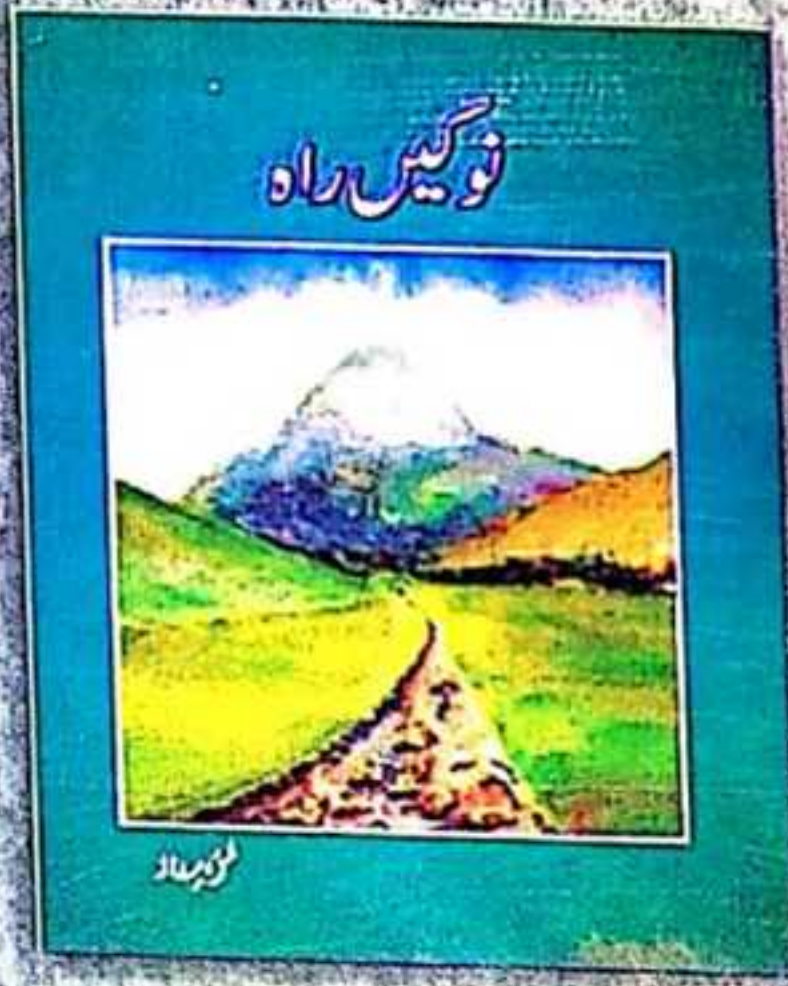
ہما دوز و مج انت آسمان گبار انت
 پریشاں رنگ زچک تار پہ تار انت
 منی روچ ہم شپ انت سیاہ انت تہار انت
 شپ ۽ جست ۽ مکن چے حال زار انت
 اے حال انت چون کشیں آزاٹن آزاٹ؟

وزیر و افسر و زر دار انت ہم شور
 پلنت ، لٹنت غریبان ۽ کنت دور
 کنت سوداگری قاجاق ہے گور،
 رعیت خاک بوارت یا تہلگیں جور
 من باور چوں کنیں آزاٹن آزاٹ؟

ہما قانون پرنگ ۽ جرگہ ۽ ڈول.....
 ہما سردار و زردار ۽ وڑ ۽ ڈول
 غریب گندیت امیر ۽ کنتیں دل ہول
 کجا شت کل مؤمن اخوة ۽ قول
 من چون باور کنیں آزاٹن آزاٹ؟

بلوچی اکیڈمی پبلسنگز نوک چھاپ بوسٹن کتاب

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ